

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

Onverantwoordelijk spiritistisch gegoochel

MET HET SPIRITISME NAAR DE Vernieling vlak voor Oudejaarsavond

EEN HARD EN geenszins onverdiend oordeel over een serie door de NOS vlak voor de jaarwisseling op de radio gepresenteerd, met als onderwerp het spiritisme, werd uitgesproken door een luisteraarster, uit Rotterdam, mevr. Meijers. Zij herinnerde aan de slachtoffers van de concentratiekampen, die op de meest gruwelijke wijze zijn vermoord. „En dat u nu de stemmen laat horen in die spiritistische seances. Weet U eigenlijk wel wat U doet? Misschien zijn er mensen, die volkomen in de vernieling raken door deze uitzendingen”.

HET BETROF HIER drie uitzendingen onder de titel „Is er leven na de dood”, de eerste op zondagavond 29 december, waarin begonnen werd met het gesprek met iemand, die juist zijn vrouw had begraven en waarin het probleem van contact met de doden aan de orde werd gesteld. Vervolgens kreeg men de heer Van Broekhuizen te horen, voorzitter van de Ned. Vereniging van Spiritisten „Harmonia”, die verzekerde dat dit contact met de doden „mag”, omdat het spiritisme, „zoals het hier op aarde aan ons is overgekomen duidelijk aantoonde, dat het initiatief aan die geestelijke kant heeft gelegen”.

De presentator van het programma zei o.m.: „Telepathisch contact is volgens de spiritisten een geestelijk contact dat niet ophoudt als het lichaam sterft. Dat geestelijke contact blijft voortleven”. Om te controleren of het contact dat tot stand komt inderdaad het contact is tussen een dood en een levend mens is men naar een aantal seances gegaan. Allereerst een kruis-seance, waarvan de luisteraar een verslag kreeg aangeboden.

Kruis-seance was het begin

VIER PERSONEN, AGNES, Ton, Wouter en Eva hielden een houten kruis circa 15 centimeter boven de grond. Een pen in dit kruis wees de op de grond liggende letters en cijfers aan. Bij de seance meldde zich na een half uur de geest van iemand, die op 17 juni 1973 was overleden. Het was een familielid van de genoemde Ton.

Vervolgens ging men naar een niet met name genoemde psychometriste, die tijdens een z.g. voorwerpseance allerlei bijzonderheden zou mededelen over de (overleden) bezitters van die voorwerpen. Hier was duidelijk sprake van een aftasten van wat er leefde bij degene, die het voorwerp had

meegebracht. Bij de tweede seance werd het voorwerp „behandeld” van iemand, die aan een ongeneeslijke ziekte leed. Het voorwerp was ook in dit geval een portret en na afloop verklaarde de psychometriste dat ze „kist en de krans” al had gezien maar omzichtig had medegedeeld, dat de man op het portret „zelf zijn einde weet. Wat deze man heeft is ongeneeslijk”.

Daarna kwam een man aan bod, die beweerde geesten te kunnen oproepen. In bijzijn van Jan Bomans, de broer van de literator Godfried Bomans, werd de geest van Godfried Bomans opgeroepen. Maar toen er sprake was van Pim verstond de geestoproeper Tim en ging daar rustig op door. „Een beledigende seance”... „Zoveel onnozelheid”, gispde Jan Bomans. „Allerlei dingen waren apert onjuist”.

Stemmen in de duisternis

TENSLOTTE REISDE MEN naar Londen om te luisteren naar de Engelsman Lesley Flint, die in „staat” is om in het duister een seance te geven, waarbij stemmen van overledenen te horen zijn. Jan Bomans bleek nogal onder de indruk van deze hocus pocus in het donker, omdat Flint aardig op de hoogte bleek te zijn met het werk van Godfried Bomans. Flint... nu ja, in werkelijkheid zou de „stem” toebehoren aan een elfjarige jongen, Mickey genaamd, die in 1920 is overleden. Overigens bleek er uit geen enkele mededeling van de zijde van de NOS-presentatoren, of Lesley Flint al of niet de gelegenheid had gehad zich op de hoogte te stellen van bijzonderheden over het leven van Godfried Bomans. Ook niet of Flint op de hoogte was gesteld van het komende bezoek en of er in de gesprekken voorafgaand aan de „stemmen” iets werd gezegd, waaraan Flint houvast had. Aan

Volgende maand begint nieuwe serie „markante facetten”

DE VOORZITTER VAN de Vereniging tegen de Kwakzalverij, arts A. P. N. de Groot, kondigde in zijn bijdrage in het december-nummer (zie bladz. 49) aan een nieuwe serie Markante Facetten in het nieuwe jaar te zullen openen. En wel met als onderwerp de pseudo-gezondheidszorg met als eerste een **critische beschouwing over de faits et gestes van de NWP, afkorting van Nederlandse Werkgroep van Praktijzins. Door omstandigheden is het begin van de publicatie van deze nieuwe serie een maand uitgesteld.**

het einde van de „voorstelling” van Flint liet deze de al in 1918 overleden Engelse actrice Ellen Terry „horen” die enige mooie volzinnen zei over de harmonie van het leven na de dood. Overigens: een aardig vraagje aan Flint bleek nog de vraag waarom er geen Nederlands werd gesproken toen Mickey het een en ander mededeelde over Godfried Bomans — of wat althans uitgelegd kon worden als betrekking te hebben op deze auteur en causeur. Glashard antwoordde Flint — die geen geld neemt voor zijn seances — dat er geen enkele reden was om aan te nemen, dat een volgend keer de stemmen niet in het Nederlands zullen „doorkomen”.

Enorme trucaje mogelijk

MEN IS NOG te rade gegaan bij een buikspreker in Nederland. Neen, een buikspreker is Flint niet, of wel een onwaarschijnlijk knappe. Para-psycholoog J. Kappers, arts, vond het „stemmenfenomeen” van Lesley Flint een „uitermate zeldzaam verschijnsel,” maar hij wees er wel op dat bij het mediumschap een „enorme trucaje” kan voorkomen. In 't kort: de heer Kappers geloofde er niet in.

Arts J. Kappers stelde zich toen ongeveer een jaar geleden in Utrecht de kwestie van de benoeming van een opvolger van prof. Tenhaeff speelde achter diens opvolger, de Zweed Uwe Johnson. In een artikel, gepubliceerd in

VERVOLG OP BLZ. 2

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Stemmen van „overledenen” op de magnetische band

VERVOLG VAN BLZ. 1

NRC Handelsblad en waarvan een uit-treksel verscheen in ons januarinum-mer 1974 (bladz. 3) zei de heer Kappers on-omwonden dat prof. Tenhaeff de para-psychologie in Nederland nog één grote dienst kon bewijzen, namelijk door ver-der over de benoeming van Johnson, waartegen Tenhaeff zich met grote fel-heid kantte, zijn mond te houden.

De tweede radio-uitzending volgde de avond daarop, maandagavond 30 decem-ber. In deze uitzending werden de voor-werpsances hervat. Men had de namen van tien mediums gekregen van de groot-ste organisatie voor spiritisten in ons land en had er na ampele proefnemingen drie uitverkoren. De eerste was de heer Van Ingen uit Zaandam, aan wie men, via via, een enveloppe ter hand stelde. Nagegaan werd in hoeverre de beschrijving die Van Ingen gaf van de persoon, van wie een penseel in de enveloppe was gesloten, klopte. Dit medium uit Zaandam maakte 36 opmerkingen; daarvan waren er 26 juist: 72 pct. derhalve.

Van een ander medium, mevrouw Strubbe uit Eerbeek bleken van de 28 op-merkingen er 21 goed te zijn: 74 pct. Een onderzoek-psycholoog die het penseel dat het medium, mevr. Strubbe zo had ge-inspireerd ook bekeek en een gokje waag-de met zijn opmerkingen scoorde negen juiste opmerkingen bij een totaal van vijf-tien.

Parkiet en geluidsband

UITVOERIG BEHANDELDE men in de radio-uitzending vervolgens het gedrag van een parkiet in het bezit van de fami-lie Von Damaros die als medium optrad na het overlijden van de dochter, Barbara, van het echtpaar. De zinnestjes van de parkiet waren op de geluidsband vastge-legd.

Daarna kwamen de „stemmen” aan bod die de Zweedse kunstschilder Friedrich Jürgensson als eerste en nader-hand de Duitse psycholoog Konstantin Raudive op de magnetische band verza-melde. Ook Nederlanders blijken zich met deze gekkigheid bezig te houden. Om het nog fraaiër te maken: men kreeg tijdens de radio-uitzending inlichtingen hoe men stemmen van overledenen met behulp van het geluidsofname-apparaat, al of niet met bijstand van de radio kan „verzame-len”. Hans Kennis uit Amsterdam had aan de stemmen gevraagd of ze in de Hades, de Griekse onderwereld leefden. Gelukkig wisten de „stemmen” wat Hans met de Hades bedoelde en de stemmen hadden geantwoord: „Hades, ja, Hades ja!”

Reactie in derde uitzending

DE LAATSTE EN derde uitzending was gewijd aan de reacties. Want tijdens

de eerste uitzendingen waren telefoon-nummers opgegeven, waar men zijn reac-ties kwijt kon. Een niet gering aantal tele-foontjes bleek te zijn binnengekomen en daarvan werd een sprokkeling uitgezonden dinsdagochtend om 9 uur, Oudejaarsdag 1974. Er was gevraagd wat nu eigenlijk het ektoplasma was, dat uit het linker-oor van Lesley Flint kwam tijdens het directe „stemmenfenomeen”, daarginder in Lon-den. Bij infrarood-fotografie wordt dat „ektoplasma”, waaruit de stemmen komen, zichtbaar. Helaas was de eerste luisteraar-ster, waarvan men de ervaringen (vreemd getik bij de trouwfoto van haar overleden ouders) doorgaf via de radio, vergeten wat dat ektoplasma nu was. Zij had het eens geweten . . .

Het geval deed ons denken aan de student, die bij een examen antwoorden moet op de vraag: Waarvoor dient de milt? De student stamelt: Ja, professor, ik heb het geweten, maar ik kan het me niet meer herinneren. Waarop de professor: Wat verschrikkelijk, eindelijk weet iemand waarvoor de milt dient en die is het ver-geten . . . (Dat is al enige tijd geleden: men weet tegenwoordig dat de milt een bloedregulerende functie heeft, een tamen-lijk belangrijke rol speelt voor de geboor-te van de mens en daarna o.a. de gestorven of beschadigde rode bloedlichaampjes vernietigt en de rode kleurstof naar de lever zendt.)

Enquête van de NOS

ER KWAMEN OOK enige mensen aan het woord, die „stemmen” hadden gevan-gen op de band. De NOS bleek ook nog een onderzoek te hebben ingesteld. Daar-uit bleek dat 15 procent van de onder-vraagden gelooft in de mogelijkheid van contact met overledenen. Verreweg de meeste mensen hebben wel eens over de dood nagedacht, namelijk 85 pct. Ruim een op de drie van degenen die aan de enquête deelnamen heeft voor zijn elfde jaar wel eens over de dood nagedacht en ruim 70 pct weet zich nog te herinneren naar aanleiding van welke gebeurtenis dat geweest is.

Men had zich nog gewend om commen-taar tot de heer G. Zorab om zijn vele parapsychologische publicaties en tot prof. Tenhaeff. Wij weten niet wat er uit de gesprekken werd weggesneden — in elk geval verklaarde dr. Zorab dat men in de z.g. kruisseeance gevallen ziet van moto-risch automatisme; door die onbewuste be-wegingen worden letters aangewezen, zo-dat de antwoorden in hoofdzaak terug te voeren zijn tot de psyche, tot de mentale instelling van de aanwezigen. De heer Zorab — dit werd niet medegedeeld — was vroeger een bekende spiritist. Hij is daar later van teruggekomen. (Zie Maand-blad tegen de Kwakzalverij, november

1973, blz. 42). Prof. Tenhaeff tenslotte achtte telepatische contacten tussen leven-den en overledenen mogelijk, maar het is, zei hij, met enige nadruk, niet weten-schappelijk bewezen.

Deze hele reeks van uitzendingen was overigens bijzonder illustratief voor de wijze van „eigendunkelijk belichten van onderwerpen op het gebied van de gezondheidszorg door de radio, dat de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij duidelijk gispte in zijn artikel over de rol van de media in het nummer van december 1974 (blz. 48). Evenals de uitzendingen door de tele-visie van paranormale wensdromen is dit geestelijk verontreinigend. Men weet niet hoeveel mensen er, juist tegen het oude jaar, door in de vernieling gaan, zoals een Rotterdamse, hierboven geciteerd, het uitdrukte. Geen enkele terug-houdendheid — integendeel, met aller-lei angstaanjagende geluidseffecten werd de argeloze luisteraar naar de „stemmen van de doden” de stuipen gewoonweg op het lijf gejaagd. En . . . er werd veel te weinig kritische zin aan de dag gelegd. En dat in deze tijd, waarin men anders zo royaal is met kritiek . . .

Tenslotte laten we hieronder de woorde-lijke tekst volgen van een z.g. voorwerp-seance, waarbij het medium het een en ander vertelt naar aanleiding van een foto die haar ter hand wordt gesteld. En waarbij zij, zoals blijkt, duidelijk mede-werking krijgt van degene(n) in de zaal, die het voorwerp (foto) hebben ter hand gesteld.

Medium aan het woord

NOS-Prezentator, die wat kner-sende geluiden heeft geregistreerd en dan vervolgt: „en ze haalt er een foto uit”.

Een nasale vrouwestem, het medium zogezegd, zegt dan: „Ik heb hier een foto van een heer . . . in een wit overhemd. Van wie is dat? . . . Wit overhemd . . . Mevrouw, dit is niet de gewone huiselijke omgeving waarin deze persoon was? . . . Voor mij is het of ik altijd op reis was . . .

Stem in de verte beaamt: Ja, dat was zo . . .

Nasale vrouwestem: Ik was altijd op reis, voor mijn gedachten, voor mijn ge-voel, altijd was ik op reis . . .

Stem uit de zaal: Ja . . .

Nasale vrouwestem vervolgt: Ik was dus een reizend type en ik heb wel eens gezegd: Waar zal mijn plaats zijn, waar zou ik landen? Zo is het ook gegaan en het is voor mij vrij plotseling gegaan, hè?

Twee stemmen vallen in: ja, ja.

. . . Nasale vrouwestem vervolgt: Want zo ben ik er en zo was ik er niet en toen wist ik waar mijn plaats was. Ik heb dit allemaal langvoorvoeld, vervolgt de vrouw, doend alsof het portret van de man in het witte overhemd de woorden uitspreekt, ik heb het allemaal al lang geweten. Maar

Volksgeneeskunde belooft te veel (met kruiden)

NEDERLANDERS ZIJN, zo constateerde onlangs in het Haagse blad Het Binnenhof Ton Pieters, echt nog geen kruidenvolkje. Vergeleken bijvoorbeeld met onze Duits sprekende mede-Europeanen. Hij had een gesprek met de Leidse kruidenexpert H. W. L. Ruijgrok, secretaris van de Nederlandse Vereniging voor Geneeskruiden Onderzoek. Deze vereniging bestond op 6 december vorig jaar zestig jaar.

Tot 1973 heette de vereniging „De Nederlandse Vereniging voor Geneeskruidentuinen”. De organisatie is echter van karakter veranderd, en dat vond zijn weerklank in statuten en naam. De heer Ruijgrok, die werkzaam is in het laboratorium voor experimentele plantensystematiek van de Rijksuniversiteit te Leiden houdt zich met een paar honderd medeleden bezig met de studie van de „gehele kennis van de inhoudstoffen van planten”. Men wil de vereniging beperkt houden tot een studie club, die inventariseert. Aanvankelijk wilde men de volksgeneeskunst rehabiliteren.

Vlak na de eerste wereldoorlog, toen de import was weggevallen had men in ons land nog bloeiende centra voor geneeskruiden. Apothekers werd naar de behoefte gevraagd en die zeiden dan: dit of dat moet je telen. In 1958 kwam een kentering doordat de loonkosten zo stegen. Verder was er de opmars van de synthetische geneesmiddelen. Mechanisch oogsten van geneeskrachtige kruiden is erg moeilijk. Bovendien is het areaal in Nederland bepaald klein in vergelijking met bijvoorbeeld de Oosteuropese landen.

Wat de volksgeneeskunst betreft — die heeft te veel beloofd, aldus de heer Ruijgrok in zijn gesprek met Ton Pieters van

Het Binnenhof. „Er werden zoveel toepassingen bij bepaalde kruiden opgevoerd dat het ongeloofwaardig werd. Het onderzoek trekt bepaalde „claims” na, die aan een kruid worden gegeven. In Amerika worden geneeskruiden beproefd, met name op celdodende werking van extracten tegen kanker. Wat wij nu doen, aldus de heer Ruijgrok, is te kijken wat er waar is van wat men vroeger dacht van geneeskruiden.” Ter stimulering van het onderzoek looft de Ned. Vereniging voor Geneeskruidentuinen om de twee jaar een prijs uit aan een jonge onderzoeker. De adviserende taak van de vereniging is verminderd, maar de mogelijkheid om „dieper in het geneeskruid door te dringen” is toegenomen.

Op de vraag voor een verklaring naar de opleving van de belangstelling voor kruiden — zelfs de kruidenbitters varen er wel bij! — antwoordde de heer Ruijgrok: „Men wil af van tranquillizers, van librium en valium. Men ziet het in het hele milieubewustzijn van onze dagen. Je zou je als arts kunnen afvragen: zou ik niet beter een patiënt tot rust kunnen brengen met een valerianapreparaat? Veel „zwaar geschut” is niet nodig. Maar een arts wil vaak van een patiënt af en stuurt hem”, aldus nog steeds de heer Ruijgrok van de Vereniging voor Geneeskruidentuinen, „naar huis met librium. Dat kan een arts ook niet altijd helpen als zijn werk hem boven het hoofd groeit”.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Hoe een handig „medium” de zaal weet af te tasten

VERVOLG VAN BLZ. 2

de schrik was heel erg bij U. Die was niet bij hem? . . .

Stem in de zaal: Nee . . .

Nasale vrouwestem: Nee, dat zegt-ie ook. Maar ik ben niet alleen gegaan, want ze waren al bij mij. (Enig onverstaaenbaar gemompel, dan weer duidelijk): Dit is geen ongeluk geweest. Het hart heeft er wat mee te maken.

— Ja, beaamt men in de zaal.

— Een bloedstolling noem je dat, stuwing naar het hoofd en toen was ik er geweest. Maar was hij met een auto, was hij met 'n vervoermiddel?

— Ja, ja.

— Want dat krijg ik er ook bij. Maar hij zegt: ik heb het zo mijn hele leven bij mij gehad dat ik wist alle tijden wat er

zou gebeuren. Daar heeft hij wel eens over gesproken en dan zei hij: Nee, ik doe het niet, want daar wordt ze maar eng van. Dan heb je onrust als ik wegging, als je terug moet komen naar huis en zodoende is hij ook die krachten . . . Hij voelde ook meer aan, hè, een gevoelsmens . . .

— Ja . . .

— Een prettig mens. Hij zegt: het was dan iemand, die graag in een grafje wat zei wat dan erg stotend was voor een ander . . .

— Ja!

— Maar ja, zegt hij, dat is allemaal zo, een mens is nu eenmaal mens geweest, maar ik weet dat de gedachten trouw en goed blijven en daarom zult u ook altijd veel goede gedachten naar hem uitzenden en hij weer terug naar u . . .

Stem in de zaal: Fijn.

Omstreden keizersnede

DE HAARLEMSE RECHTBANK heeft de veeverloskundige J. Zoeteman uit Vijfhuizen in de Haarlemmermeer vrijgesproken van een tenlaste gelegde overtreding van de wet op de veeartsenijkunde. De heer Zoeteman had op een koe de keizersnede toegepast en volgens de tenlastelegging zou dit geschied zijn buiten noodzaak. Hij had dienen te wachten tot een bevoegde dierenarts aanwezig was, die de ingreep uiteraard wel mag toepassen. Zoeteman echter verweerde zich door te zeggen, dat die noodzaak wèl aanwezig was. Een bevoegde dierenarts had niet op tijd aanwezig kunnen zijn, waardoor leven van koe en kalf in de waagschaal werden gesteld. Aldus Zoeteman.

In hoger beroep had de officier van justitie 500 gulden boete tegen de veeverloskundige geëist. De kantonrechter van Hoofddorp, had de heer Zoeteman tot 400 gulden boete veroordeeld. Het was niet de eerste keer dat de veeverloskundige zich voor een dergelijk feit had te verantwoorden. Boeren hebben in het verleden wel gedemonstreerd voor de vrijheid om de veeverloskundige toe te staan de keizersnede op vee toe te passen.

Onlangs heeft zich nog een conflict van andere aard voorgedaan, toen in De Telegraaf een bericht werd gepubliceerd dat de veeverloskundige Z. zich in de hondehandel zou bezig houden met weinig oirbare praktijken. Er verscheen daarna in Haarlams Dagblad een stroom van verdedigingen van verschillende zijden, waarbij weinig overbleef van het bericht in De Telegraaf. De redactie van dit landelijke ochtendblad bleek te zijn afgegaan op het telefoontje van een inspecteur van de dierenbescherming, Smit genaamd, die bij nader onderzoek niet bleek te bestaan.

Wat het toepassen van de keizersnede door veeverloskundigen betreft — er staat een wetswijziging op stapel, die een einde zal maken aan deze conflicten tussen bevoegde dierenartsen en veeverloskundigen.

Harde en zachte contactlenzen

DRIEKWART VAN DEGENEN die contactlenzen hebben, blijken die lenzen de gehele dag te dragen. Bijna driekwart draagt sinds ze contactlenzen gebruiken zelden of nooit meer een bril.

Dit blijkt uit een enquête die de Consumentenbond heeft gehouden onder de gebruikers van harde en zachte contactlenzen. De uitkomsten van dit onderzoek zijn in het decembernummer van de Consumentengids gepubliceerd. Bovendien heeft de Consumentenbond een onderzoek ingesteld naar het onderhoud van contactlenzen en de vloeistoffen die voor het schoonmaken, bewaren en inzetten worden verkocht. De meeste van die vloeistoffen bleken de bacteriegroei onvoldoende te remmen.

Patiënten snuiven de geur van rozen op

EEN MERKWAARDIGE DOKTERS-PRAKTIJK is die van de Rus prof. Gassimow. In het aan de westelijke Europese oever van de Kaspische Zee gelegen Azerbeidzjan — een van de kleine Sowjet-republieken, met vijf miljoen inwoners, hoofdstad Bakoe — heeft hij wat men neemt een „groene praktijk”. Het blijkt neer te komen op een ontspannen leven aan de kust van de Kaspische Zee, die overigens steeds minder water bevat: in 25 jaar is het niveau twee meter gezakt. Dat is vermoedelijk het gevolg van de vele grote stuwmeren in de Wolga, gemaakt voor de elektriciteitswinning. In de stuwmeren verdamppt meer water dan in een doorstromende rivier. Maar dit terzijde. Ary Jassies vertelde in de Haagse Courant onlangs het een en ander over prof. Gassimows praktijk.

Vorig jaar kwamen er 170.000 personen naar zijn „kuuroord”. Gassimow vindt dat ook de burger van de Sowjet-Unie te veel lijdt aan het stadsleven met al zijn comfort, geluidshinder en luchtvervuiling. Gassimow dient geen pillen toe, maar laat zijn patiënt veel wandelen, ze maken ook tochtjes per schip op de Kaspische Zee en onderwijl doen ze daar aan boord aan ritmische gymnastiek en aan dansen. „Het dansen is vooral belangrijk voor de vele vrouwen, die op latere leeftijd nerveus worden”, aldus Gassimow, „het zenuwstelsel wordt er door ontspannen. Daarom laat ik ze ook veel samen zingen”.

In een van de paviljoens zag Ary Jassies hoe een groepje veertigers, aangevoerd door een van de 120 assistenten van de professor, op een bloeiende rozenstruik afliep. Stuk voor stuk moesten de patiënten de geur van de rozen opsnuiven. „Na deze therapie begaf de groep zich vastberaden naar de volgende zaal. Hier werd men met de hoofden boven de versterkende kommen zeewater geduwd”.

Want ruiken is een functie die de professor graag wil stimuleren. Zijn meest recente experiment wordt een van de meest opzienbarende genoemd. In sommige theaters in Bakoe laat de geleerde, voor de aanvang van de voorstelling, een uur lang frisse bloemen- en zeelucht de zaal inpompen: een versterkend snufje zuivere lucht voor de Sowjet-burger, die de vrije natuur ook niet zo goed meer kent.

UW CONTRIBUTIE VOOR 1975

ziet de penningmeester van onze vereniging graag tegemoet op Postgiro 32237 te Amsterdam of op Gemeentegiro Amsterdam K 1672.

- Tien gulden is de minimumcontributie; in verband met de sterke stijging van alle mogelijke kosten zal vrijwillige verhoging zeer op prijs worden gesteld! Dank U!

Ary Jassies kreeg ook wat adviezen voor de Nederlanders mee van professor Gassimow. Opzienbarend zijn die niet. Veel meer bewegen, adviseerde de geleerde. „Veel gymnastiek oefeningen thuis, veel wandelen buiten, veel groenten en fruit eten. Op tijd naar bed. Niet roken, veel melk, geen alcohol. Wijn mag, niet de zoete, maar de droge. „Vooral lopen, lopen en nog eens lopen”, adviseerde de geleerde, „laat men in Nederland verder veel naar buiten gaan. Mannen en vrouwen, die na hun 45ste jaar veel in bossen wandelen of bij zomerhuisjes werken, leven langer, zo hebben onderzoeken van Gassimow uitgewezen. Hij adviseert ook om veel noten te eten.

„En de vruchten die beren in de bossen zo lekker smaken”.

Ary Jassies merkte op, dat er in Nederland geen beren in de bossen lopen. Geen nood. „Dan drie appels per dag”, aldus Gassimow.

Donzen dekbedden

VAN DE TWINTIG donzen dekbedden die de Consumentenbond aan een vergelijkend onderzoek onderwierp bleken er dertien ten onrechte de aanduiding dons of halfdons te voeren. Bij ongeveer de helft voldeed ook de rest van de vulling niet aan de voorschriften die op dat punt door de overheid worden gesteld. „De controle laat hier kennelijk te wensen over”, aldus de Consumentenbond. Uit het onderzoek bleek verder dat een hoog percentage dons een dekbed wel zacht en licht maakt, maar op de warmte-isolatie weinig invloed heeft. De Bond wijst er op dat de tegenwoordige tekst van het „Vulselbesluit” dat op dekbedden van toepassing is, onjuiste suggesties en benamingen in de hand werkt. Dit besluit zou daarom moeten worden aangepast.

„Alternatief” gekweekte groente

„ALTERNATIEF” GEKWEekte GROENTE bevat soms een hoog gehalte chloorfeninfos en nitraat. Dit kan zeer wel wijzen op het gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Ook wordt mogelijk „gewone” als „alternatieve”, onbespoten groente verkocht. Daarom moeten er wettelijke eisen voor „alternatief” gekweekte producten komen, zodat de Keuringsdiensten ze kunnen controleren. Tot deze slotsom komt de Consumentenbond na een onderzoek van „alternatief” en „gewoon” gekweekte sla en worteltjes, waarbij ook de verkooppunten van de op speciale wijze gekweekte groente aandacht krijgen. Hun vaak beperkte assortiment kan eenzijdige voeding in de hand werken.

Gefluorideerde tandpasta

KIES VOOR KINDEREN, jonger dan vier, geen gefluorideerde tandpasta. Dit advies komt uit de mond van de Consumentenbond, die ditmaal niet de vulling maar de opschriften van de tubes aan de kaak stelt. Bij ruim 60% van de onderzochte merken ontbreekt een waarschuwing tegen gebruik door deze kinderen. Bij kindertandpasta is dat des te erger, omdat die zoet is en al gauw wordt ingeslikt. Met eventuele fluortabletjes en gefluorideerd drinkwater krijgt het kind zo een ongecontroleerde en al gauw te grote hoeveelheid fluor binnen, aldus de Consumentenbond.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, **Berkenrodestraat 23** te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P.H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Pseudo gezondheidszorg (I): de gevaren van al dat vergoelijken

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

INLEIDING

In onze serie „Repercussies naar aanleiding van het rapport van de Staatscommissie Medische Beroepsuitoefening” werd vorig jaar belicht hoezeer **slapheid van optreden** door de Overheid een consequente toepassing van de Wet Uitoefening Geneeskunst belet.

Verheerlijking van wetsovertreders door hun pleitbezorgers en andere verafgoders vergoelijkt wetenschappelijk niet-verantwoorde bemoeienis met andermans gezondheid.

Beide, bovenaangehaalde, misdrijvingen **verhinderen een ordentelijke behartiging van de gezondheidsZORG en ondergraven onze rechtsstaat** op schromelijke wijze.

Direct belanghebbenden pogen **uit deze situatie munt te slaan** door op verzachting, resp. verdwijnen, van de hinderlijke integrale verbodsbepalingen aan te dringen, onder de slagzin: Deze Wet leeft niet meer bij het Volk”.

Deze — doelbewust gepousseerde — kreet wordt, zonder enig nuchter zakelijke beoordeling, doch op louter gevoels- en/of geloofsoverwegingen door een groot deel van het Nederlandse volk klakkeloos overgenomen.

Zelfs de Staatscommissie-de Vreeze blijkt door deze — **op valse gronden stoevende** — leuze gebiologeerd te zijn. Zij poneert immers, dat „**die bepaling niet kan worden geacht op een algemene rechtsovertuiging te steunen**” (pag. 27 van haar rapport). Daarbij heeft ze zich kennelijk niet gerealiseerd, dat van een behoorlijke handhaving van de wettelijke bepalingen nimmer enige sprake is geweest. Ze besefte klaarblijkelijk niet, dat het vooral deze **persiflage van een wetshandhaving** is geweest, die in feite als oorzaak van de schending van wetsovertuigingen bij zo

vele — niet diepzinnig nadenkende — gevoelslieden moet worden gezien.

Haar denigrerende uitspraak had de Staatscommissie-de Vreeze pas mogen verbreiden als — **na opvullen van de bestaande lacunes** — géén daadwerkelijke verbetering tot stand zou zijn gekomen en daardoor een **zonder gewetensbezwaar negeren van de Wet** blijvend zou voortbestaan.

Naar onze mening zal — zodra de wettelijke bepalingen doeltreffend en gericht worden gehandhaafd — **de discriminerende bejegening** van de ZORG voor onze gezondheid een spoedig einde zijn bereid.

Als dan tevens door de Overheid eindelijk eens wordt overgegaan tot het verzorgen van een **duidelijke, objectieve, voorlichting** zal bovendien worden bereikt, dat het **inzicht in de (on)waarde van de zogeheten „alternatieve geneeswijzen”** bij het hele Nederlandse volk ten zeerste zal worden verhelderd.

Hoe noodzakelijk van wat wèl en wat niet in het belang moet worden geacht van de lichamelijke- en geestelijke gezondheidsZORG is tijdens de jaarswisseling in enige gevallen zéér duidelijk gebleken.

RADIO-MISKLEUN

1. De NOS-presentator Maarten Nederhorst heeft ons in de laatste drie dagen van het afgelopen jaar — **ongewild** — wel héél duidelijk voorgehouden hoe het nu juist niet moet. Hij deed dit met een trias radio-uitzendingen onder de suggestieve titel: „Is er leven na de dood?”

Deze trieste uitzending bleek het — **poevere** — resultaat te zijn geweest van een ellenlange band-opname, waarin mateloos moest worden uitgewist om de talloze voze gedeelten te elimineren. Wat tenslotte overbleef was ook nog zo **weinig overtuigend, inzake enige geloofwaardigheid van het spiritisme**, dat deze geesteskronkel wel moet worden gezien als elke wetenschappelijk-verantwoorde zekerheid te ontberen.

Een uitvoerige verhandeling in ons Maandblad van januari j.l. heeft dit wel onomstotelijk benadrukt.

Wat ons persoonlijk in deze radio-miskleun heeft getroffen is wel, dat de parapsychologen Dr. G. Zorab en Prof. Dr. W. H. C. Tenhaeff **zich niet hebben ontzien in eigen persoon medewerking te verlenen** aan een zo geestonterende, frustrerende, vertoning.

Beiden begingen de **ernstige psychologische fout openlijk te belijden** persoonlijk.

VERVOLG OP BLZ. 6

UW CONTRIBUTIE VOOR 1975

ziet de penningmeester van onze vereniging graag tegemoet op Postgiro 32237 te Amsterdam of op Gemeentegiro Amsterdam K 1672.

• Tien gulden is de minimumcontributie; in verband met de sterke stijging van alle mogelijke kosten zal vrijwillige verhoging zeer op prijs worden gesteld! Dank U!

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

lijk geloof te hechten aan de mogelijkheid van een — telepatisch — contact met overledenen. Beiden dekten zich daarna gezwind — wetenschappelijk — door op te merken „dat een redelijk bewijs voor het bestaansrecht van dit „geloof” echter alsnog ontbrak”.

Deze laatste bekentenis gaat — zielkundig gezien — aan het begripsvermogen van de heterogene luisterschare radicaal voorbij. Wat bij de — in dubio verkerende, naar iets dergelijks hunkerende — luisteraars in het (onder)bewustzijn blijft hangen is het feit, dat beide zeer geleerde intellectuelen onomwonden hebben verklaard in hun hart heilig overtuigd te zijn van een — spiritueel — leven na de dood.

HERSENSCHIMMEN

Dat is „des Pudels Kern” waaraan beide PARAPsychologen ONpsychologisch zijn voorbijgegaan. Als wetenschappelijk ontwikkelden hadden zij moeten beseffen géén medewerking te kunnen verlenen — noch te mogen geven — aan een dergelijke — geestelijk onhygiënische — hearing. Bovendien hadden zij de presentator ervan moeten overtuigen, dat een zó voos programma per sé een — geestelijke — milieu-verontreiniging moet opleveren.

In de laatste uitzending — op oudejaarsochtend — werden reacties, binnen gekomen op deze laag-bij-de-grondse uitzending, aan de ether toevertrouwd. Vrijwel alle, hierbij gepubliceerde, inspraken stonden in het teken van mysterieuze adhaesiebetuigingen. Hoe kon ook anders worden verwacht bij een zo onbegrepen, geheimzinnig, onderwerp.

Slechts één volkomen afwijzing van het gepresenteerde werd gepubliceerd: die van Mevrouw Meijers uit Rotterdam. Zij stelde de presentator de broodnuchtere vraag: „Weet U wel, wat U met het laten horen van stemmen van overledenen en het demonstreren van spiritistische séances eigenlijk wel doet? Misschien zijn er mensen, die volkomen in de vernieling raken door deze uitzendingen”.

De spijker precies bovenop zijn kop: Hulde, mevrouw Meijers, U heeft — pretentieloos — beide bovengenoemde betweters laten voelen en horen wat zijzelf in feite **bijtijds vóór het fatale rondbazijnen** van zulk soort hersenschimmen aan de — hiervoor verantwoordelijke — presentator hadden moeten bijbrengen.

IRISCOPIE

2. In het begin van het nieuwe jaar beïjverde de dagbladers zich alweer gezondheidsBEMOEIENIS middels wetenschappelijk niet-verantwoorde methoden op te hemelen. In het week-end nummer van de Gooi- en Eemlander van 4 januari

j.l. werd een levensgroot artikel over IRISCOPIE gepleegd. De — terzake volkomen niet bevoegde — journalist Hans Kuipers kreeg in de knuffelrubriek PL + US een volle pagina ter beschikking om de „genezeres” mevrouw Jacomina Landman Kaspers hierover haar onbevoegde hart uit te laten storten. Deze luchtte haar „Heilpraktiker- en Praktizijns geleerdheid” over: „ogen zeggen alles over de gezondheid, spiegel voor de inwendige mens” zonder dat een tegenstander in de gelegenheid werd gesteld haar geborneerdheid te weerleggen.

In het vervolg van deze reeks verhandelingen over de pseudo-alternativiteit van verschillende gezondheids-bemoeienissen komen wij nader op dit onderdeel terug.

MINISTERIE

3. Beter dan bovengenoemde — op sensatie rekenende — journalist heeft de redacteur van Het Binnenhof, Wim Buitenweg, begrepen, dat een — niet ter zake kundige — kroniekschrijver voor- zowel als tegenstanders moet horen alvorens te trachten zich — indien overigens mogelijk — een eigen oordeel te vormen.

In de weekend-rubriek „Finale” van dit dagblad publiceerde hij een — eveneens pagina-groot — artikel over kwakzalverij en haar bestrijding. Daarbij gaf hij, vrijwel woordelijk, hetgeen hij over dit onderwerp van ondergetekende vernam zo goed als dat, wat de „directeur” van de N.W.P., K. T. van der Plaats, tegenover hem heeft willen loslaten. Daarna gaf hij eigen inzicht over het besprokene weer onder het motto: „'t kan zwart en 't kan wit zijn”.

Hier willen wij met nadruk de aandacht vragen voor een bepaald onderdeel van zijn samenvatting: „**Het Ministerie van Volksgezondheid heeft klaarblijkelijk geen mening. Volgens een woordvoerder van dit Ministerie heeft men geen bemoeienis met de niet erkende geneeskunde. Dat is een zaak van het Ministerie van Justitie zegt men**”.

Toch wel je reinste FARCE MAJEUR naar onze mening.

Op zijn vraag aan het Ministerie van VOLKSGEZONDHEID om nadere gegevens over de stand van zaken inzake kwakzalverij en haar bestrijding op het huidige ogenblik krijgt deze nieuwsgaarder te horen: „**Man, wat dacht je wel? Ons Ministerie heeft totaal geen zorgen over de GezondheidsZORG; daarvoor moet U bij Justitie zijn!!!**”

Toen genoemde redacteur ons biechtte: „Ik zie het niet meer zitten, ik kan er niet meer bij” hielpen wij hem uit de droom door te verwijzen naar de nummers van ons Maandblad van verleden jaar, waarin wij in de rubriek „Repercussies” de **hekel hebben gehaald over het falen van de Overheid**.

Deze, historisch ware — maar wel zéér droeve — ervaring van een dagbladredacteur moet wel nadrukkelijk onder de aandacht van het hele Nederlandse volk worden gebracht, opdat er meer begrip zal ontstaan in het beoordelen van het ontstaan van de chaos ten opzichte van de Wet Uitoefening Geneeskunst.

In het vervolg van deze reeks PSEUDO GEZONDHEIDSZORG worden alle onderdelen, die moeten worden gerekend tot de zogenaamde „alternatieve geneeswijzen” aan een kritische beoordeling onderworpen. Dit lijkt ons juist in dit tijdschrift bijzonder noodzakelijk. Immers, hoe velen worden niet getrokken door het mysterieuze, door dat, wat zich niet door het verstand laat verklaren, naar wonderen. Niet beseffend dat de wonderdoeners een nieuw jasje gieten over hun bedorven spijzen.

A. P. N. DE GROOT

Parapsycholoog: streng regiem bij experimenten

„PARAPSYCHOLOGIE IS IN een aantal opzichten meer verwant met science fiction dan met een gevestigde tak van wetenschap. Het onderzoekerterrein is in veel opzichten nog onbekend. De parapsychologie hangt er ook maar een beetje bij binnen het wetenschappelijk establishment”. Aldus prof. Martin Johnson, de Zweedse parapsycholoog die op 1 april vorig jaar is benoemd tot gewoon hoogleraar aan de rijksuniversiteit in Utrecht.

Destijds heeft de Utrechtse parapsycholoog prof. dr. W. Tenhaeff heftig geprotesteerd tegen de benoeming van de Zweedse geleerde. Prof. Johnson pleit, aldus De Volkskrant, voor het aanleggen van een zeer streng regiem bij het doen van experimenten, waarbij van tevoren een nauwkeurige omschrijving van de proeven wordt voorgelegd aan het wetenschappelijk forum. Dat forum kan dan kritiseren en controleren. Naar zijn mening kan men zo voor een deel voorkomen dat fouten worden ingebouwd, iets wat volgens hem vaker dan men denkt bij wetenschappelijk onderzoek voorkomt.

Prof. Johnson verklaarde voorts ernaar te willen streven, de parapsychologie uit haar isolement te willen halen.

Chiropodisten bijeen

DE NEDERLANDSE VERENIGING voor Voetverzorging (Jac. Obrechtstr. 2 te Amsterdam) houdt onder auspiciën van de Nederlandse Federatie van Organisaties van Chiropodisten een Congres in het Troelstra-Oord te Beekbergen op zaterdag 22 en zondag 23 maart 1975.

Het congressthema luidt: „De schadelijke gevolgen van de civilisatie, invloeden op de gezondheid van been en voet”.

Er zijn sprekers uitgenodigd op het terrein van de dermatologie, bacteriologie, Revalidatie en Physiotherapie.

URI GELLER: 't zijn de elektronische foefjes, die het hem doen

URI GELLER, DE Israëliër die door de kracht van zijn gedachten vorken en lepels zou ombuigen, is wèl een zeer handig goochelaar maar paranormale krachten — neen die zijn er niet bij. Tot die conclusie kwam onlangs in een uitgebreid artikel in NRC Handelsblad de medische medewerker van dit blad, arts H. S. Verburgh — onze lezers niet onbekend.

Uri Geller, die o.a. als fotomodel en toneelspeler gewerkt heeft, werd een paar jaar geleden 'ontdekt' door de New Yorkse arts Andrija Puharich — een man, die over enige exotische buitenaardse connecties heet te beschikken en hiermee geregeld communiceert. Puharich, zo vertelt de heer Verburgh, lanceerde zijn pupil op het verwarrende toneel van de clairvoyance, telekinese en aanverwante (para)psychologische activiteit, en Geller maakte hier snel furore.

In het Stanford Research-instituut in Californië hebben twee laser-fysici, Targ en Puthoff, een aantal proeven met Geller gedaan. Natuurlijk zal men nieuwsgierig zijn naar het kunststukje dat het meest tot Gellers roem heeft bijgedragen: het verbuigen van sleutels, vorken, messen, lepels zonder dat hij ze aanraakt. Maar dan komt het. Het verslag dat Targ en Puthoff schreven wijdt daar maar een korte passage aan:

„Het is in brede kring gepubliceerd dat Geller heeft aangetoond te beschikken over het vermogen om metaal te buigen met paranormale methoden. Ofschoon metaalbuigen door Geller in ons laboratorium is waargenomen, zijn we niet in staat geweest de waarnemingen hiervan te combineren met experimenten die zo goed waren opgezet dat ze gegevens opleveren die steun verlenen aan de hypothese van een paranormaal verschijnsel”.

Radio-ontvanger in een tand

DIE ZIN WEKT achterdocht, vindt de heer Verburgh. En in de New Scientist heeft een auteur, Hanlon genaamd, opgemerkt dat het leek alsof de tekeningen die Geller bij de proeven moest maken hem waren ingefluisterd, dat hem dus werd voorgezegd wat hij moest doen.

Dat riekt naar iets anders dan naar paranormale begaafdheid, en die geur wordt nog moeilijker te negeren wanneer we weten dat, zoals Hanlon minutieus beschrijft, Uri's mentor Puharich een uiterst talentvol knutselaar in elektronica is. In 1966 kreeg hij een patent op een ontvanger van radio-signalen die verstopt kan worden in een tand. Het ding bestaat in verschillende variaties; één ervan is zo geconstrueerd, dat de drager de signalen kan horen zodra hij de tand met zijn tong aanraakt. Niemand in zijn omgeving merkt echter dat hij iets hoort, want het apparaat leidt de akoestische signalen rechtstreeks naar het inwendige gehoororgaan. De elektrische afscherming waarvan sprake

ke is in het artikel van Targ en Puthoff is volgens deskundigen die Hanlon geraadpleegd heeft, ten enenmale onvoldoende om eventuele signalen voor dit type ontvanger te onderscheppen.

Even naïef zijn de Amerikaanse auteurs geweest inzake de dobbelstenenproef, aldus Hanlon van de New Scientist. Er is al sinds jaren een speciaal soort dobbelstenen op de markt voor dit soort grapjes. Hij zit volgepakt met elektronica, en zodra hij stil ligt zendt hij een radiosignaal uit hoeveel ogen boven liggen.

Alleen al op het technische vlak is er dus aanleiding voor heel wat meer kritische achterdocht dan de laser-fysici Targ en Puthoff in hun experimenten aan de dag gelegd hebben. Ze schijnen zelfs niet gedacht te hebben aan dergelijke mogelijkheden, want ze vermelden nergens dat ze hun proefpersoon hebben onderzocht of laten onderzoeken om dergelijke apparaten te vinden.

De enige manier om te weten te komen hoe het met de tanden van Geller zit zou een Röntgen-onderzoek zijn. En dat nu heeft Geller altijd stevast geweigerd.

Geller geeft gigantische show

Een optreden van Geller is altijd een gigantische show, zegt Hanlon, en hij kan het weten want hij heeft zelf meermalen met Geller gewerkt en hem geobserveerd. Geller is onophoudelijk in beweging, richt

alle aandacht naar zichzelf of naar datgene waar hij de aandacht van de anderen op gericht wil hebben. Hij springt van de ene opdracht naar de andere, geeft de opdrachten meestal eerst een paar maal op, moet zich dan laten overtuigen dat hij het toch wèl kan, en voert ze dan onverwacht, zonder dat iemand precies ziet wat hij doet, uit.

Geller schijnt een meester te zijn in de kunst om met psychologische middelen zoveel verwarring te zaaien dat hij alles kan doen wat hij wil zonder dat anderen het opmerken, en om zijn omgeving te suggereren dat ze gezien hebben wat hij ze wilde laten zien.

Targ en Puthoff van de Universiteit van Stanford vermelden echter niets van dit alles. Zij wekken de indruk of Geller zich heel rustig heeft gedragen.

De conclusie van Hanlon is dan ook dat de beide heren zich hebben laten beetnemen en dat er voorlopig nog te veel verklaringen denkbaar zijn die binnen het normale liggen om de hypothese van een paranormaal verschijnsel te rechtvaardigen. Interessant is verder het commentaar van de redactie van *Nature*. Ook zij heeft ernstige twijfels over het onderzoek van het Stanford Research Institute. Als motieven om het stuk van Targ en Puthoff tóch te publiceren geeft zij o.a. het feit dat het werk uit een gerenommeerd wetenschappelijk instituut komt. En dan, aldus de redactie, moet het toch interessant zijn te zien dat Gellers meest spectaculaire claim, de metaalbuigerij, in feite door dit artikel ontzenuwd wordt

Jammer voor Geller en voor de televisiekijkers die in januari vorig jaar dachten dat ze iets heel bijzonders meemaakten. Maar wel erg leerzaam, besluit arts Verburgh.

Magnetiseur krijgt laatste tijd meer jonge mensen

LOUTER EEN KWESTIE van handoplegging is het bij de magnetiseur S. Bakker uit Landsmeer, ontdekte Thijs Wartenbergh van de Noord-Amsterdammer. Aan het Loggerhof, Banne Buiksloot oefent Bakker praktijk uit. Thijs Wartenbergh vroeg ook de mening van de voorzitter van onze vereniging over magnetiseurs. Welnu — die loog er niet om.

Hij polste ook vier huisartsen in Amsterdam-Noord en Landsmeer. Alleen dokter Kramp zei: „Ik sta er niet negatief tegenover”. Dokter Kwint bleek niet in magnetiseurs te geloven. Dokter Sieswerda: „Het zijn bedriegers, geloof ik”. Dokter Bot: „Ik plaats magnetiseurs in de kwakzalvershoek”.

De heer Bakker verklaarde: „De natuurgenezer ziet de stoffelijke en geestelijke inhoud van zijn patiënt(e)”. Hij zei dat de laatste jaren meer jonge men-

sen op zijn spreekuur komen. Vroeger waren het voornamelijk mensen van tussen de 45 en 75 jaar.

Nog een opmerking van Bakker, kennelijk niet zo'n bescheiden mens: „De genezer kijkt verder dan een dokter”. Maar dat neemt niet weg, dat hij de bloeddruk en de polsslag van zijn patiënten controleert Een typisch medische handeling van een onbevoegde.

Een bordje met „Erkend lid Nederlandse Werkgroep Paranormale Begaaafdheid” valt de bezoeker, die de praktijkkamer van S. Bakker wil betreden op.

Bakker, die eerst bij de Draka werkte, is nu 56 jaar. Hij zal zijn „kracht” tot de laatste dag van zijn leven bewaren, daar is hij zeker van. „Het is helaas wel zo, dat van de ongeveer 500 magnetiseurs in Nederland er 80 pct een hartverlamming krijgt. Niet zo'n leuk vooruitzicht”.

INDEX 1974

DE NUMMERS VAN dit register verwijzen — zoals dat in de jaargangen te beginnen met 1968 steeds het geval is — naar de bladzijden, die doorlopend zijn genummerd. In de jaren vóór 1968 werd eenvoudig verwezen naar de nummers van de maandbladen. De voorpagina's van de nummers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij waren in 1974 als volgt genummerd: januari blz. 1, Februari blz. 5, maart blz. 11, april blz. 15, mei blz. 19, juni blz. 23, juli blz. 27, augustus blz. 31, september blz. 35, oktober blz. 39, november blz. 43, december blz. 47.

Aardstralen	7	— zuinigheid	25
Acupunctuur (Anglo Dutch College)	33	Index 1973	10
— (Eindhovens centrum)	13	Intelligentie voor 25,—	24
— (massage)	4	Iriscope	25, 33, 50
— (tegen verslaving)	7, 18	Johnson, prof. Martin Ulrik	3, 10
Advertenties (Zweden)	14	Jongkees, prof. dr. L. B. W.	16
Aimé- (Aimanté-) armbanden	29, 42	Kantonrechter (Utrecht)	35
„Alternatieve” geneeswijzen	25	Kappers, J., arts	3
Armbanden (magnetische)	29, 41, 41	Knaap, Piet van der (Odidor-penningen)	42
Arts (predicaat)	43	Knobbeltje	28
Asbest	3	Kok (psychometrisch medium)	37
Astrologie	4, 46	Kosmos, meditatiecentrum	25, 46
Babyvoeder (hexachlorofoen)	2	Kroetwesschen (Limburg)	8
Bekhoven, F. van (acupuncturist)	13	Kruidententoonstelling (Arnhem)	30
Beroepsgeheim	40	Kwakzalversoptocht	38
Bijvoet (Artemisia), toverkruid	8	Kwik in voedsel	41
Blécourt, prof. dr. J. J. de	7	Lichaam en geest (tijdschrift)	33
Blindedarm	32	Lippenstiften	18
Bloed als commercieel produkt	34	Lood in voedsel	41
Bosschiet, Mona (journaliste)	1	Majoha (helderziende)	37
Bottendokter Edwards, Engeland	7	Majafr (A. Frankenhuis)	37
Bovennatuurlijke tipgeverij	1	Markante facetten	
Brabantse dag (Heeze)	22, 38	(artikelserie A. P. N. de Groot)	
Buiter, J. E., bestuurslid	38		11, 15, 19, 23, 27
Buste-ontwikkeling	50		31, 35, 39, 43, 47
Chandu, Jack (astroloog)	46	Merriemelk	46
Consumentenbond	24	Milieuverontreiniging, geestelijke	1
Dagbladen	48	Moerbeij, De (reformcentrum)	38
Dag dokter (bundel)	25	Moosdijk, W. van de	1, 4
Dagmar (mevr. Wuyster-Meertens)		Multiple sclerose	17
helderziende	37	Naturalia (NWP)	33
Damesbladen	48	Nederl. Fusie paranormale genezers	46
Dappere Kees (kiezentrekker)	14	NWP (Ned. Werkgroep Praktizerende	
Doctor (titulatuur)	12, 43, 45	genezers)	33, 41
Dood door schuld	36	Occultisme (van den boze)	26
Dulk, Hetty den	38	Odidorpenningen (tegen reumatiek)	42
Farmaceutische industrie	2, 50	Ommen, J. van (Klazienaveen)	46
Frituren	18	Oorwrijfmethode	46
Gedachten (krachten)	8	Oppelaar, Bert (magnetiseur)	34
Geller, Uri	8, 12, 26	Opsporingsbevoegdheid	24
Geneesmiddelen, omzet	50	Paramedische beroepen	5
— restanten	3	Paranormale propaganda	46
Gisolf, Aart C., arts	41, 49	Parapsychologie	3, 10, 21, 35, 50
Goudsmit, mr. J. E., bestuurslid	17	Plaats, K. T. van der (NWP)	33
Grafchrift quacksalver	13	Placebo-effect	15, 18, 40
Groot, A. P. N. de	1, 5, 11, 15, 19, 23, 27, 31, 35, 39, 41, 47	Plinius	8
Heijligers, Cor, paragnost	49	Poliklinieken	37
Heksenvuurtje	14	Pro Juventutekalender	42
Helderzienden	37	Psychologie	40
— tv-programma	26	Radioprogramma's	48
Hersentumor	36	Reuma	7
Hexachlorofoen	2	Rhine, prof. J. B. (instituut Durham,	
Hoekendijk, Ben	13	Ver. Staten)	50
Homoeopatisch kuuroord	24	Roken	14
		S. (O.-), Nieuwleusen, gearresteerd	49

Samuels, dr. J., veroordeeld	22, 26
„Scherpenisse”, pseudo-arts	8
Sequah (Charles A. Davenport)	20
Sinjewel, J., genezer	45
Slaapmiddelen	34
Slankheidshotel	29
Slank worden (oorwrijfmethode)	46
Spiraaltje (verbogen)	26
Staatscommissie-De Vreeze	5, 11 e.v.
— critiek	12
Staatstoezicht	20, 23
Stoelenproef	30
Tandtechnicus	31
Televisiegevaaren	47
Tenhaef, prof. dr. W. H. C.	3, 13, 17, 18, 26, 35, 43, 46
Tijk (isolatie)	30
Toevallen	28
Tuberculose	28
Uden, C. L. A. van - „cosmetoloog”	45
Uitstraling	9
Valse hoop	50
Verbrugh, H. S. (NCR Handelsblad)	48, 49
Vermageringsriem	14
Vliet, mr. C. F. M. van	46
Vorken en lepels verbogen (Uri Geller)	8, 12
Vreeze, prof. De -	5, 11, 16
Wichelroede	18
Zenerkaarten	10
Zorab, dr. G. (over Tenhaeff)	13

Deodorants kunnen gevaarlijk zijn

MIDDELEN die de transpiratie verdrijven kunnen gevaarlijk zijn, zo heeft het weekblad Adformatie ontleend aan een onderzoek door het Amerikaanse regeringsbureau voor warenonderzoek gedaan. Dit onderzoek heeft twee jaar in beslag genomen. Ook in ons land zijn in de medische praktijk gevallen bekend waarop een overdreven gebruik van zweetverdrivende middelen tot ernstige ongemakken aanleiding gaf.

Veel middelen, die de onfris geurende bacteriewerking te niet doen hebben tot gevolg dat schadelijke bacteriën hun kans krijgen en ernstige ontstekingen veroorzaken. Bacteriedodende middelen komen ook voor in de zg. deodorantzepen die in de Verenigde Staten een omzet hebben verworven van 190 miljoen dollar ten koste van de gewone zepen. Slechts enkele van de honderden produkten die onder de naam van deodorant op de markt zijn gebracht zijn werkelijk onschadelijk, aldus het Amerikaanse onderzoek. In 1975 gaat de Amerikaanse Food- and Drug Administration optreden tegen fabrikanten die ten onrechte aan hun produkten klinkende eigenschappen toekennen.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiter **Apotheker**, **Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 8

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keizerberg 54, Amsterdam-Z.

Opricht 1 januari 1881

PROEFKONIJNEN

ZE LATEN ER geen gras over groeien, daar bij de NWP, directeur K. T. van der Plaats op het bekende adres in Hilversum met de vele organisaties, stichtingen, verenigingen en wat al niet. In Haarlem heeft men een acupunctuurklinik geopend en van de langadige circulaire werd een bericht over het net van het Alg. Nederlands Persbureau verspreid. Het was weer een knap stukje camouflage.

Als terloops vond men ergens middenin het bericht: „De kliniek te Haarlem is voorlopig nog een gesloten huis zonder naam of andere aanduiding. In de kliniek te Haarlem zal steeds een arts (spatiëring van ons, Red. MtdK) aanwezig zijn. Volgens de nu geldende begrippen in Nederland geldt acupunctuur als een medische verrichting die alleen toegestaan is aan artsen. Staatssecretaris Hendriks heeft er een advies over gevraagd aan de Gezondheidsraad”.

De inrichting te Haarlem heet de „Anglo-Dutch acupunctuur-kliniek”. Bij dat „Anglo-Dutch” moet de lezer van ons blad wel een lichtje opgaan. En als men het bericht van het ANP verder leest blijkt dat de polikliniek alleen op zaterdagen open is en dat de patiënten de proefkonijnen zijn van de acupuncturisten in opleiding bij de „Anglo-Dutch acupunctuur-opleiding” te Amsterdam. Internationaal bekende acupuncturisten uit Engeland zullen onder leiding van de Engelse acupuncturist Gill de cursisten het naaldwerk tonen.

De heer Gill heeft aan het ANP verteld in ons land circa honderd leerlingen te hebben. Twintig studenten, zoals ze worden aangeduid, zijn genoeg gevorderd om in de Haarlemse polikliniek te werken. Volgens deze zelfde heer Gill zijn zijn „studenten” alle personen die een zekere medische achtergrond hebben, hetzij als arts, hetzij als fysiotherapeut. Maar wanneer dan de heer Gill nog verklaart dat het weliswaar gemakkelijk is de symptomen van een kwaal met acupunctuur te verwijderen maar dat hij en zijn collega's er van uitgaan dat het om een totale behandeling gaat... dan zijn we weer bij het uitgangspunt — het is of we de heer

Rotterdamse Politie greep krachtig in: Proces-verbaal voor onbevoegde ACUPUNCTURIST

EEN DIENSTENCENTRUM, zwaar gesubsidieerd door de overheid, dat een volstrekt onbevoegde toestaat om acupunctuur uit te oefenen... Zoiets is mogelijk in ons land. Gelukkigerwijs heeft ditmaal de politie ingegrepen, proces-verbaal opgemaakt en de naalden in beslag genomen.

VOOR DIT GEVAL moeten we naar Rotterdam, waar in het centrum een dienstencentrum bestaat, „De Meerweide” genaamd. De 42-jarige Martinus Nieuwlands uit Tilburg was daar als prikkende kwakzalver in actie en het bestuur van het dienstencentrum zag dit eenvoudig als een onderdeel van de dienstverlening. Nooit gehoord blijkbaar van onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, nooit gehoord van kwakzalverij.

Onderdeel van de dienstenverlening was blijkbaar ook dat de naam van de acupuncturist geregeld in de publicaties van de Meerweide in het wijkblad of in andere bladen werd vermeld! Martinus Nieuwlands was er in september ingetrokken met zijn naalden en hij heeft dit tot eind januari kunnen volhouden eer er werd ingegrepen.

De gemeentelijke instanties te Rotterdam, die over de dienstencentra gaan, zo lezen wij in het dagblad Trouw, zijn niet op de hoogte geweest van het optreden van de heer Nieuwlands in de Meerweide.

„Voortgekomen uit hobby”...

DE ACUPUNCTURIST ZELF vertelde dat zijn vak voortgekomen was uit zijn hobby. Hij was vroeger verbonden ge-

K. T. van der Plaats zijn gram over de medische wetenschap horen halen.

Geen wonder trouwens. De circulaire, die het ANP inspireerde tot dit breedvoerige bericht (waarbij zelfs vermelding van de prijs van 25 gulden voor een behandeling in de polikliniek aan de Oosterhoutlaan 11 te Haarlem niet wordt vergeten!) is verspreid door het Centraal bureau voor natuurgeneeswijze te Hilversum. Lees: K. T. van der Plaats, de persoon die een reeks kwakzalversorganisaties aan een touwtje heeft en met een goed gevoel voor de actualiteit telkens vliegenvlug aanknoopt bij de mode van de dag.

weest aan een Belgische industrie van biometstoffen. Hij zei overigens geen bioloog of chemicus te zijn. Over zijn verdere opleiding wenste hij geen commentaar te geven, tijdens een persconferentie die hij hield samen met bestuur en beheerder van het dienstencentrum.

In Luik was het evenwel begonnen. Hij had daar een acupuncturist ontmoet, en die ontmoeting leidde tot een zo grote belangstelling, dat de heer Nieuwlands in Nederland bij Chinese en Koreaanse professoren een basisopleiding ging volgen.

Op de voor de hand liggende vraag welke hoogleraren dat dan wel waren en aan welke universiteiten ze (tijdelijk) verbonden waren, was het antwoord: geen commentaar. Hij vertelde dat hij zijn studie had afgerond in Hongkong met examens en praktijk.

Op de vraag hoe lang zijn totale opleiding had geduurd was het antwoord wederom: „geen commentaar”.

Na zijn terugkeer uit het verre oosten heeft de heer Nieuwlands contact gezocht met artsen in Nederland om eventueel tot een associatie te komen, maar deze stonden afwijzend tegenover hem.

Zijn intrede in de medische praktijk in Nederland ging vlot. Vrienden hadden hem bij terugkomst uit het verre oosten met ongeduld opgewacht. Toen werd het, zoals hij zelf zei, een sneeuwbaaleffect. Binnen korte tijd had hij veel patiënten.

De heer Nieuwlands zegt dat de politie correct is opgetreden. De waarde van de in beslaggenomen apparatuur, zo schatte hij, is enkele duizenden gulden. Op de vraag waaruit die apparatuur bestaat, was het antwoord: geen commentaar. Wel zei hij dat een deel uit eigen land afkomstig was. Een ander deel was afkomstig uit het verre oosten. Het is de heer Nieuwlands niet bekend wat de aanleiding is geweest tot het optreden van de politie. Hij

VERVOLG OP BLZ. 10

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is KWAKZALVERIJ

Huib, de pseudo-hartchirurg

BIJ DE VELE vreemde figuren, die dit ondermaanse gevaarlijk maken dient ook even de melding te worden gemaakt van een dertigjarig man, die zich Huib van Tuijll van Serooskerken noemde maar bij de burgerlijke stand bekend staat als Huib P. A. van D. Volgens De Telegraaf deed hij zich in een aantal gevallen voor als medicus, chirurg van het Wilhelmina Gasthuis en of dat nog niet mooi genoeg was als „hartchirurg”.

Schipper Brandsma van de tjalk Mercurius, die in de haven van Hoorn ligt, was hij „van dienst” door met de stethoscoop diens zoontje te onderzoeken. Het echtpaar Brandsma raakte helemaal van streek toen de pseudo-arts constateerde dat het kind ernstig ziek was en meteen moest worden doorverwezen naar „prof. Lindeboom van het Wilhelmina Gasthuis”. Toevalligerwijze ontmoette schipper Brandsma echter een ander slachtoffer van Huib van D., die van diens praktijken op de hoogte bleek en hem gerust kon stellen. Het zoontje mankeerde niets.

Wasmiddelen zonder fosfaten

WASMIDDELEN ZONDER FOSFATEN zijn beter voor het oppervlaktewater dan wasmiddelen met. Voor de trommelwasmachine zijn er echter nog maar twee fosfaatloze wasmiddelen en één met de helft van de gebruikelijke hoeveelheid. In zacht water wassen ze soms iets minder goed schoon, in tamelijk hard water even schoon. In zacht water maken ze het goed niet grauwer, slijt het goed er niet meer van en is ook de kalkafzetting niet groter. Dit zijn enkele resultaten van een onderzoek door de Stichting Vergelijkend Warenonderzoek, gepubliceerd in de Consumentengids van maart.

Volgens een eigen onderzoek van de Consumentenbond is er sinds 1972 nauwelijks sprake van enige verbetering: de meeste wasmiddelen zitten nog steeds tjokvol fosfaten. De Consumentengids adviseert: doseer zuinig, smeer erg vuile plekken eventueel aan met wat zachte zeep, benut de volle laadcapaciteit van de wasautomaat en probeer of het zonder voorwas kan.

Onbevoegd ACUPUNCTURIST VERVOLG VAN BLZ. 9

weet niets van een klacht van één van zijn patiënten. Hij heeft ook geen patiënten die wegens het uitblijven van resultaten zijn teleurgesteld, zoals hij zegt.

Een naar gevolg van het optreden van de politie is, zo meende hij, dat de behandeling van een aantal patiënten plotseling is afgebroken. 'Dat kan hoogst ernstige gevolgen hebben', aldus de (onbevoegde) acupuncturist.

Artsen-acupuncturisten blijken bevreesd voor PRIKKENDE KWAKZALVERS

DE NEDERLANDSE Artsen Acupunctuur Vereniging vreest dat er in Nederland een wildgroei zal optreden van kwakzalvers die zich uitgeven voor acupuncturist en op die manier handig misbruik maken van de sterk toegenomen belangstelling bij het publiek voor de acupunctuur. Dit lezen wij in Het Vrije Volk.

„Allerlei mensen schermen al met vage diploma's die zij in Japan, in China of Taiwan gehaald zouden hebben. Die geven echter geen enkele garantie voor een verantwoorde medische behandeling”, zo luidt het commentaar van de NAAV op de arrestatie van de acupuncturist M. Nieuwlands in Rotterdam.

De NAAV is dit jaar begonnen met een driejarige opleiding in de acupunctuur, die echter uitsluitend door artsen gevolgd kan worden. Ongeveer 135 artsen zijn op dit moment in hun eerste studiejaar en doen in april het eerste examen!

De Vereniging (wel te onderscheiden van de „Anglo-Dutch acupunctuur college”) raadt sterk af om genezing te zoeken bij acupuncturisten die geen artsendiploma hebben. De enkele reeds gediplomeerde leden van de vereniging kunnen echter ook geen nieuwe patiënten opnemen, omdat zij de tegenwoordige vraag naar behandeling al op geen stukken na aankunnen.

De NAAV heeft dus de stellige indruk dat de belangstelling voor de acupunctuur op dit ogenblik erg groot is, maar een globale schatting daarover is nergens te krijgen. De Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Geneeskunst heeft geen cijfers, omdat er geen enkele registratie bestaat van de mensen die bij hun huisarts vragen naar een behandeling met acu-

punctuur. Volgens de KNMG verwijst een huisarts ook nooit naar een acupuncturist die geen arts is, omdat het onderhuids inbrengen van naalden een geneeskundige handeling is en dus alleen door artsen mag worden uitgevoerd.

Ook het NIPO heeft, aldus Het Vrije Volk, nooit een opinieonderzoek gedaan naar de behoefte aan acupunctuur bij het Nederlandse volk.

Zie ook commentaar „Acupunctuur met proefkonijnen” op voorpagina.

Dieetweegschalen blijken niet altijd even nauwkeurig

DIEETWEEGSCHALEN ZIJN NIET altijd even nauwkeurig en goed af te lezen. Vijf van de twaalf door de Consumentenbond onderzochte dieetweegschalen bleken niet te voldoen aan de door haar opgestelde nauwkeurigheidseisen. Er waren weegschalen met schaalindelingen per 1, 2, 2½, 5 en 10 gram. Zowel van die met fijnere, als van die met grovere indeling maakten enkele de pretenties niet waar.

Wat betreft afleesbaarheid komen weegschalen die één eenvoudige schaalverdeling combineren met dunne, duidelijke wijzers en een goed kleurcontrast er het beste af, aldus de Consumentengids van februari.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Acupunctuur-operatie in Rotterdams Ziekenhuis

OP HAAR SPECIAAL verzoek is een 43-jarige lerares Duits, mej. C. de Kubber op de afdeling gynaecologie van het Sint Franciscus Gasthuis geopereerd na verdoofd te zijn met electro-acupunctuur. Een Belgische arts, de acupuncturist Struels, was hiervoor uit Antwerpen overgekomen.

De operatie werd pas uitgevoerd na overleg, en met medeweten van de geneeskundige inspectie en tenslotte het ministerie van volksgezondheid en milieuhygiëne. „Maar de ingreep geschiedde onder verantwoordelijkheid van de directie van het ziekenhuis, die ons voor dit aparte geval ook benaderd heeft”, aldus een woordvoerder van het ministerie van volksgezondheid, lezen we in Het Vrije Volk.

De hulp van de acupuncturist werd ingeroepen op uitdrukkelijk verzoek van de

patiënte zelf. Mej. De Kubber heeft last van hoge bloeddruk en zij vreesde dat zij de gebruikelijke narcose niet zou overleven. Zij is zeer geïnteresseerd in de acupunctuur, die de laatste jaren in de westerse wereld erg in de belangstelling staat maar waar vooralsnog sceptisch tegenaan wordt gekeken.

Artsen-organisaties en de Nederlandse overheid hebben er ook nog nooit een officieel standpunt over ingenomen. Mej. De Kubber kende de Antwerpse arts Struels goed. Hij is gehuwd met een Japanse, een fervent voorstander van acupunctuur. De arts propageert deze therapie nu zelf ook al geruime tijd in België.

Het ziekenhuis wilde aan de kranten — der traditie getrouw — geen nadere medische inlichtingen geven over de baarmoederoperatie.

Drinkwaterfluoridering KWAKZALVERIJ?

Uit onze lezerskingen ontvingen wij de hieronder volgende brief van dr. J. R. Jansma, arts.

Zoals bekend is in 1953 begonnen aan het drinkwater in Tiel natriumfluoride toe te voegen in een concentratie van 1 mg fluor op 1 liter water. De bedoeling was na te gaan of door fluormedicatie invloed op het tandcariësproces in gunstige zin wordt uitgeoefend zoals epidemiologische onderzoeken in Amerika en Canada schenen aan te wijzen.

Op deze experimenten waren vele aanmerkingen te maken en het Nederlandse Tiel-Culemborg onderzoek zou nauwkeuriger worden uitgevoerd.

Nu na 20 jaar fluor zijn de jeugdgebitten in Tiel slecht, die in Culemborg zonder fluorwater nog slechter, maar is de voorsprong van Tiel ook door de fluor veroorzaakt? Op het tandbederf zijn vele factoren van invloed waarvan wij enkele noemen, in de eerste plaats de voeding waaraan in de huidige vrijgevochten pseudo-welvaartsmaatschappij helaas weinig te doen is. Ten tweede de mondhygiëne die ook zelden optimaal geschiedt en dan in de derde plaats de zeer belangrijke tijdige en goede tandheelkundige behandeling.

Het Tiel-Culemborg onderzoek steekt verre uit boven de gelijksoortige experimenten in Amerika door de lange duur er van, het is te betreuren, dat hieraan door het stoppen van de fluoridering een eind is gemaakt. Want juist bij de oudere jeugd van 17 en 18 jaar bezoekt een gedeelte, na het verlaten van de school, niet meer zo trouw de tandarts.

Bij het onderzoek van de 17- en 18-jarigen bleek ook in Tiel een groot aantal onbehandelde gaatjes aanwezig en, wat als bewijs voor de betere tandheelkundige zorg in Tiel dan in Culemborg kan gelden, er werden in Tiel meer vullingen aangebracht dan in Culemborg. Hier is echter het aantal verwijderde tandelementen en het aantal niet behandelde tandcaviteiten groter. Dat er in Tiel meer en beter is gewerkt is zeker ten dele te verklaren doordat de tandartsen is ingeprent dat hun werk duurzamer zal blijken te zijn dan in niet-gefluorideerde streken. Het grote belang van goede tandverzorging is al lang bekend uit de praxis aurea waar het gelukt ook bij patiënten met zwakke gebitten, deze zeer lang hun diensten kunnen blijven verlenen.

De fluor blijkt een zeer geringe of in het geheel geen invloed te hebben op het tandbederf, bij langere waarnemingen zou de cariëskloof tussen Tiel en Culemborg steeds groter hebben moeten worden, het omgekeerde is echter het geval. Maar toch

is er een inwerking op het tandstelsel in gefluorideerde gebieden, daar komen bij 10% der kinderen in de blijvende tandenafwijkingen in de structuur van het glazuur en soms van het tandbeen (mottles teeth) voor, gelukkig meest in een lichte mate. Deze wijzen op een vergiftiging van de glazuur en tandbeen vormende cellen.

Op de bij wijlen gesignaleerde allergische verschijnselen na fluorgebruik en de vele ziekten, aan chronisch fluorgebruik toegeschreven, ga ik niet in. Daarvoor is te veel onzeker, terwijl eigen ervaring mij ontbreekt.

In Amerika genieten circa 90 miljoen inwoners van gefluorideerd water terwijl nog eens 10 miljoen natuurlijk gefluorideerd water gebruiken. Het maakt de indruk dat in Amerika industrieën, die fluor als lastig en waardeloos afvalproduct bezitten en dit zien omgetoverd tot een medicament, als grote promotors van de fluoridering zijn opgetreden. Maar de meerderheid der Amerikanen doet het nog zonder fluor.

In Europa heeft de fluor weinig weerklank gevonden, in ons land echter wel als één van de progressieve opvattingen die ook op medisch gebied hun fanatieke aanhang hebben.

Alles samenvattend kan men de fluor dus wel als een, niet geheel onschuldig, kwakzalversmiddel beschouwen. Een gedocumenteerde uiteenzetting van mijn opvattingen kan men vinden in mijn boekje: Het fiasco van de fluoridering. Amsterdam 1973 en in KWANT e.a. Nederlands tijdschrift voor Tandheelkunde 81, 251, 1974.

Hilversum, maart 1975

J. R. JANSMA, arts

Veeg uit de pan voor Mellie, die dwaasheden debiteert

A. WILLINCK VEEGT in Haarlems Dagblad de vloer aan met kruidenkenster Mellie Uyldert, die het „onkruid in haar kruidentuintje een tijdje heeft laten opschieten” om haar opvattingen te schrijven over J. R. R. Tolkiens boek „In de ban van de ring”. Het boekje, door Ankh Hermes te Deventer uitgegeven heet: „Symboliek bij Tolkien” en Mellie Uyldert heeft het opgedragen aan haar leerlingen van „1942 tot heden, die geestdriftig mijn gedachten doorgaven”.

Wat die gedachten betreft — daarover lezen we bij A. Willinck nog het volgende:

In pedagogische boekjes uit het Victoriaanse tijdperk — en nog lang daarna — kon men de fysiologische absurditeit tegenkomen dat zelfbevrediging leidt tot rugmerg-verwekelijking, of zelfs krankzinnigheid. Een hoogst lachwekkend variant hierop kan men lezen in een anno 1974 uitgegeven boekje: „overmatig” geslachtsge-not kan vaak leiden tot longtering.

De dame die dit debiteert, Mellie Uyldert, heeft al een uit 1935 daterend boekje „Kruiden uit de keuken” op haar naam staan. Eerlijk gezegd, er staan smakelijke keuken-ideetjes in. Volgens de flap van dit boekje schreef ze verder een „lexicon der geneeskruiden”: „vraagbaak voor zieken en gezonden”. Dat geschrift ken ik niet, maar ik ben bang dat iemand die zo met oorzaak en gevolg goochelt je bij frequente ejaculatie een rozebottelsoep voorschrijft onder het motto dat als 't niet helpt er een enkele reis Davos in het verschiet ligt, aldus A. Willinck in Haarlems Dagblad.

HOETE-JEU is ten einde raad...

Hoe moet hij dat alles klaren?

IN HET LIMBURGSE Lottum woont op een boerderijtje ene Matthieu Hoeymakers. Tot zoverre niets bijzonders dunkt ons. De al bejaarde Hoeymakers heet in de wandeling Hoete-Jeu. Ook dat zou geen reden zijn om bijzondere aandacht aan hem te wijden. Maar Hoete-Jeu is gebedsgenezers. Oh la la! En het Dagblad voor Noord-Limburg vond dat iets om over te schrijven.

En wat waren de gevolgen?

Hoete-Jeu, de Lottumse gebedsgenezers, is ten einde raad. Dag-in-dag-uit, en dat al tien dagen lang, wordt hij elke minuut van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, gealarmeerd door de rinkende telefoon.

Het dagelijkse leven in huize Hoeymakers wordt er volkomen door ontwricht. Nog lijkt Hoete-Jeu betrekkelijk kalm te blijven onder de onafgebroken stroom van telefonische verzoeken om hulp. Maar zijn echtgenote en kinderen staan op het punt om over hun toeren te raken.

„mam” Hoeymakers. „Er moet een einde aan komen aan deze toestand. We hebben geen minuut rust meer, we komen niet eens meer aan eten toe. De kinderen zijn blij als ze de deur uit kunnen gaan. Waar zijn we toch aan begonnen? ...

Hoete-Jeu knikt instemmend. „Dit hou ik niet lang meer vol”, zegt hij dof. „Ik vind het verschrikkelijk dat ik niet iedereen kan helpen, maar op deze manier heeft het geen zin meer om door te gaan. Ik kan er 's nachts niet meer van

„Zo kan het niet langer meer”, verzucht

VERVOLG OP BLZ. 12

VERVOLG VAN BLZ. 11

slapen, omdat ik me voortdurend afvraag of mijn gebed nog wel helpt. Vaak weet ik niet eens om welke kwaal het precies gaat, want het zijn vooral mensen uit Zuid-Limburg die telefonisch om hulp vragen. Als die mensen dialect praten kan ik ze niet goed verstaan. Ik doe wat ik kan, maar dit hou ik niet langer meer vol . . ."

Dagenlang gekluisterd aan huis

HOETE-JEU HEEFT het zichtbaar moeilijk. Vanaf het moment dat het Dagblad voor Noord-Limburg het verhaal over zijn gebedsgenezingskunst wereldkundig heeft gemaakt, is zijn leven radicaal veranderd. Tien dagen lang is Hoete-Jeu nu al gekluisterd aan huis, waar de telefoon onverbiddelijk rinkelt. Om toch nog iets van de dagelijkse en broodnodige rust te redden, legt „mam” Hoeijmakers met geregelde tussenpozen de hoorn van de haak. Met het gevolg dat de burens en ook de andere Lottummers die toevallig Hoeijmakers heten, elke dag vele telefoontjes krijgen die eigenlijk voor Hoete-Jeu bestemd zijn. En steeds meer mensen komen de boerderij van Hoete-Jeu in Lottum opzoeken, omdat ze telefonisch geen gehoor krijgen.

Het is de bejaarde Hoete-Jeu en zijn echtgenote duidelijk boven het hoofd gegroeid. En daarom ziet de Lottumse gebedsgenezer maar één oplossing; hoezeer die hem ook tegen de borst stuit.

Hoe lijn ik gebroken verkering?

HIJ ZIET ZICH gedwongen om een „spreekuur” in te voeren, „s Morgens van 9 tot 10 uur en 's middags van 1 tot 2 uur kan iedereen bij me terecht”, zegt hij. Daar voegt hij echter wel meteen een beperking aan toe, „want er zijn ook mensen die om hulp vragen in zaken waarin ik helemaal niets voor ze kan doen. Gisteren bijvoorbeeld belde er een meisje uit Zuid-Limburg dat me onder tranen vroeg of ik ervoor wilde zorgen dat haar verbroken verkering weer gelijmd werd. En er was ook een vrouw, ook al uit Zuid-Limburg, die me vroeg of ik haar van haar gezichtshaar af kon helpen. „Kom maar”, heb ik tegen die dame gezegd. „Ik heb nog een prima scheerapparaat . . .”

Nog kan Hoete-Jeu er zelf mee lachen, maar het kost hem moeite.

Mr. L. DOMMERING-RONGEN, juridisch medewerkster van Konsumenten Kontakt heeft een paar fraaie voorbeelden verzameld uit de reclame-wereld van wat mag, wat verboden werd en van wat toch werd afgedrukt. Zij vertelde daarover het een en ander in de Haagse Courant.

Zoals men weet is er een Keuringsraad openlijk aanprijzen geneesmiddelen en geneeswijzen, afgekort KOAGG.

Hoe gaat dat nu in zijn werk?

Antiscal nu, kondigt in een Haags huis-aan-huis blad aan, dat een groep „Finse artsen” een „geneesmiddel” tegen kaalheid had ontdekt. Een van de gelukkigen die zijn volle haardos terugkreeg was een „hoogleraar in de medicijnen”.

De Keuringsraad, die KOAGG, ziet de advertentie pas als hij al is geplaatst, wijst de uitgever van het blad erop, dat dat zo niet kan, en de tekst wordt onder handen genomen. In een volgende editie verschijnt het resultaat: er is gewoon een „middel” ontdekt tegen kaalheid, nu niet meer door artsen, maar door een „Fins wetenschappelijk team” . . . Dat mag wel.

„Middeltje”

Mevrouw Dommering heeft ernstige bezwaren tegen deze taktiek van de Keuringsraad. „De advertentie wordt zo gewijzigd, dat het woord geneesmiddel er niet meer in staat, alleen maar „middel” en dan geeft het niet meer. Dan gaan wij er niet meer over, zegt de Keuringsraad. Wat schiet

je als consument daar nu mee op?” vraagt ze zich af. Zij is nu met het Antiscalprobleem naar de volgende instantie toegestapt, de Codecommissie (voluit: Commissie tot handhaving van de Nederlandse Code voor het Reclamewezen). Ze hoopt dat die bereid is om uit te zoeken of Antiscal leugentjes rondstrooit of de waarheid spreekt.

„Het probleem is”, zegt ze tegen de Haagse Courant, „dat de controle op de reclame helemaal vrijwillig is. Er zijn uitgevers en reclamemensen die eraan mee willen werken, maar als ze niet willen dan gebeurt er niets. Dan kan de Keuringsraad niets doen, en de Codecommissie trouwens ook niet. De Keuringsraad is bovendien niet bijzonder actief. Op kerkebladen bijvoorbeeld heeft hij helemaal geen zicht”.

Kerkebladen

„In Katwijk zit een man, die werkt onder de naam „laboratorium Rotal”, en die een haargroeimiddel, een homoeopatisch geneesmiddel en een vermageringsmiddel verkoopt. Het is hem al verschillende keren verboden, maar hij blijft adverteren. Eerst heeft hij alle hervormde kerkebladen afgewerkt, daarna alle gereformeerde”.

Mr. Dommering heeft die advertenties aan de Keuringsraad gestuurd, omdat de aangeprezen middeltjes haar onbetrouwbaar leken. De Keuringsraad deelde haar mening gedeeltelijk: met het haargroeimiddel wil hij zich niet bemoeien; met de „zuivere plantaardige

ge tabletjes” om te vermageren en met de „enkelvoudige en complex homoeopatische geneesmiddelen” wel.

Rotal belooft de Keuringsraad niet meer met de homoeopathische middeltjes (waarvoor ze dienen is volstrekt onduidelijk) te adverteren. Belooft ook alle gegevens over de samenstelling te openbaren. Dat laatste gebeurt niet. Het adverteren gaat een paar maanden later weer rustig door.

Het ergert mevrouw Dommering dat de Keuringsraad zich niet met de haargroeimiddelen wil bezighouden, maar ze had één troost: daarna was er altijd wel de Codecommissie bij wie ze een willig oor vond.

Isometrisch

Nu heeft ze echter ook daar haar neus gestoten. Met de „isometrische oefeningen, die de borstspier tot versterkt groeien aansporen, ondersteund door juist ademhalen, zoals ook zangeressen doen”.

Dat is de advertentietekst van Pantasik Super Record BB-snel ontwikkelaar, waarin vrouwen wordt beloofd dat ze grotere borsten krijgen, als ze maar nauwgezet die „isometrische oefeningen” doen.

De Codecommissie voelt er niets voor om de waarheid over deze busteverbeteraar aan het licht te brengen.

De commissie heeft mr. Dommering verzocht zelf met een deskundigen-rapport voor de dag te komen . . . Dat lukt haar ook niet, want „die dingen zijn nooit onderzocht!”

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

Kankerbestrijding volgens methode Moerman?

IN EEN INTERVIEW met het Haagse dagblad „Het Binnenhof” van 4 januari van dit jaar heeft de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, arts A. P. N. de Groot zich uitgelaten over de Vlaardingse arts C. Moerman wiens methode tot bestrijding van kanker hij scherp laakte. Boven het artikel stond als titel „Dokter De Groot vecht tot laatste ademtocht tegen kwakzalverij”.

De heer Moerman heeft naar aanleiding hiervan een kort geding aangespannen tegen onze voorzitter. Dit diende voor de president van de Amsterdamse rechtbank. Voor de Vlaardingse arts traden op mr. A. Hoeke-*ma* en dr. mr. dr. W. Schuurmans Stekhoven. De laatste noemde dokter De Groot een paladijn van de orthodoxe schoolse geneeskunst, die onorthodoxe therapieën als die van dokter Moerman, de acupunctuur en de celtherapie van Merckelbach allemaal tot de categorie „bedrog” rekent. „Dat geen profeet in eigen land wordt geëerd gaat kennelijk ook op voor de geneeskunst”, meende Schuurmans Stekhoven, al pleitend voor Moerman.

Na jaren lang experimenteren zou dokter Moerman er volgens hem in geslaagd zijn een „redelijk succesvolle” kankertherapie te ontwikkelen aan de hand van proefnemingen op postduiven, die onder normale omstandigheden een opmerkelijke resistentie tegen deze ziekte schenen te bezitten”.

De pleiter van dokter De Groot, mr. B. J. van den Hemel, stelde, dat de uitlatingen van de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij volstrekt niet ten doel hadden de persoonlijke integriteit van dokter Moerman in twijfel te trekken. Wel had zijn cliënt een breed publiek willen wijzen op de zijn inziens bedenkelijke kanten van dokter Moermans therapie, waarvan de genezende werking nooit zou zijn bewezen. Tot deze conclusie was eveneens de commissie Delprat gekomen, die in 1958 een onderzoek instelde onder 32 ziektegevallen, die waren behandeld volgens de methode Moerman.

Als getuige-deskundige kwam bij de behandeling van het kort geding nog naar voren prof. dr. F. J. Cleton van het Antoni van Leeuwenhoekhuis te Amsterdam. Hij vertelde dat een kanker-patiënte met een fifty-fifty-kans op genezing het ziekenhuis had verlaten om haar heul te zoeken bij dokter Moerman. Ze keerde later echter veel ernstiger ziek terug in het Antoni van Leeuwenhoekhuis.

„Via zijn eenmans-bedrijf zou dokter Moerman de uiterst gecompliceerde ziekte kanker te lijf willen gaan,” aldus de pleiter van dokter De Groot. „Daarbij zou hij (Moerman) nooit de aard van het deraillement hebben onderzocht. Dokter Moerman zou geen geloof hechten aan de uitkomsten van medische research en pathologisch-anatomisch onderzoek.

Behandeling met bestraling en hormonale therapie zou dokter Moerman nutteloos achten, evenals voldoende nazorg en begeleiding van de patiënt”.

„Rondom kanker hangt voor het grote publiek nog steeds een Middel-eeuwse waas van geheimzinnigheid. Geen wonder dat de patiënt zich vastklampt aan iemand die zijn vertrouwen wekt. Daarbij laat de patiënt dan wel een verantwoorde medische behandeling voorbijgaan. Door in krachtige bewoordingen te wijzen op dit soort kwakzalverspraktijken heeft dokter De Groot de grenzen van het toelaatbare niet overschreden”, aldus mr. Van den Hemel, die afwijzing vroeg van de door de tegenpartij ingestelde vordering.

Op 21 februari deed de president van de Amsterdamse rechtbank, mevrouw Lom-van Marle uitspraak. Over dit vonnis schreef ons bestuurslid, m r. J. E. Goudsmit, oud-kantonrechter, de volgende beschouwing, die gepubliceerd werd onder de titel „Kankerbestrijding volgens de methode Moerman?” in Het Binnenhof. De tussenkopjes zijn aangebracht door de redactie van het Maandblad tegen de Kwakzalverij.

DE UITSPRAAK VAN de President van de Arrondissements-rechtbank te Amsterdam inzake het kort geding wegens belediging aangespannen door de arts C. Moerman als eiser tegen de arts A. P. N. de Groot, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, als gedaagde, heeft volkomen genoegdoening moeten schenken aan eerstgenoemde.

De eis, dat gedaagde op de voorpagina van het dagblad, waarin de gewraakte

uitdrukking is gepubliceerd, een rectificatie moet doen plaatsnemen in bewoordingen, door genoemde President bindend voorgeschreven, is echter slechts een afsluitend onderdeel van het gehele vonnis. Als men het volledige vonnis goed door-dacht leest, heeft de President geoordeeld, dat de methode-Moerman als „kwakzalverij” in de door gedaagde bedoelde zin van „wetenschappelijk niet-verantwoord” te zijn, terecht door laatst-

genoemde is bestreden, doch dat in dit geval bij de woordkeus wat zorgvuldiger te werk had moeten zijn gegaan.

Rapport commissie Delprat

IN HET VONNIS wordt op bladzijde 3 vermeld:

„Ten bewijze van het wetenschappelijk niet verantwoord zijn heeft gedaagde overgelegd een in juli 1958 gepubliceerd

VERVOLG OP BLZ. 14

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

rapport van de zogenaamde Commissie Delprat, een in 1956 door het Bestuur van de Landelijke Organisatie Kankerbestrijding ingestelde commissie belast met het onderzoek naar de betekenis van de methode van de heer C. Moerman, arts te Vlaardingen inzake genezing van kanker en aanverwante kwalen. Dit rapport komt na onderzoek van de gegevens van 109 door eiser behandelde patiënten tot de conclusie, dat de theoretische gedachten, die aan de Moerman-behandeling ten grondslag liggen, onjuist zijn zowel op fysiologisch als op pathologisch gebied en stelt vast, dat een aantal gevallen ter kennis van de commissie is gebracht, waar het goede moment voor de gebruikelijke geneeskundige behandeling verzuimd is en de patiënt dientengevolge ernstig nadeel heeft geleden. Nu als onbetwist vaststaat dat deze conclusie nooit is herroepen of onjuist gebleken door nader wetenschappelijk onderzoek, kan aan gedaagde niet het recht ontzegd worden om ten bate van de volksgezondheid de methode-Moerman openlijk te bestrijden en als onjuist en gevaarlijk te kenschetsen".

Van de 16 conclusies door de Commissie-Delprat als gevolgtrekking van haar deskundig onderzoek medegedeeld, mogen hier, behalve de door de President reeds vermelde, de navolgende worden benadrukt:

3. De opvatting van dokter Moerman, dat de diagnose „kanker” en aanverwante aandoeningen met zekerheid gesteld kan worden zonder pathologisch-anatomisch onderzoek is in haar algemeenheid onjuist. Waar het beoordeelend van een nieuwe geneeswijze betreft, is pathologisch-anatomisch onderzoek absoluut noodzakelijk. Uit de gesprekken met dokter Moerman en uit zijn geschriften blijkt dat hij wat de definitie van kanker en aanverwante aandoeningen betreft, er een andere opvatting op nahoudt dan in de geneeskunde gebruikelijk is.

Geen enkel geval

4. ONDER HET GROOT aantal gevallen welke ter kennis van de commissie is gekomen, bevindt zich *geen enkel geval*, waarin *uitsluitend de toepassing van de specifieke methode-Moerman* een patiënt, lijdende aan een *kwaadaardige* nieuwvorming, genezen heeft.

7. In geen der gevallen is het „smelten en isoleren” van de tumor onder invloed van de Moerman-therapie objectief vastgesteld. Bij de twee in de voorgaande conclusie bedoelde patiënten, die uitsluitend met de Moerman-„therapie” werden behandeld, ging de toestand gedurende de

behandeling achteruit. (Beiden zijn reeds overleden).

8. Bij een aantal patiënten, bij wie na de Moerman-behandeling een gunstige wending in het ziekteverloop was ontstaan, stond de diagnose van kanker, resp. aanverwante kwalen allerminst vast en was ook klinisch niet waarschijnlijk.

11. De z.g. „kleine symptomen”, welke dokter Moerman gebruikt om de „ontcijfering van het deraillément der stofwisseling” en het resultaat zijner behandeling te beoordelen, hebben geen specifieke waarde. De motivering, die dokter Moerman voor zijn standpunt aangeeft, is niet juist, en de waardering daarvan wordt trouwens door hemzelf slechts in een deel der gevallen toegepast.

Controle onvoldoende geacht

12. DE CONTROLE DOOR dokter Moerman van vele patiënten, die met zijn methode worden behandeld, is in zeer vele der ter kennis van de commissie gekomen gevallen geheel onvoldoende. Herhaaldelijk ziet hij patiënten in het geheel niet.

15. De stelling van dokter Moerman: „De ervaring heeft aangetoond, dat het aantal van op deze manier van kanker genezen patiënten zodanig is, dat elke twijfel, die geneigd is de oorzaak daarvan in iets anders te zoeken, volkomen kan worden buitengesloten” is onjuist.

16. De stelling van dokter Moerman, dat de oorzaak van en de therapie tegen kanker thans bekend zijn en men dus kan zeggen, dat voor de clinicus het kanker-probleem is opgelost, is eveneens onjuist.

De enige gunstige inwerking, die van het dieet-Moerman kan uitgaan, omschrijft de commissie als volgt in punt

14. De commissie wil niet ontkennen, dat dokter Moerman door zijn suggestieve invloed en wellicht ook door de palliatieve invloed van zijn behandeling tijdelijk een goede invloed gehad kan hebben op het algemeen welbevinden van verschillende patiënten, maar van werkelijke genezing van aandoeningen van beslist kwaadaardige aard is geen sprake.

Een vingerwijzing

Bovenstaande uitspraken van de President van de Arrondissements-rechtbank te Amsterdam en van de toenmalige Commissie-Delprat mogen voor de lezers in het belang van hun gezondheidszorg, een vingerwijzing zijn welke waarde er moet worden toegekend aan de Methode-Moerman.

Het miljoen van Willem van de Moosdijk is nog altijd zoek

DE GEBROEDERS FRANS en Willem van de Moosdijk zijn thans niet meer in de gevangenis, maar Willem is ter beschikking van de regering gesteld. Het is al weer meer dan twee jaar geleden dat de beruchte kruidendokter van de „Zandhoeve” te Casteren in Noord-Brabant een overval pleegde, samen met zijn broer Frans, op een employé van de Grenswisselkantoren. Zij maakten daarbij, gelijk bekend, een en een kwart miljoen gulden buit. Nog altijd is bijna een miljoen gulden zoek.

Hans van Leusden van Dagblad De Stem te Breda heeft onlangs alle feiten nog eens op een rijtje gezet. Het bleek dat het gemeentebestuur van Vessem de bijstandsuitkering aan het gezin Van de Moosdijk had ingetrokken, omdat de levensomstandigheden van de familie niet in overeenstemming zouden zijn met die van de doorsnee bijstandstrekker. Van die beslissing is het gezin Van de Moosdijk in beroep gegaan bij Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

Bij het zoeken naar het geld is ook de Spaanse politie ingeschakeld, want er zou negen ton gestort zijn op een bank in de omgeving van Alicante. Het geld is echter ook hier niet gevonden. Het verdwenen miljoen is nog altijd inzet van juridische touwtrekkerij tussen de Grenswisselkantoren en enige verzekeringsmaatschappijen. De Grenswisselkantoren hebben tot nu toe geen cent vergoed gekregen. De overvallen bankemployé heeft niet voldaan aan de voorwaarden, die aan een groot geldtransport worden gesteld, voeren de verzekeringsmaatschappijen onder meer aan.

Gelukkig voor de volksgezondheid is dat er aan dit alles tenminste geen kruiden meer te pas komen. Alle publiciteit rondom Van de Moosdijk heeft tenslotte nog dit goede gevolg gehad dat er een flinke portie wantrouwen is blijven hangen ten opzichte van alle onbevoegden die zich uitgeven voor kruidenkeners.

Hypnose werd nachtmerrie

HOE GEVAARLIJK HET voor niet-deskundigen is om proeven te nemen met hypnotiseren is onlangs weer eens gebleken uit een krantenbericht uit Tel-Aviv. Daar werd ter gelegenheid van een feestje op een school een zestienjarig meisje onder hypnose gebracht door iemand die zich met deze gevaarlijke spelletjes bezig hield als artiest. Het meisje bleef maar liefst zes dagen in slaap, want de artiest zag geen kans om de hypnose te beëindigen. Een psychiater, die in hypnose was gespecialiseerd, werd er ten einde raad bij geroepen. Na vijf uur gelukte het hem het meisje te doen ontwaken.

De letters NWP moeten wij helaas in ons Maandblad nog wel eens een keertje gebruiken — nimmer tot ons genoeg overigens. In het Haags dagblad Het Binnenhof heeft onlangs de *journalist Wim Buijteweg* niet alleen dokter De Groot geïnterviewd maar hij had ook — de redactie had het wijselijk op de tweede plaats in de pagina gezet — met de heer K. T. van der Plaats gesproken.

Natuurlijk zegt de heer Van der Plaats weer: „Wij hebben een totaal ander uitgangspunt dan de chemische geneeskunst. Wij gaan uit van het totale mensbeeld. Wij bestrijden ziekten als gestel- en constitutionele ziekten“. En hij verzuimt als altijd er aan toe te voegen, dat die „wij“ volstrekt onbevoegden zijn.

Om dat te camoufleren is het welsprekend hier nog even aan te halen wat de opmerkelijke Wim Buijteweg zag in de werkkamer van de heer Van der Plaats, secretaris van de Nederlandse Werkgroep van Praktizijns. En van oorsprong bankaccountant. In Utrecht had hij een administratiekantoor, tot hij in 1950 werd benaderd om een controle-systeem voor de NWP te ontwerpen. „Zo ben ik er ingeerd“. Nu naar zijn werkkamer!

In die werkkamer in de fraaie woning van Van der Plaats in een Hilversumse villawijk hingen twee schoolplaten aan de wand, voorstellende de doorsnede van een strottenhoofd, spijsverteringsorganen, de longen en het menselijk lichaam (skelet, musculatuur). Een van de platen draagt het opschrift „NWP-opleidingen“.

Als dat niet helpt!

En die drie letters NWP? In 1948 begon men als „Werkgroep van paranormale genezers“. Dat duurde tot 1954. Blijkbaar lag het woord paranormaal toen niet meer zo lekker in de markt. Men maakte er derhalve van: Werkgroep van praktiserend genezers. Dat duurde tot 1968. Sedertdien is NWP: Nederlandse Werkgroep van Praktizijns. Waarmee het inmiddels wat beladen woord „genezer“ weer is uitgeschakeld.

En nu heeft de heer K. T. van der Plaats het lef om te toornen tegen de „onbevoegde praktizijns“, te weten die onbevoegden, die niet bij zijn clubje van 168 praktizijns zijn aangesloten of niet gegeten hebben uit de ruif van de NWP: de „opleidingen“ van wat dan kwasie-deftig heet: Het Nederlands College voor Naturopathie.

● In aansluiting op wat wij in een vorig commentaar (zie ons maartnummer, pag. 9) schreven over de Anglo-Dutch acupunctuur opleiding te Amsterdam (nauw verbonden met de NWP) moge nog opgemerkt worden dat de Britse acupuncturisten die hier les geven géén artsen zijn!

Tien procent van ondervraagden (meest vrouwen en ouderen) ging naar onbevoegden

UIT EEN ONDERZOEK dat 1622 mensen verspreid over heel Nederland omvatte, bleek dat vrouwen gemiddeld viermaal per jaar naar de dokter gaan, mannen tweemaal. Het blad van de Nederlandse Unie van ziekenfondsen maakte dit bekend naar aanleiding van een al in 1970 gedaan onderzoek, uitgevoerd door onderzoekers van het sociologisch instituut van de Rijksuniversiteit te Groningen. Door omstandigheden werd dit onderzoek eerst thans gepubliceerd. Het onderzoek was een opdracht van het ziekenfonds Oost-Twente te Enschede.

Niet minder dan 10 pct. van de ondervraagden bleek wel eens naar een magnetiseur, een kruidendokter of een andere onbevoegde te zijn geweest. Het zijn vooral vrouwen en wat oudere patiënten, die zoiets doen. Hoe een onderzoek soms uit kan vallen bleek uit het feit, dat de meeste ondervraagden zeiden goed of zelfs zeer goed gezond te zijn. Dat zei ook iemand, die een zware suikerpatiënt bleek te zijn! De helft van de mensen, die zei zich gezond te voelen, had in de maand voorafgaande aan het vraaggesprek een of ander geneesmiddel gebruikt.

Hoe stond het nu met het zelf medicijnen gebruiken, zonder de arts in te schakelen, de z.g. zelfmedicatie? Vier van elke vijf gebruikers van geneesmiddelen was naar de dokter gegaan voor een recept, één op de vijf had geneesmiddelen zonder recept bij apotheek of drogist gekocht. Een vijfde van de gezonde ondervraagden bleek pijnstillers zoals aspirine te gebruiken, een op de tien gebruikte middeljes tegen de „zenuwen“.

Nogal ongerust zijn deskundigen over het feit dat 1 procent van de geënqueteerden tenminste één pijnstiller per dag

inneemt. Niet kon worden aangetoond, dat de Nederlandse artsen te veel medicijnen voorschrijven. Wel kon uit de steekproef worden afgeleid dat ruim een miljoen Nederlanders (een op de tien) kalmerende middelen gebruikt. Er is geen sprake van dat leden van ziekenfondsen dat meer zouden doen dan particuliere patiënten. Ook is bij het onderzoek niet gebleken, dat leden van ziekenfondsen meer naar de dokter gaan dan particuliere patiënten.

Propaganda voor Homoeopathie

OP 11 APRIL werd in „De Landbouw“ aan de Grote Markt te Goes een forumavond gehouden over de homoeopathie. Ter inleiding daarvan wijdde dagblad De Stem een groot artikel in de rubriek Zeeuws Dagboek aan de Goese drogist M. van de Berge, bestuurslid van de afdeling Zeeland van de Vereniging tot bevordering van de homoeopathie.

Die afdeling Zeeland telt ongeveer 800 leden. Men houdt geregeld bijeenkomsten waar onder meer ervaringen worden uitgewisseld van patiënten, die homoeopatische geneesmiddelen hebben gebruikt.

Drogist Van den Berge meende bij het publiek een vrees voor „inwendige vervuiling“ te kunnen constateren. Overigens bleek hij wel van mening, dat de homoeopathie geen volledig alternatief kan zijn voor de normale geneeswijze met behulp van chemische middelen. Ze was volgens hem een goede aanvulling van de allopathie.

Stokoude advertentie voor pijnstiller deed 't nog

EEN MERKWAARDIGE ERVARING heeft men bij het dagblad *Trouw* opgedaan. Daar had men een oude advertentie afgedrukt ter illustratie van een artikel over een tentoonstelling, die eind vorig jaar werd gehouden in het Zeister Slot en waarin de reclame van vóór de eerste wereldoorlog was te zien. Onder de titel „Betovergrootvader te koop“.

Welke advertentie had men uitverkoren voor het krantenartikel? Een advertentie voor de „Ever-ready“ medicinale elektriseerstaaft. Deze, „The Standard“ no. 870, zou pijnstillend werken bij reumatische, zenuw- en hoofdpijnen.

Prijs per stuk f 9,75. Extra batterijen f 0,40. J. Hurwitz, Koningsplein 8 te Amsterdam bood deze medicinale elektriseerstaven aan. En verzekerde: VERSTERKT alle organen en regelt den bloedsomloop.

Is het niet of men de reclame-snorrepijperij leest voor de magnetische armbanden? Bij de afgedrukte oude advertentie was een illustratie afgedrukt van een dame, die, o foei, haar rok heeft opgetild, zodat boven een zwarte kous een blote knie zichtbaar wordt. En met de elektriseerstaaft wrijft zij over die blote knie!

Het wonderlijke nu is dat er naar aanleiding van die inmiddels toch wel hoogbejaarde

illustratie in *Trouw* nog men naar het Koningsplein hebben geschreven om z staaf te kopen, ja er kwamen zelfs mensen op nr. 8 aan deur. De firma Hurwitz daar al sinds jaar en dag meer gevestigd, laat staan men er nog elektriseerstaven, die „alle organen versieren en de bloedsomloop re len“, ten verkoop heeft. M het is wel tekenend welke belangstelling er nog voor a gelijke poppekasterij is. V daar ook, dat er — helk helaas — zo'n willige markt voor „magnetische armbanden“.

De "fenomenale" Annetje (kruidendokter, helderziende...) en haar kring van vrienden

Daan Overhoff in het Rotterdams Nieuwsblad over een zekere Annetje van Belle uit Haarlem, die op 26 augustus 1973, 62 jaar oud, aan een hartverlamming overleed. Zij wordt door haar vrienden geschetst als „sociaal werkster, kruidendokter, homeopaat, natuurgenezer, helderziende, weldoenster”....

Tot haar bewonderaars behoort de schrijver Anthony van Kampen die op een herdenkingsbijeenkomst zei: „Ze (de patiënten, de zakenlieden, die ze adviseerde) kwamen en vingden haar geheimzinnige stromen van kracht op”. En bij die onwaarschijnlijk mooie loftuigen blijft het niet.

Coby Vleut, een vriendin van Annetje van Belle, verzekert over de gaven van de overledene: „Door haar helderziendheid had ze direct de juiste diagnose bij de hand. Als ze iemand zag of alleen al over iemand hoorde praten wist ze meteen wat-ie mankeerde. Mensen, die nauwelijks de trap opkomen vlinderden even later weer naar buiten. Haar woord, zoals dat overkwam! Ze genas met haar kruiden en met haar woord”.

De verslaggever hoorde nog meer. En bepaald geen koele, nuchtere taal..

„Een geweldige vrouw”, zegt Coby met een voortdurend door zoete herinneringen omfloerste stem. „Ze is begonnen als gediplomeerd verpleegster tot ze voelde dat ze meer voor haar naaste kon doen. Drieëndertig jaar heeft ze dat gedaan. Ze deed niet anders dan werken. Om half zeven 's ochtends stond ze op, dan maakte ze haar kruiden en dranken klaar. Ze werkte door tot half één 's nachts en dat zeven dagen in de week. De mensen stonden in rijen voor de deur. Met een thermosfles en een boterham zaten ze de hele dag in de wachtkamer, omdat ze vaak pas 's avonds aan de beurt waren”.

„Verbazingwekkend, fenomenaal”

Op de herdenkingsbijeenkomst zei Anthony van Kampen o.a.: „Een vrouw met hoge idealen, in commercieel opzicht een haast magisch inzicht tonend. In paranormaal opzicht een hoogst begaafde vrouw met een rotsvast godsvertrouwen en daardoor de bezitster van verbazingwekkende zekerheden. Een vrouw met een fenomenale diagnostiek, een feilloze intuïtie en een enorme belezenheid en eruditie”.

Coby Vleut, die nu in het huis van Annetje in de Frans Halsstraat 27 rood in Haarlem woont, zit zelf al elf jaar bepaald niet „vlinderend” in de diepvries-artikelen, heeft een handel in „biologische” groenten, bezit een schoonheids- annex dameskapsalon naast de deur, beheert een vegetarisch restaurant in Ouderkerk aan de Amstel en is bezig bloemenwinkeltjes in het hele land op te zetten.

En deze Coby heeft kort geleden de stichting „Annetje van Belle” opgericht. Anders dan de lezer wellicht zou denken, begeeft deze stichting zich niet op paranormale paden, het is dus geen helderziende stichting, men werpt zich ook niet op de kruidenhandel. Neen, de stichting wil kleine middenstanders — want veel patiënten van Annetje van Belle waren kleine ondernemers — zakelijke adviezen geven en zo nodig financieel bijspringen.

Annetje van Belle had zelf — dat zei Anthony van Kampen reeds, zoals men boven gezien heeft — ook commercieel inzicht. Voor haar naastenliefde vroeg ze geen geld. Maar ze gaf ook feilloos zakelijk advies en zelf handelde ze in boerderijtjes, die haar genoeg geld hebben opgebracht.

De symbolen van de stichting zijn een vlinder — die staat voor de natuur, aldus Coby Vleut — en het getal 26: Antje is op de 26ste geboren en op de 26ste overleden.

Harm van der Vlucht, de "striker", overleden

DE HEERENVEENSE „STRIKER” Harm van der Vlucht is medio maart overleden. Hij was al jarenlang hartpatiënt maar bleef zich, aldus de terminologie van de Leeuwarder Courant, „geven aan de lijdende mens”. Hij heeft ruim veertig jaar als natuurgeneeskundige in Heerenveen gepraktiseerd. Daarvoor was hij bakker-venter bij de centrale bakkerij. Harm van der Vlucht kwam op 18-jarige leeftijd naar Friesland, na van zijn eerste levensjaar in Duitsland te hebben gewoond. Van der Vlucht genoot in Friesland grote bekendheid, maar zijn patiënten kwamen ook elders vandaan, tot zelfs uit het buitenland. Een hartaanval maakte een eind aan zijn leven. Hij was 72 jaar.

FISCUS EN KWAKZALVER

DEGENEN DIE BIJ het invullen van het aangiftebiljet voor de inkomstenbelasting de behandeling door magnetiseurs of andere „genezerikken” willen opvoeren onder de buitengewone lasten komen bedrogen uit. Tot 1973 was het inderdaad mogelijk om dergelijke behandelingen als aftrekpost op te geven. Dat kan nu niet meer. Men heeft zich hierbij geheel gehouden aan de voorzieningen van het ziekenfondspakket. Wie een veelgebruikte belastinggids als die van Elsevier raadpleegt leest daar als voorbeelden van niet-aftrekbare uitgaven in verband met ziekte:

„de uitgaven voor het zoeken van genezing langs bovennatuurlijke weg (bedevaartreis, bezoeken aan magnetiseur of kruidendokter)”.

De kosten aan een kwakzalver betaald zijn dus zo min aftrekbaar als het haarstukje of „de pil”, die immers ook nog altijd niet in het ziekenfondspakket zit.

Bakerpraatjes over de pil

DE NEDERLANDSE VERENIGING voor seksuele hervorming heeft er het geld niet voor, maar anders zou ze graag een advertentiecampagne willen beginnen om allerlei bakerpraatjes over „de” pil te bestrijden. Aldus de Haagse Courant. De redactie vroeg er naar bij de NVSH omdat de Engelse nationale gezondheidsraad een uitgebreide advertentiecampagne heeft gehouden in de damesbladen, om het welig opgroeïend bijgeloof rondom de pil uit te wieden.

„Over geboortecontrolle wordt nog altijd meer bijgelovige onzin verteld dan over welk ander onderwerp ook”, zo kon men in de Britse advertenties lezen. Er werden dertig vragen over de pil, sterilisatie en andere vormen van geboorteregeling behandeld. Deskundigen ontzenuwden in de antwoorden de vele bakerpraatjes die in de loop van de jaren over dit onderwerp zijn verteld. Bovendien werden in advertenties adviezen gegeven en de adressen vermeld van consultatiebureau's.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijter **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerenden f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

Het dieet van dokter Kunst: radio-discussie over natuurgeneeswijze

IN EEN RADIO-UITZENDING van Tros-keerpunt heeft maandagavond 28 april onze voorzitter, dokter A. P. N. de Groot gediscussieerd met een medicus, die de natuurgeneeswijze toepast, de heer Kunst. Er zijn in Nederland slechts tien artsen, die als natuurgeneeskundigen optreden. Aanleiding was een relaas van een dame, die in ernstige mate leed aan migraine-aanvallen en tenslotte door dokter Kunst werd genezen door toepassing van een rigoureuze dieet, waarbij rauwkost op de voorgrond staat en des ochtends lijnzaad en lijnolie worden gebruikt naast kwark: de lijnolie heeft tot bedoeling om de stoelgang te bevorderen. De patiënte zelf vond de ommekeer zeer ingrijpend, zij was nu weer in staat tot een groot aantal activiteiten, al betreunde het dochtertje des huizes wel dat ze de heerlijkheden, die ze des avonds in de STER-uitzending ziet aangeprezen gewoonlijk moet mislopen.

Het dieet van dokter Kunst is al eens eerder in de kolommen van ons maandblad vermeld. Het begint met een braakdrank, zodat de patiënt van binnen „helemaal schoon” wordt waarna hij een dag moet vasten en dan drie weken kwark, lijnzaad en lijnolie en fruit moet eten. De migraine-aanvallen waren opgehouden, maar ze had nog een keer een aanval teruggedaan na het plotseling overlijden van haar vader en na een wintersportvakantie, waarbij het echtpaar hotelkost had moeten eten. De patiënte zelf zei van het dieet, dat ze overigens niet als zodanig wenste aan te duiden: „Het is gewoon gezond eten. Je moet natuurlijk wel door kunnen zetten”. Ook volkorenbrood behoort tot de spijzen die de patiënt mag gebruiken.

Dokter Kunst, die voor hij natuurarts werd tien jaar huisarts was, heeft het erg druk, zo bleek. De bedoelde patiënte had drie maanden op de wachtlijst moeten staan, voor ze hem kon consulteren. Het valt te begrijpen, dat de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij tijdens de discussie ook nog wees op het Amerikaanse placebo-onderzoek, waaruit bleek

UW CONTRIBUTIE VOOR 1975

ziet de penningmeester van onze vereniging graag tegemoet op Postgiro 32237 te Amsterdam of op Gemeentegiro Amsterdam K 1672.

- Tien gulden is de minimumcontributie; in verband met de sterke stijging van alle mogelijke kosten zal vrijwillige verhoging zeer op prijs worden gesteld! Dank U!

dat 35 pct van de patiënten uit zichzelf geneest, terwijl men slechts de suggestie heeft dat men een geneesmiddel slikt.

Wat is nu precies natuurgeneeswijze, kunt u dat in het kort zeggen? vroeg de Tros-presentatrice aan de heer Kunst.

Dokter Kunst: Dat is niet in het kort te zeggen, maar misschien kan ik het u duidelijk maken. Er is een verschil in de diagnose ten opzichte van de gewone geneeskunde en een verschil in de behandeling. En laat ik beginnen met die behandeling want dat is op dit moment voor de meeste mensen het interessantste. In de gewone geneeskunde is het zo, helaas moet ik zeggen, dat dikwijls het geneesmiddel op de voorgrond staat. Daarbij komt dan het gesprek met de patiënt. Bij de natuurgeneeswijze staat het geneesmiddel niet op de voorgrond maar staat de voeding en de verandering van de voeding op de voorgrond. In de tijd dat ik huisarts geweest ben dacht ik er eigenlijk nooit aan om de patiënt die ik geneesmiddelen voorschreef ook een andere voedingswijze voor te schrijven. Daar zou ik ook de tijd niet voor gehad hebben. Een natuurarts begint om iemands spijsvertering in orde te brengen en dan eens kijken of er nog klachten overblijven.

Vraag: Heeft u nu betere resultaten dan toen U huisarts was?

Dokter Kunst: Ja, want anders zou ik er morgen mee ophouden.

Presentatrice: Het was opvallend dat wij eigenlijk niemand in Nederland konden vinden voor zover wij konden nagaan, die zich openlijk tegen de natuurgeneeswijze wilde uitspreken, maar wij

hebben toch iemand gevonden en dat is dokter De Groot uit Hilversum, bekend als moppeaar tegen de kwakzalverij, kun je toch zeggen, hè? Hoe staat U nu hier tegenover, dokter De Groot?

Dokter De Groot: Wat u moppeaar noemt is een beetje er naast. Maar goed, mijn inzicht is dat wij allemaal, de normale artsen, afstammen van de natuurgeneeswijze. Als wij tot natuurgeneeswijze terug zouden gaan gaan wij terug tot vóór 1865, bij manier van spreken. Het is niet zo, dat de behandelende artsen in eerste instantie geneesmiddelen geven. In eerste instantie wordt met de moderne inzichten zo goed en zo kwaad mogelijk de diagnose gesteld. Aan de hand daarvan wordt de therapie ingesteld.

Presentatrice: Maar wat heeft U nu tegen de natuurgeneeswijze?

Dokter De Groot: Dat zal ik U zo meteen verklaren. Tegen natuurartsen heb ik dit dat ze op verschillende punten waarop wij buitengewoon goede resultaten boeken met ónze therapie teruggaan. Ik zou de natuurarts dus wel kunnen vragen: Is hij nog bezig bij tuberculose met de Pondorfmethode toe te passen?

Presentatrice: Nou wordt het een beetje moeilijk dokter De Groot. Laten we ons even houden bij mevrouw Wickerhof. U zegt, wij hebben ook goede resultaten, maar mevrouw Wickerhof (de migraine-lijdster, waarvan hierboven steeds sprake was, red. MtdK) had bij de normale arts geen goed resultaat, is hier terecht gekomen en dat lukte toen.

VERVOLG OP BLZ. 18**Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ****BLZ. 17**

Natuurgeneeswijze is niet in Ziekenfondspakket

VERVOLG VAN BLZ. 17

Dokter De Groot: Dat wil zeggen, mevrouw Wickerhof zegt zelf en zij is geen deskundige dus de vraag voor mij is in de eerste plaats of zij dat zelf kan beoordelen — ze kan wel zelf beoordelen, dat ze zich goed voelt... maar migraine is een aandoening die buitengewoon moeilijk is en van heel veel kanten kan ontstaan. Vroeger toen mijn dochttertje nog klein was en mijn vrouw vaak naar bed ging, dan huppelde ze naar de wastafel, maakte een washandje nat en legde dat op het hoofd van...

Er komt een ander geval ter sprake van een mevrouw die al dertig jaar sukkelde aan beenmergontsteking, waaraan ze negen maal werd geopereerd. Ze kwam bij dokter Kunst terecht en was nu na een jaar volslagen genezen, met dieet en medicijnen.

Dokter De Groot: Ja, dat is dus zo als u het, gelukkig, ervaren heeft. De vraag is nu, hoe lang bent U nu daarvan vrij?

Patiënte: Nu een maand of drie is het been helemaal rustig.

De presentatrice vraagt of het dokter Kunst duidelijk is wat dokter De Groot tegen hem heeft.

Dokter Kunst: Ik denk dat hij met hetzelfde vooroordeel rondloopt dat ik zelf ook had tot voor een jaar of drie! Het is zo dat een arts nog meer dan een ander gehinderd wordt door een heleboel kennis waardoor hij het eenvoudige en de eenvoudige waarheid niet meer ziet. Ik geloof dat het uitermate belangrijk is wat dokter De Groot net gezegd heeft dat de moderne arts afstamt van de natuurgeneeswijze — ongeveer 150, 125 jaar geleden was de geneeskunde natuurgeneeskunde en toen is er dus door de geweldige ontwikkeling van de techniek een dimensie bij gekomen, die ons nu dreigt te overspoelen maar ik geloof dat we op moeten passen dat we met het badwater het kindje niet weggooien. Met behoud van de fijne diagnostiek van de moderne geneeskunde moeten we niet vergeten, dat veel dingen uit eenvoudig een verkeerde leefwijze voortkomen.

Presentatrice: Kunt U nu het verschil aangeven tussen een gewoon arts, een homoeopathische arts en een natuurarts?

Dokter Kunst: Als natuurarts worden we vaak versleten voor homoeopaten, maar er is een groot verschil tussen. Een homoeopathische arts werkt met een soort geneesmiddelen en moet dus ook op een andere manier zijn diagnose stellen maar doet in wezen niets aan de verandering van de leefwijze van de patiënt, die past zich dus aan, de leefwijze van de patiënt blijft dus onveranderd. De therapie past zich dus aan bij de leefwijze van de patiënt, zoals ook andere artsen dat doen

terwijl de natuurarts zegt: U moet uw leefwijze veranderen. De gewone arts schrijft dus, als hij geneesmiddelen gebruikt vaak chemische stoffen voor die nergens in de natuur voorkomen terwijl een homoeopatisch arts zeer sterk verdunde stoffen voorschrijft waarvan velen zeggen dat ze niet werken maar waarvan in ieder geval vaststaat dat ze onschadelijk zijn.

Presentatrice: Er zijn ontzettend lange wachtlijsten van mensen die door een natuurarts willen behandeld worden. Waarom zijn er zo weinig natuurartsen? Hoeveel zijn er trouwens?

Dokter Kunst: Nou er zijn er een stuk of tien, ongeveer.

Presentatrice: Waarom zo weinig?

Dokter Kunst: Omdat het niet bekend is. Ik wist er zelf tot voor een paar jaar ook niets van af, ik had er natuurlijk wel mijn grote bezwaren tegen, desondanks. Het is vreemd, dat een mens zulke grote vooroordelen kan hebben zonder dat hij het zich bewust is, maar het is zo. En ik heb dus wel eens gehoord van patiënten die op een wonderbaarlijke wijze er door opgeknapt waren, maar dat legde ik naast me neer tot ik er op een gegeven ogenblik niet meer om heen kon.

De Presentatrice wil dan nog meer weten waar de natuurgeneeswijze nog meer voor in aanmerking komt. De heer Kunst antwoordt: in wezen voor elke chronische aandoening.

Dokter De Groot: Ik zou de vraag aan collega Kunst willen stellen: Wat verstaat hij precies onder natuurgeneeswijze? Met andere woorden: gebruikt hij dus als arts nooit de moderne middelen, met andere woorden: geeft hij nou nog voor oogontsteking maartse sneeuw of heeft U voor tuberculose de Pondorf... Geeft U wel eens Pas bij tuberculose... ja, je ziet het tegenwoordig niet meer, gelukkig.

Dokter Kunst: De natuurgeneeswijze van 100, 125 jaar geleden is niet stil blijven staan. Er is toen die technische ontwikkeling gekomen maar ik pas dus moderne natuurgeneeswijze toe; ik gebruik dergelijke obsoleete methoden niet.

Dokter De Groot: Dat begrijp ik, maar mijn vraag is dus: U kondigt zich aan als arts voor de natuurgeneeswijze. In de behandeling van uw patiënten past U daar nooit de hypermoderne niet natuurgeneeswijze-achtige methoden toe?

Dokter Kunst: Ja, die pas ik toe.

Dokter De Groot: Dan heeft U niet het recht zich natuurgeneeswijzearts te noemen omdat U ook andere methoden, onze methoden volgt. Kijk eens, mijn bezwaar tegen de natuurgeneeswijze is...

Presentatrice: Wat zegt U daarop?

Dokter Kunst: Ik vind het niet belangrijk, niet essentieel, het gaat mij er om dat zieke mensen beter worden.

Presentatrice: Daar gaat het toch om. Het gaat toch niet om allerlei theoretische dingen?

Mevrouw Kunst wijst er op dat haar man arts is en dat hij met de natuurgeneeswijze veel betere resultaten heeft.

De heer De Groot: Waar het mij om gaat is of wetenschappelijk vaststaat of deze patiënten door deze methode genezen zijn of verbeterd.

Een telefoongesprek met de chef voorlichting van het ministerie van volksgezondheid volgt. Deze zegt: „Als het maar geneeskunst is en door een arts wordt gedaan”. En verder „De wijze waarop het gebeurt wordt aan de arts overgelaten. Of wij natuurgeneeswijze erkennen? Als het onderdeel is van de geneeskunst is het antwoord: ja”.

Het gesprek komt voorts op de vergoeding door de ziekenfondsen van de natuurgeneeswijze, maar dat blijkt niet het geval te zijn. De heer Kunst beaamt dit.

Dokter De Groot: Ik wilde even opmerken, dat wanneer een arts iemand behandelt mag hij dat doen op de manier waarop de arts meent dat te moeten doen.

Prachtig. Maar als in tal van jaren bij een bepaalde methodiek tien artsen van de zoveel duizenden zijn die deze of een of andere richting volgen, want het is heus niet alleen de natuurgeneeswijze, je hebt ook de homoeopathie, waarvan er hoogstens een paar honderd zijn, je hebt de celtherapie, waarvan er een stuk of tien zijn, als hij dat dus doet dan móét hij zelf duidelijk maken dat dit een wetenschappelijk te erkennen zaak is.

Dokter De Groot merkte nog op dat alle natuurartsen weer andere diëten hebben. Met die diëten kan men wel de weerstand via de patiënt opvoeren, maar dat behoeft niet te betekenen dat de ziekte ook wordt genezen.

Nadat de presentatrice nog heeft opgemerkt, dat „we met deze uitzending dokter De Groot wel geen voorstander van de natuurgeneeswijze kunnen maken” zegt dokter De Groot nog dat de artsen die natuurgeneeswijze propageren zich tot het officiële voorlichtingsbureau voor voeding zouden kunnen wenden om te komen tot bepaalde diëten.

Tijdens deze uitzending kregen de voorstanders van de natuurgeneeswijze omstandig het woord en werd het betoog van onze voorzitter herhaaldelijk afgekapt. In het volgende nummer hopen wij een uitvoerig commentaar aan deze uitzending te wijden. Als gevolg van drukke werkzaamheden heeft de heer De Groot zijn serie „Markante facetten”, waarvan men in het februari-nummer een bijdrage kon aantreffen, moeten onderbreken.

(red. MtdK.)

Drinkwaterfluoridering is geen Kwakzalverij

In antwoord op de ingezonden brief van de heer Jansma onder de titel „Drinkwaterfluoridering Kwakzalverij?” in ons maandblad van maart, schrijft ons bestuurslid, tandarts J. M. de Haas ons:

IN TIEL HEEFT men geen fluormedicatie toegepast. Fluor is een zeer giftige stof. Fluoriden echter niet. Bovendien is er geen sprake geweest van een medicatie. Met behulp van medicamenten tracht men een ziekte te genezen. Dat doet men met fluoride niet. Daarmee bereikt men slechts, dat het tandglazuur harder wordt en daardoor minder gemakkelijk aangetast wordt door zuren, die in de mond gevormd worden onder invloed van in de mond aanwezige bacteriën.

Inderdaad zou een ander voedingspatroon en een betere mondhygiëne de cariës-frequentie doen dalen. Helaas zal het generaties duren, voordat de voedingsgewoonten omgebogen zijn, als dat tenminste ooit lukt.

Er is alle reden voor, niet te wachten met het terugdrukken van de cariësfrequentie, tot het voedingspatroon in gunstige zin is gewijzigd.

Nu bekend is, dat cariës in gebieden met van nature gefluorideerd water aanzienlijk minder voor komt dan in gebieden, waar men fabriekswater gebruikt, zoals bij ons, is het logisch, fabriekswater zodanig van een fluoride te voorzien, dat het dan en meer op natuurlijk gefluorideerd water lijkt en bovendien dezelfde heilzame werking op het gebit en het skelet uitoefent.

Dat is, wat men in Tiel gedaan heeft. De resultaten zijn uitstekend. Men vergeleek de gebitsstoestand van de schoolgaande jeugd in Tiel met die van dezelfde groepen in Culemborg, waar men niet fluorideerde. Tiel en Culemborg zijn uitgezocht, omdat de plaatsen vrijwel dezelfde soort samenleving huisvesten met een vrijwel gelijk leefpatroon. In Tiel bleek uiteindelijk het gemiddelde aantal gebitsaantastingen 57% lager te liggen, dan in Culemborg.

Schade treedt pas op, indien een veelvoud van de in het drinkwater opgeloste fluoride wordt geconsumeerd. Maar overdosering van welke op zich zelf onschadelijke stof is altijd schadelijk.

Om te suggereren, dat grote Amerikaanse industrieën, die hun fluoride (niet fluor) kwijt moesten, achter deze drinkwaterfluoridering zitten lijkt mij een wat goedkope verdachtmaking, die nergens op gebaseerd is. De heer Jansma gelooft toch zelf niet, dat alle organisaties, die zich bezig houden met de gezondheidszorg en zich achter de drinkwaterfluoridering hebben geplaatst zich hebben laten beïnvloeden, of erger nog, zich hebben laten beta-

len, om hun gunstige visie op de drinkwaterfluoridering te publiceren. Ik zal, zonder volledig te willen zijn, enkele van die instanties noemen:

Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, World Health Organisation, Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, Ziekenfondsorganisaties, Gezondheidsraad en de Engelse, Canadese, Zweedse, Ierse, Duitse, Nederlandse, Russische en Amerikaanse organisaties van tandartsen en artsen. Zij allen zijn zeker van de veilige en heilzame werking van fluoride, mits op de juiste wijze en in de juiste dosis toegediend.

Dat in sommige landen de fluoridering toch gestopt is, zoals in ons land, is, evenals bij ons, nergens geschiedt op grond van vastgestelde nadelige gevolgen, doch steeds uit juridische en politieke overweging.

H e e m s t e d e

J. M. DE HAAS, tandarts

Kerk van Satan te Etersheim

IN HET KERKJE van Etersheim bij Oosthuizen, het Etersheim waar eens C. Joh. Kieviet „Dik Trom” schreef, heeft de acteur Maarten Lamers een Satanskerk gesticht, in navolging van de „Satan-beweging” die in Californië nogal wat opgang heeft gemaakt. Het is niet helemaal duidelijk uit de uitvoerige krantenverslagen die aan de verschijning van „Satan” in het vredige Etersheim zijn gewijd of er zwarte magie wordt beoefend, wat men daar ook onder moge verstaan. Sommige journalisten herinneren er min of meer discreet aan dat Maarten Lamers die overigens enige jaren geleden in Amsterdam alleszins respectabel werk verrichte in kleine theaters ook een tijdlang een sex-theater heeft geëxploiteerd. De kerk te Etersheim was een paar jaar lang, zonder veel commercieel resultaat, geëxploiteerd als theaterkerk waar muziek-uitvoeringen werden gegeven en mini-opera's werden uitgevoerd. Maarten probeert het nu op „duivelse” wijze, speculerend op de toenomen belangstelling voor de „magie”.

Bijzonder nuttig boekje over GENEESMIDDELEN

„SAMENGESTELDE TABLETTEN (vier middelen in één tablet): „Verdrijft de pijn, is opwekkend, weert de koorts, spaart de maag” . . .

Mijn liefje wat wil je nog meer?

Over die samengestelde tabletten vertelt dr. J. B. M. Vismans, een bekend publicist over medische onderwerpen, jarenlang werkzaam als internist te Enschede, het een en ander in een boekje voor het grote publiek, vers van de pers. Mogen we hem hier even aanhalen? Daar gaat-ie:

De leden van de familie van de kleine pijnbestrijders hebben ieder apart niet zo'n grote pijnstillende kracht. Maar: veelheid maakt macht. Zo is het met deze familieleden eveneens: neemt u salicylzuur samen met fenacetine in, dan blijkt de pijnverdrivende kracht groter te zijn dan van ieder afzonderlijk. Vandaar deze samengestelde tabletten. Maar met samengestelde tabletten vergroot men ook de kans op schadelijke bijwerkingen. En een van die schadelijke neveneffecten zijn soms maagklachten, brandend gevoel in de maag, pijnen in de maagstreek, soms zelfs ernstige maagbloedingen (spatiëring van ons, red. MtdK).

Om de maagwand te beschermen voegt de fabrikant nu een derde middel aan de twee pijn- en koortswerende middelen toe, namelijk een stof die in staat is het eventuele overtollige maagzuur te binden. Deze stof is meestal een verbinding van aluminiumhydroxyde.

En tenslotte voelt u zich meestal niet zo erg happy bij pijn. Om u nu een beetje op

te peppen doet de fabrikant er een vierde stof bij die „opwekkend” werkt. Deze opwekkende stof is gewoon cafeïne: de opkikkerende stof die in koffie zit. Niet alleen salicylzuur maar ook fenacetine kan ernstige bijwerkingen hebben, namelijk nierbeschadiging en beenmergbeschadiging. (. . .) Daarom willen we u met klem waarschuwen tegen een overmatig gebruik van deze samengestelde tabletten.

Behalve nierbeschadigingen kunnen ook beenmergbeschadigingen optreden. Wel, daarvoor moet u ook op uw hoede zijn. Uw beenmerg is immers de plaats waar uw bloedlichaampjes geproduceerd worden, enkele miljoenen per dag, en toch kunt u er nog geen miljoen van missen! Fenacetine is als het ware een saboteur: hij vernielt de machine waarmee u uw bloedlichaampjes opbouwt.

De bedoeling is niet u bang te maken: wanneer u zich maar houdt aan de voorschriften die de arts u geeft loopt u vrijwel geen risico. Die man wordt immers geacht het te weten.

WIJ HEBBEN ONS verstout in den brede iets over te nemen uit het nuttige boekje van dr. Vismans om een indruk te geven van de wijze waarop hij zijn onderwerp heeft aangepakt. Titel van het boekje, uitgegeven door de Tijdstroom te Lochem, prijs f 12,—: „Over geneesmiddelen gesproken . . . weet u hoe ze werken?”

De grens tussen heilzame en schadelijke werking van vele moderne geneesmiddelen

Meer over het nuttige boekje van dr. VISMANS

VERVOLG VAN BLZ. 19

is vaak maar een smalle strook en het gevaar voor een interne milieuvervuiling is groot. Om deze nadelen tot een minimum te beperken is een goede voorlichting bij de gebruiksters en gebruikers van medicamenten van bijzonder groot belang. De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft altijd al gepleit voor goede voorlichting aan het grote publiek en zij heeft niet gearzeld scherpe kritiek te oefenen op media als radio en televisie, die het in dit opzicht op een hopeloze wijze laten afweten. Integendeel, zij werken mee aan geestelijke milieuverontreiniging door nietszeggende maar wel verwarring stichtende uitzendingen over occulterigheden, waardoor het klimaat rijp wordt gemaakt voor lieden die met de handjes strijken of kruidensapjes uitdelend ook wel even iets aan onbegrijpelijkheden zullen presteren maar dan op het terrein van de gezondheidszorg.

De heer Vismans meent dat de voorlichting in de eerste plaats behoort gegeven te worden door de behandelende artsen, maar toch wordt hier — is het niet vaak tijdsgebrek in de spreekkamer? — nog te weinig aandacht aan besteed. Met het boekje, 128 bladzijden groot, met tekeningen van C. J. van de Grond en H. J. Band (cartoons) poogt de schrijver het hiaat in deze voorlichting op te vullen. Het is dus allereerst bestemd voor de leek, voor de patiënt. De tijd dat de patiënt over zulke zaken niets „behoefde” te weten is al lang voorbij... en het is natuurlijk ook wel nuttig wanneer er bij geneesmiddelen een bijsluiter komt die de gebruiker van de medicijnen vertelt wát hij nu eigenlijk slikt.

HET BOEKJE KAN ook met vrucht worden gelezen door de beoefenaars van paramedische beroepen zoals artsen-assistenten, apothekersassistenten, ziekenverzorsters en ziekenverzorgers in verpleegtehuizen, bejaardentehuizen etc., verplegenden in instituten voor zwakzinnigen...

Vismans wil er de leek met een normaal verstand enig inzicht geven in de werking en bijwerking van medicijnen, hem verstandig leren omgaan met zelf gekochte of door de arts voorgeschreven medicijnen en om hem tenslotte te waarschuwen tegen het gebruik van te veel medicijnen en

tegen verkeerd gebruik. Daarvan nog een voorbeeldje, dat dokter Vismans geeft onder de titel: „Geen beste combinatie”. Hij heeft het over gebruik van bloedverdunningsmiddelen en zegt dan: „U moet bij deze behandeling, nooit, maar dan ook nooit, pijnstillende tabletten of poeders gebruiken die salicyl bevatten, zoals aspirine, Chefarine 4, Witte-Kruispoeders enz. Salicyl versterkt de werking van bloedverdunningsmiddelen, waardoor u grote kans krijgt op bloedingen uit tandvlees, maag-darmkanaal, urinewegen enz. Dus: handen af van pijnstillende middelen. Hebt u pijn, vraag dan uw dokter wat u wel gebruiken mag. Neem nooit zelf iets: neem geen risico”.

Gebedsgenezers (topklasse!) bleek ordinaire oplichter

OMDAT OOSTENRIJK ZO bijzonder goed „interstellair” is gelegen leent het land zich ook bij uitstek voor het uitzenden van „psycho-elektrische stroom”. En daarom was de Duitser Karl Gustav Zimmerman, een thans 58-jarige gepensioneerd ambtenaar, in Wenen gaan wonen waar hij in de wijk Ottakring al spoedig opzien baarde als wondgenezer. Hij verklaarde zelf tot de „topklasse” van de gebedsgenezers te behoren. „En er zijn er maar vijf in de wereld, die men daartoe mag rekenen”.

Om het alles nog een beetje mooier te maken liep Zimmerman in het zwart gekleed rond, het gezicht eveneens onzichtbaar met alleen een paar spleten voor de ogen. Een weekblad publiceerde een artikel over de „Geisterheiler” en toen was er geen houden meer aan. De klanten stroomden toe.

Onder die klanten was een Berlijnse vrouw, Anna Demmer genaamd, eveneens gepensioneerd, die uitkomst zocht voor haar zieke zuster. Hoe ging wondergenezer Zimmerman nu te werk? Hij vroeg een foto van de patiënt(e), liefst naakt en opgave van de ziektesymptomen. Dat kon per brief. Hij schreef terug dat hij zou bidden, maar dan moest op het uur dat de gebedsgenezer in gebed was verzonken de zieke wel geconcentreerd aan hem, de genezer, denken.

Een zeer bruikbaar boekje naar ons oordeel, waaraan de uitgever een register heeft toegevoegd zodat het naslaan bijzonder vergemakkelijkt wordt. Een boekje dus ook dat men bij de hand moet houden. Zo min mogelijk zijn namen van geneesmiddelen genoemd, maar worden medicamenten met dezelfde werking als groep besproken. Namen als librium en soneryl zijn overigens wel in het register te vinden, maar ook „tranquillizers” en „slaapmiddelen”. En tot slot nog dit: deze dokter Vismans die de „therapiedagen” die hij te Enschede voor huisartsen organiseerde liet uitgroeien tot een boek van zijn hand „Praktische geneesmiddelenleer” (waarvan bij De Tijdstroom inmiddels al de vierde druk verscheen) blijkt een voortreffelijk verteller over het onderwerp dat hem kennelijk zeer na aan het hart ligt.

In het geval van Anna Demmer werden de boze geesten blijkbaar niet uitgedreven want haar zuster stierf. Maar daarmee was het niet afgelopen. Op een goede dag verscheen Zimmerman in Berlijn en sprak niet alleen troostende woorden, maar bekende ook dat hij geld nodig had omdat hij een firma in geneeskrachtige zalven vertegenwoordigde. Hij wist met telkens nieuwe smoesjes 150.000 gulden los te krijgen en een fonkelnieuwe Mercedes. Eilacie, de gebedsgenezer zag geen kans om zijn rijbewijs te halen. Hij verkocht de auto en streek het geld op. Maar op den duur kreeg Anna Demmer argwaan. Zij reisde naar Wenen, belde bij Zimmerman aan, die open deed... vermomd in het zwart met de doek met oogspelen voor het gezicht. De geschrokken vrouw waarschuwde de politie... En daarmee was de zaak wel bekeken: Zimmerman werd als oplichter tot een jaar tuchthuisstraf veroordeeld maar kon het op de rechtzitting niet laten zich op zijn „capaciteiten” als gebedsgenezer te laten voorstaan. „Ik reken op meer dan één Nobelprijs voor mijn wondergenezingen”, verklaarde hij.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 20

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

NATURGENEESWIJZE

In ons meinummer hebben wij een groot deel van de inhoud weergegeven van een radio-uitzending van Tros-keerpunt, op 28 april gehouden, waarin onze voorzitter, dokter A. P. N. de Groot discussieerde met een medicus die de natuurgeneeswijze toepast, de heer Kunst.

Bij een dergelijke uitzending moet wel voorop worden gesteld, dat het de programma-makers minder gaat om het onderwerp als wel om een boeiende uitzending. Wanneer men er bijvoorbeeld niet in was geslaagd om een tegenstander van de natuurgeneeswijze te vinden (het had moeite gekost, bekende de presentatrice) is het maar de vraag of de uitzending was doorgegaan. Het boeiende spel van voor- en tegenstanders in de „radio-ring”, met de presentatrice als een soort scheidsrechter die moet zorgen, dat niet een van de partijen te lang aan het woord blijft (dat zou de aandacht maar verslapen, vreest men!) zou zonder een tegenstander van enig formaat veel aan pittigheid inboeten.

Voor wie het niet om het spel maar om de knikkers gaat, niet om de discussie ter wille van de discussie maar om de belangen van de volksgezondheid, blijken dergelijke uitzendingen maar al te vaak zeer teleurstellend te zijn. Dat ondervond ook onze voorzitter, wiens argumentatie herhaaldelijk werd afgekapt door de presentatrice uit vrees, zo kwam het ons voor, dat de discussie zich op een terrein ging bewegen, dat de „gewone” luisteraar niet meer kon volgen. Maar het gevolg was wel, dat de hele zaak nogal eenzijdig overkwam.

Er viel overigens nog wel een winstpunt te boeken voor de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. De heer Kunst gaf — dokter De Groot had hem daar tot tweemaal toe moeten pressen! — tenslotte toe dat hij ook hypermoderne, niet natuurgeneeskrachtige methoden toepaste. Eerst omzeilde hij deze vraag, door te verklaren „moderne natuurgeneeswijze” toe te passen en „obsolete methoden” niet te gebruiken. Maar daarna gaf hij toe ook uit het hedendaagse moderne medische arsenaal te putten, kennelijk naast de toepassing van de „shock-therapie” door aanwending van een geheel ander dieet, een

verandering dus van drastische aard in de levenswijze van de patiënt.

Het woord „natuurgeneeswijze” komt zo uiteraard wel wat in de lucht te hangen: in gevallen waarin de natuurgeneeswijze geen resultaat zal kunnen boeken gebruikt hij toch de door hem afgezworen — officieel gebruikelijke — hypermoderne middelen, die wél succes opleveren in deze verloren gevallen. Maar dan moet men daar ook wel publiekelijk mee voor de dag komen! Uiteraard moet worden vastgesteld dat hij met de toepassing van deze middelen naast de natuurgeneeswijze als arts gewetensvol handelt.

De belangstelling van het publiek voor natuurgeneeswijze wordt, menen wij, in niet geringe mate gestimuleerd door de — overigens zeer terecht gevoerde — acties tegen overmatig rijke maaltijden, tegen een zittend leven, tegen het roken, alles om de gevaren van een hartinfarct te voorkomen. In samenwerking met de Nederlandse Hartstichting propageert het Voorlichtingsbureau voor de voeding in Den Haag het „eet met mate en zorg voor afwisseling” en „neem wat meer beweging — iedere dag”. Ook hier wordt verandering in levenswijze bepleit en elke arts zal dit van harte onderschrijven — al kon de strijd tegen het vele roken wel eens wat meer van harte gaan! Maar moet men in deze vorm van preventie al iets zien, dat in de richting van de natuurgeneeswijze gaat? Of is het zó dat de grenzen tussen „natuurgeneeswijze” (een belast woord...) en de officiële geneeskunst vervloeien? In de praktijk blijkt ook immers een de natuurgeneeswijze toepassende arts als de heer Kunst die natuurgeneeswijze wel in sommige gevallen aan te hangen... maar lang niet in alle. En er zou al veel gewonnen zijn als men zich onthield van het etiketje „natuurgeneeskundige”.

Tenslotte nog een vraag die aan de voorlichter van het ministerie van volksgezondheid werd gesteld tijdens de uitzending van Tros-keerpunt van 28 april j.l. Het ministerie, zo luidde ongeveer het antwoord, erkende de natuurgeneeswijze als deze geneeswijze door een arts werd toegepast. Dokter De Groot heeft geen gelegenheid gehad om tijdens de uitzending op het zijn inziens essentiële punt van de vraagstelling in te gaan.

Een arts is, door het behalen van zijn

bevoegdheid gerechtigd die vorm van geneeskunst toe te passen, die hij naar eer en geweten meent te moeten doen. De vraag ging er om of een bepaalde behandelingsmethode hier te lande als zodanig was erkend. Daarmede bemoeit het ministerie van volksgezondheid zich niet. Naar het oordeel van de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zeer ten nadele van de volksgezondheid. Het gebruik van diverse „alternatieve geneesmethoden” — en dat is volgens dokter De Groot een principieel gebrek in onze wetgeving — wordt door het ministerie van volksgezondheid niet „erkend” of „afgewezen”, zoals wel het geval is met geneesmiddelen. Als nu een would-be „alternatieve” behandeling door slechts tien van de duizenden behandelende artsen wordt gebruikt, moet, nuchter gesproken, aldus dokter De Groot, die behandeling als niet erkend worden afgewezen. Het betekent immers, dat de moderne inzichten betere middelen en methoden hebben opgeleverd. Tot het duidelijk maken van al deze bezwaren is er door de wijze, waarop de Tros-uitzending metterdaad werd gepresenteerd, helaas géén gelegenheid geweest.

Resultaat: het publiek kreeg misschien wel een boeiende uitzending te horen, levendig met veel afwisseling, maar werd er in feite nauwelijks een snars wijzer van.

Bijwerking van Eraldin

HET GENEESMIDDEL ERALDIN, dat wordt toegepast bij of na hartinfarct, blijkt bijwerkingen te hebben. Deze zijn eerst thans als zodanig onderkend, omdat ernstige complicaties zich zelfs na langdurig gebruik maar bij een klein aantal patiënten hebben voorgedaan. Het College ter beoordeling van verpakte geneesmiddelen heeft besloten, zulks in overleg met de fabrikant van Eraldin, ICI, dat het voortaan alleen maar kortstondig mag worden toegepast. Het aantal mensen in ons land, dat dit geneesmiddel gebruikt wordt op 30.000 geschat. Het is hier te lande het meest voorgeschreven geneesmiddel voor degenen, die een hartinfarct hebben of gehad hebben. Sinds enkele maanden bestaan aanwijzingen dat het geneesmiddel meestal na langdurig gebruik leidt tot bepaalde bijwerkingen, zoals huid- en oogafwijkingen en maagklachten.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Onbevoegde acupuncturisten zijn bevreesd voor pottenkijkers

HET FEIT DAT eind januari de Rotterdamse politie proces-verbaal heeft opgemaakt tegen de 42-jarige acupuncturist Martinus Nieuwlands uit Tilburg wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst (zie ons maartnummer, blz. 9 van deze jaargang) heeft de paladijnen van de acupunctuur wel even aan het denken gezet. De Haagse Courant wist dezer dagen te berichten, dat het Staatstoezicht op de volksgezondheid op het punt staat eens een kijkje te nemen bij de eerste acupunctuurklinik die in Haarlem is geopend.

IN DE HAARLEMSE kliniek werken twintig gevorderde cursisten (geen artsen) van The Anglo Dutch College of acupuncture, die een acupunctuur-opleiding geeft in Amsterdam maar een vertakking is van de NWP te Hilversum. De directeur van de NWP, de heer K. T. van der Plaats, is dan ook directeur van The Anglo Dutch College of Acupuncture. In ons maartnummer hebben wij in een commentaartje uitvoerig bericht over een ANP-bericht waarin, niet zonder reclame-elementen, kond werd gedaan van de opening van de Haarlemse kliniek. Kennelijk was het ANP-bericht ontleend aan een circulaire of een communicé verspreid door de Anglo Dutch College, lees de heer Van der Plaats. Of namens de heer Van der Plaats.

Het doet dan ook wat vreemd aan in een artikel dat Madeleine Roumen in de Haagse Courant wijdde aan de Haarlemse kliniek te lezen: De directeur van de opleiding, de heer K. T. van der Plaats, is verre van gelukkig met de openbaarheid rondom de kliniek. „Wij hebben zelf al zoveel patiënten, dat er gewoon niemand meer bij kan”, zegt hij. Daarbij op de gebruikelijke wijze camouflerend, dat hij de zeer reële vrees koestert dat er zal worden ingegrepen. Immers, het zijn geen artsen die de opleiding van The Anglo Dutch College verzorgen... neen, het zijn onbevoegden; ze mogen dan uit Engeland komen maar artsen zijn het stellig niet. En hun studenten, evenmin artsen, mogen niet op patiënten worden losgelaten met hun naaldenkokers.

„Per ongeluk in het nieuws”

DE OPENING VAN de Haarlemse kliniek blijkt nu „per ongeluk” in het nieuws te zijn gekomen... „Mensen met klachten kunnen niet bij de kliniek (aan de Oosterhoutlaan 11 te Haarlem) aanbellen”. De terughoudendheid van de acupuncturisten in de Haarlemse kliniek zou ook te maken kunnen hebben met de twijfels rondom het toepassen van de acupunctuur, vermoedt Madeleine Roumen in de Haagse Courant. Men wil daarom geen pottenkijkers.

Een overzicht van het vraagstuk van de acupunctuur vonden wij in het kwartaalblad van de Federatie van door Verzekeren en medewerkers bestuurde Ziekenfondsen „Gezondheid en Ziekenfondsen”

(april 1975). Daaraan ontleen wij het volgende.

De indruk bestaat in het Westen dat de acupunctuur in China wordt beschouwd als de ideale geneesmethode. Zij werd jaren geleden in dat land in ere hersteld door de leider van de Chinese Volksrepubliek, Mao Tse-Toeng. Op één arts praktiseren in dat land op het ogenblik vijf acupuncturisten.

Als men evenwel nagaat dat de opleiding van artsen volgens de westerse geneeswijze in China nog maar zeer beperkt tot ontwikkeling is gekomen, ligt het voor de hand dat Mao met het eerherstel van de acupunctuur van de nood een deugd heeft gemaakt.

Opvallend is ook dat in China het aantal gevallen waarin bij verdovingen voor operaties gebruik wordt gemaakt van acupunctuur, blijkbaar eerder af- dan toeneemt. Zo meldde de Engelse neuroloog en China-kenner Patt Wall onlangs dat in 1973 in het belangrijkste Chinese ziekenhuis op het gebied van de acupunctuur 5200 operaties werden verricht, waarvan slechts 324 onder verdoving door middel van acupunctuur. In 1970, 1971 en 1972 was dat aantal respectievelijk 845, 395 en 350.

Ook als geneeswijze voor pijn en kwalen wordt acupunctuur in China maar in éénderde van de gevallen toegepast.

Gevaar voor legendevorming

OVER ACUPUNCTUUR DOEN in woord en geschrift veel sterke verhalen over wonderbaarlijke genezingen de ronde.

In westerse medische kringen staat men daar over het algemeen uiterst terughoudend tegenover. Men beseft dat het gevaar van legendevorming sterk aanwezig is.

Niettemin wordt de acupunctuur ook in ons land waardevol genoeg geacht om de mogelijkheden ervan ernstig te bestuderen. Het Tweede-Kamerlid Beekmans heeft onlangs al gepleit voor de instelling van een leerstoel voor de acupunctuur aan een van onze universiteiten. Staatssecretaris Hendriks van volksgezondheid heeft die gedachte echter afgewezen, omdat er nog veel te weinig over de methode bekend is. Dat is ook de reden waarom de ziekenfondsen behandelingen volgens deze methode (nog) niet vergoeden.

Wel heeft de staatssecretaris de Gezondheidsraad gevraagd om te onderzoeken

Eerste diploma's

OP 19 APRIL j.l. is te Haarlem door de Nederlandse Artsen acupunctuur vereniging voor het eerst een diploma-uitreiking aan cursisten (allen artsen) georganiseerd. Voor het A-diploma slaagden 83 kandidaten van de 103 deelnemers. De voorzitter van de Ned. Artsen acupunctuur vereniging, de heer T. Hoekstra reikte de diploma's uit. Het A-diploma betekent dat de houder er van de voornaamste van de 1200 acupunctuurpunten kent en begrip heeft gekregen van de „wetten van de acupunctuur”. De arts C. van Rossum uit Sittard kreeg het diploma A „summa cum laude”.

welke kant we met acupunctuur op moeten.

Intussen bestaan in ons land al twee opleidingen voor acupunctuur. De ene is in Haarlem waar vijf artsen sinds oktober aan belangstellenden onderricht geven. Tot dusver hebben zich 125 cursisten gemeld. (De cursus moet men niet verwarren met de kliniek aan de Oosterhoutlaan, die met zoveel bombarie — „per ongeluk” zogenaamd — is aangekondigd. red. MtdK.).

De andere opleiding is in Amsterdam. Daar geven al drie jaar lang Britse acupuncturisten (geen artsen) les aan gemiddeld 40 mensen per cursus. Aan deze opleidingen worden geen moeilijkheden door de overheid in de weg gelegd, maar het geven van cursussen staat dan ook vrij.

Onderzoek duurt nog voort

HET MINISTERIE VAN volksgezondheid is nog bezig te onderzoeken of genezing dan wel verdoving door middel van acupunctuur in ons land toegestaan is of niet. De volksgezondheidsautoriteiten hebben wel al duidelijk gemaakt dat deze geneeskunst in ieder geval alleen door artsen mag worden toegepast. Zolang niet duidelijk is in hoeverre acupunctuur kan worden gerekend tot de normale — medisch aanvaarde — geneesmethoden, achten de ziekenfondsen zich echter niet geroepen haar in hun verstrekkingenpakket op te nemen.

Tot slot nog een waarschuwing, aldus besluit het artikel in „Gezondheid en Ziekenfondsen”. Wij zijn hier en daar publikaties tegengekomen, waarin mogelijkheden worden gegeven voor een soort doehet-zelf-acupunctuur. Daarbij worden punten van het lichaam aangegeven die, zo is bij de acupunctuur gebleken, zo gevoelig zijn dat het al voldoende is om er hard met de vingertop of nagel op te drukken teneinde bepaalde pijnen weg te nemen. Eén ding: begin vooral niet naar eigen inzicht met naalden!! U kunt daarmee bij uzelf flinke beschadiging aanrichten!

Strijker Havedings uit Eelde verklaarde patiëntje met tumor voor "genezen"

DE 39-JARIGE STAATS BRONGERS, fabrieksarbeider te Wildervank heeft aan Panorama een droef relaas gedaan over zijn wedervaren met de strijker A. H. Havedings, Legroweg 79 te Eelde, vlak naast het vliegveld. Wat is er gebeurd?

Ted van Dormolen beschreef het in den brede in Panorama. In november 1972 moest de achtjarige Laurens, de jongste uit het gezin van Staats Brongers in het academisch ziekenhuis te Groningen worden geopereerd aan een tumor in het hoofd. Na onderzoek bleek het een kwaadaardig gezwel te zijn. Kobaltbestraling volgde. Laurens keerde als een invalide naar huis, hij kon niet meer lopen, de linkerkant van de ongelukkige jongen bewoog niet zoals het behoorde. Een nieuw onderzoek volgde. De tumor bleek weer te groeien.

Thuis spande men zich erg in, met familie, vrienden en kennissen werd over het geval gepraat. De familie kreeg tientallen adressen van genezers, strijkers, zieners. Staats ging naar het ziekenhuis, naar de dokter om advies. De dokter zei: Wie beweert dat hij uw zoon kan genezen is een oplichter. Maak uzelf geen verwijten, u, Grietje en de artsen hebben gedaan wat ze konden en doen dat nog.

Elke tumor verloopt anders

VANUIT DE GEDACHTE dat God genezers stuurt ging Staats tenslotte met zijn zoon naar de strijker Havedings. Na de behandeling zei Havedings dat hij geen geld vroeg. De een geeft 5, de ander 10 een enkeling 25 gulden. „Twee jaar lang zijn we bij hem gekomen, we gaven hem zeker 20 gulden per week”, vertelde de vader aan Ted van Dormolen van Panorama. Genezer Havedings schreef levertraan, roomboter, melk van de koe, spek en spekvet voor, zoals hij dat velen voorschrijft. Het werd een lijdensweg. Laurens knapte aanvankelijk op, hij werd dikker, begon beter te bewegen, maar het overgeven bleef. „Dan gopte hij er weer alles uit”.

Een tijd lang bleef het redelijk goed gaan, bij een controle in het ziekenhuis moest men toegeven dat het inderdaad verbazingwekkend was, dat de jongen nog leefde, maar elke tumor verloopt weer anders. In december 1973 verklaarde Havedings met grote stelligheid, aldus Staats Brongers, dat de jongen genezen was. In juli 1974 zei Havedings tot de vader: „Voor de tumor hoeft u niet meer te komen, voor dat braken hoeft u maar eens in de vier weken te komen”.

Barstende koppijn

IN DECEMBER 1974 heeft de hele familie griep en ligt Laurens in bed met

barstende koppijn. Havedings wordt er bij gehaald. „Het is een kou in de kop”, zegt de strijker. „Over een paar dagen fietst uw zoon weer rond. Ik zeg u: de tumor is weg”. Op Nieuwjaarsdag sterft Laurens in het ziekenhuis. Aan de tumor zeggen de artsen.

Vader Staats is sedertdien overspannen. Hij heeft mensen opgebeld, die hij eerst vol enthousiasme naar Havedings stuurde. Een student deelt hem mee dat zijn vader wegens een verdikking aan de keel door Havedings werd behandeld. Havedings zou hebben gezegd: „Laat er niet in snijden, ik strijk het er wel uit”. De man stierf aan keelkanker. Aan een vrouw die buikkanker had schreef Havedings spek met bruine bonen, roomboter en volle melk voor. Zij stierf . . .

Strijker Havedings strijkt al vijftig jaar en zegt minstens 50.000 patiënten te hebben behandeld. Klachten heeft hij nooit gehad, zegt hij tegen de journalist die hem bezoekt en veroordelingen wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst ook niet. „Handopleggen mag, medicijnen verstrekken niet. Dat doe ik ook niet”. Aldus de strijker van Eelde. Havedings weigert nog altijd te geloven dat de kleine Laurens is overleden aan de tumor. Hij grijpt een vergeelde medische encyclopedie en zegt: Hier staat het: griep kan leiden tot hersenvliesontsteking. Dat is met Laurens gebeurd. Maar Brongers begrijpt dat

niet. Die man is dom, bijna a-sociaal. Die man zit vol met wraak en dat is heel lelijk”.

Ernstige psychische schade

Dr. R. LE COULTRE, KINDERNEUROLOOG aan het Academisch Ziekenhuis te Groningen heeft Staats Brongers inder tijd ten sterkste afgeraden om met welke strijker dan ook in zee te gaan. Hij zei tegen Panorama: „Over het algemeen wil ik het gaan naar strijkers, magnetiseurs, kwakzalvers of hoe ze ook mogen heten niet voor honderd procent afwijzen. Bij bepaalde subjectieve klachten kunnen zij een subjectieve verbetering teweeg brengen op psychische gronden. Een soort suggestie, die ook in de medische wetenschap wordt toegepast. Zo kunnen zij, net als artsen bij chronische ziekten — dat zijn ziekten die noch minder, noch erger worden — bepaalde klachten doen verminderen. Genezen kunnen zij echter niet. Dat is althans wetenschappelijk nooit bewezen.

Bij progressieve aandoeningen, aldus nog steeds dr. Le Coultre, ziekten die alleen maar erger worden, zoals bij Laurens het geval was — is het uitgesproken gevaarlijk om naar strijkers te gaan. Deze lieden maken doorgaans misbruik van de kwetsbare situatie waarin patiënten en familie zich bevinden en geven hun een hoopvolle voorspiegeling op een genezing, die niet kan uitkomen. Ernstige psychische schade bij patiënt en familie is dan ook het gevolg, aldus dr. Le Coultre.

Schandalige GEBITSROOIERIJ eiste een dode

HET AANTAL STERFGEVALLEN als gevolg van behandeling in een tandtechnisch instituut bedraagt thans vier. De 27-jarige mevrouw G. van Delden, die uit Meppel was gekomen om zich in een dergelijke gebitsrooierij te Rotterdam van een kunstgebit te laten voorzien, is het laatste slachtoffer. Zij kwam niet bij uit de haar toegediende narcose.

De gang van zaken is in het algemeen als volgt. Dergelijke instituten laten kaartjes rondbrengen, huis aan huis, waarin zij hun diensten aanbieden. Het is super-eenvoudig. In één keer alle tanden, rot of niet, er uit en des avonds komt men thuis met een kunstgebit. „Vederlicht” wordt er soms nog bij verteld. Het is een bijzonder onverantwoordelijke manier van behandelen. Gebitten die vaak zeer wel de moeite waard zijn om te saneren worden zonder meer in de vuilnisemmer gegooid, want men trekt maar raak, er mag niets blijven staan, hup, weg er mee. Gauw een afdruk maken en als de patiënt of patiënte uit de narcose bijkomt kan het nieuwe gebit in de mond worden geplaatst. Dat naderhand de kaak van vorm verandert en het gebit

daardoor los gaat zitten, gaat „klepperen” — ach dat zal het tandtechnisch instituut een zorg zijn.

De Nederlandse Mij. tot Bevordering der Tandheelkunde voert al vele jaren een hardnekkige strijd tegen deze inrichtingen, maar tot dusverre helaas zonder veel resultaat. De tandheekkundige inrichtingen hebben bevoegden in hun dienst om de narcose toe te dienen . . . maar alles geschiedt anoniem en het blijkt deksels moeilijk om de inrichtingen te vangen op het onbevoegd uitoefenen der tandheelkunde. De wet heeft het bestaan van tandheekkundige inrichtingen destijds mogelijk gemaakt, waarbij het tekort aan tandartsen vermoedelijk wel een rol heeft gespeeld. Er is een nieuwe wet in de maak, maar dat is geen zaak, die een-twee-drie voor elkaar komt. Dat de vrouw uit Meppel om het leven kwam — en waarlijk niet als eerste slachtoffer — moge een aansporing zijn om snel tot een wettelijke regeling te komen die een einde maakt aan dergelijke tandenrooierijen.

GEBITSROOIERIJ

VERVOLG VAN BLZ. 23

Onlangs zond het Nieuwsblad De Bloembollenstreek te Hillegom ons een pamflet, afkomstig van het „Tandeninstituut TI 100” — een indrukwekkende naam, maar wij kunnen er geen ander commentaar op geven, dan dat wat dit tandeninstituut aanbiedt neerkomt op regelrechte gebitsrooierij. Dergelijke instituten zijn broeiesten van kwakzalverij — maar helaas weten zij zich te omgeven met kamerschermen van „bevoegden”, om deze kwakzalverij aan het oog te onttrekken.

Dit speculeren op het „dan ben ik er voor de rest van mijn leven van af” (en loop met een klepperend kunstgebitje, waardoor ik er niet mooier op wordt, mijn voedsel slechter kan kauwen en minder kan proeven) is een onverantwoordelijke vorm van „tandheekunde”, waaraan een einde dient te worden gemaakt. Iemand die gekweld wordt door voetzorgen zet men ook het hele been niet af.

Singapore's tijgerbalsemtuin

VOORAL IN HET oosten is de tijgerbalsem beroemd geworden: kleine glazen potjes met een smeerseltje waarin „essentiële oliën”, kamfer, menthol, was, vaseline zouden voorkomen — dat alles tot het verdrijven van pijn, pukkels en wat dies meer zij. Erg oud is het middel nog niet, het werd zo'n zestig jaar geleden voor het eerst in de handel gebracht door een Chinese drogist in Rangoon. De naam vooral deed het goed — de tijger als zinnebeeld van kracht miste zijn magische uitwerking op een goed-gelovig publiek niet.

Bob Tadema Sporry heeft in het zaterdagse bijvoegsel „Erbij” van Haarlems Dagblad een boekje open gedaan over de enorme winsten, die er met tijgerbalsem zijn behaald. De portretten van de beide zoons van de Chinese drogist, Aw Boon Par en Aw Boon Haw sieren het artikel. Na de dood van hun vader verlieten de zoons Rangoon en kwamen tenslotte terecht in Singapore, „dat erg veel voordelen bood aan ondernemende lieden. Tegenwoordig zijn Singapore en tijgerbalsem synoniem”, aldus Tadema Sporry.

De broers werden rijker en rijker en als ondernemende zakenlieden begrepen ze, dat je niet alles op één kaart moet zet-

ten. Ze zochten het, zoals dat tegenwoordig in de economische rubrieken van dagbladen heet, in de „diversificatie”, ze kochten met het geld, dat ze met de (duur verkochte, want ook de prijs is een psychologische factor van belang, als het goedkoop was zou het niet goed kunnen zijn!) tijgerbalsem verdienden dagbladen, richtten banken op, gingen in het verzekeringsbedrijf. En verdienden nog meer.

Na het overlijden van Boon Par heeft Boon Haw buiten Singapore een soort vermaakspark ingericht. Dat gebeurde in de jaren 1946-1952 en het werd een Efteling, een Disneyland in Chinese stijl, de Tijgerbalsemtuin. „De wijze lessen liggen er in kleur en beeld hoog opgetast”, verzekert ons Tadema Sporry. Zo kan men leren, dat het kwaad bestraft wordt, diefstal geen zegen brengt. De grote les van de tuin is dat de mens zijn leven lang bejaagd wordt door het kwaad en dat hij dat dient te bestrijden. In de tuin heeft het kwaad vele vormen, maar het hoofdbestanddeel wordt gevormd door aantrekkelijke dames in luchtige kledij en nog luchtiger opvattingen — uiteraard staan ze er niet in levende lijve, maar als beelden. Zoals die van twee dellen, die een brave jongeling overvallen met boze voornemens.

In de Tijgerbalsemtuin zijn ook beelden van grote mensen, die de mensheid dienden, zoals Confucius en de Chinese dokter Lee Sze Tzen (1518-1593) die de zieken in de periode van de Ming-dynastie van hun kwalen probeerden te verlossen. De uitvinders van de tijgerbalsem worden geëerd in een hoge stenen obelisk in een hoekje van de grote tuin, die gratis toegankelijk is. Aan de top van de obelisk zijn de portretten in bronzen reliëfs te zien van de Chinese drogist en zijn vrouw. Hun roem wordt met gouden letters vermeld. Alles ter ere van de tijgerbalsem.

Pseudo-chirurg veroordeeld

EEN NEDERLANDER, DIE zich voor „neuro-chirurg” uitgaf in België, de 31-jarige Hubert van D. is door de correctionele rechtbank te Gent tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld. De veroordeling geschiedde bij verstek.

Van D. had het hoog in de bol zitten. Hij gaf zich uit als prof. dr. Hubert baron van D. en maakte er een gewoonte van om Gentse klinieken binnen te dringen, om er onder meer operaties bij te wonen. Hij droeg dan een witte doktersjas. Met

een uitgebreid medische vocabulaire maakte hij indruk op de Belgische medici.

Hubert van D. bestelde in Gent schilderijen, die hij nooit betaalde en hij belde uit een Gentse kliniek een garagehouder op met de boodschap dat hij terstond een snelle wagen nodig had. Zijn auto was door een assistent in de prak gereden en hij moest zo nodig naar Antwerpen om een oog-operatie uit te voeren op de zoon van de Nederlandse minister Van Agt. De autohandelaar betaalde ook nog een goede maaltijd omdat de „chirurg” zijn cheques vergeten had. Van D. werd later in Tilburg aangehouden, waar hij ook onder een medische vermomming allerlei oplichterijen pleegde. Als „Huub van Tuijll van Serooskerken” probeerde hij in Nederland aan de kost te komen. (Zie ons maartnummer, blz. 10).

Vereniging had klein tekort

DE VERENIGING TEGEN de Kwakzalverij had, zo blijkt uit het financieel overzicht van de penningmeester, de heer L. Brest, een klein tekort. De staat van baten en lasten over 1974 volgt hieronder:

	LASTEN	BATEN
Contributies		f 7644.30
Abonnementen		„ 138.—
Maandblad	f 9112.86	
Diverse kosten	„ 6.91	
Incassokosten	„ 155.20	
Kleine kas	„ 12.70	
Rente		„ 1316.96
Nadelig saldo		„ 188.41
	f 9287.67	f 9287.67

MIDDELEN

Postgiro	f 3346.58
Gemeentegiro	„ 490.68
Rijkspostspaarbank	„ 360.66
Deposito Gem. Giro	„ 725.61
Deposito RPS	„ 1234.41
Holl. Bank Unie	„ 14373.32
	f 20531.26

Amsterdam, 20 mei 1975 L. BREST

P.S. Wil de penningmeester helpen de incassokosten in elk geval te besparen en gireer uw contributie tijdig op postgiro 32237 of gemeentegiro K 1672. De contributie bedraagt nog f 10.— maar een hoger bedrag is welkom!

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10.—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

NOG EENS DE ZAAK - MOERMAN

door MR J. E. GOUDSMIT

Naar aanleiding van mijn, ook in ons maandblad overgenomen commentaar op het vonnis van de President van de Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam d.d. 21 februari 1975 in een procedure aangespannen door de arts C. Moerman tegen onze voorzitter, de arts A. P. N. de Groot, kreeg ik toegezonden enige exemplaren van een gestencild blaadje genaamd „Overleven!”

Daarin word ik in drie afleveringen uitgenodigd in dat blaadje mijn mening te herzien.

Ik vind geen aanleiding dit te doen, maar wel wil ik in ons eigen orgaan vermelden waarom niet.

Ik heb nl., zijnde geen medicus, geen eigen mening gegeven, doch slechts geciteerd uit voormeld vonnis en uit het enige officiële rapport over de betreffende geneeswijze, dat van de door het bestuur van de Landelijke Organisatie Kankerbestrijding ingestelde commissie-Delprat.

Dit rapport is nimmer herroepen en heeft dus zijn geldigheid behouden.

Ik citeer letterlijk uit het vonnis:

„Nu als onbetwist vaststaat, dat deze conclusie — dat de theoretische gedach-

ten, die aan de Moerman-behandeling ten grondslag liggen, onjuist zijn zowel op fysiologisch als op pathologisch gebied en dat een aantal gevallen ter kennis van de commissie is gebracht, waar het goede moment voor de gebruikelijke geneeskundige behandeling verzuimd is en de patiënt dientengevolge ernstig nadeel heeft geleden — nooit is herroepen of onjuist gebleken, kan aan gedaagde (dokter De Groot - Red.) niet het recht worden ontzegd om ten bate van de volksgezondheid de methode-Moerman openlijk te bestrijden en als onjuist en gevaarlijk te kenschetsen”.

Weliswaar wordt in het blaadje door enige patiënten verklaard, dat zij door dokter Moerman van kanker genezen zijn, maar, daar niet is te verifiëren hoe de diagnose is vastgesteld, noch het causaal verband is aangetoond tussen de door hen gestelde genezing en de toepassing van de therapie-Moerman, acht ik het wetenschappelijk niet verantwoord op grond van die verklaringen van een andere mening blijkt te geven dan die van het officiële rapport-Delprat.

MR. J. E. GOUDSMIT

Bevallen en kraambed

DE HELFT VAN de kinderen in ons land wordt thuis geboren, de helft in het ziekenhuis. Aanstaande ouders zijn niet altijd vrij in de keuze van de plaats van de bevalling, evenmin als in de keuze wie de bevalling leidt. Toch kunnen zij veel zelf regelen. Het is gewenst, dit in een zo vroeg mogelijk stadium te doen en dan ook de financiële kant van de zaak vast te leggen. Tot deze gevolgtrekking komt de Consumentenbond onder meer op grond van een enquête onder alle ziekenhuizen in ons land met een verloskundige afdeling. Deze ziekenhuizen verschillen nogal wat betreft hun tarieven, voorzieningen, voorwaarden voor opname, verblijf en ontslag en wat betreft het aantal bedden en de bezoeken in de diverse verpleegklassen. Vergelijken van de mogelijkheden alvorens een keus te maken is daarom zinvol.

De plaats van de bevalling bepaalt vaak wie de bevalling leidt en omgekeerd. Volgens de Consumentenbond hebben thuis bevallen en in het ziekenhuis bevallen beide hun voordelen. Er gaan stemmen op om deze voordelen te combineren in verloskundige centra.

Tenslotte heeft de Consumentenbond nog aandacht besteed aan de interne en wijkkraamverzorging via de kruisverenigingen.

Volop KWAKZALVEREN op het Valeriusplein

BETER WORDEN MET het lelietje van dalen zette Bas van Kerkhof boven een artikel, dat wij aantreffen in het Noordhollands Dagblad en dat zich bezighoudt met de acupunctuurmasseur C. J. Boshouwers, 28 jaar oud en voorzitter van de kring Alkmaar van een lekenvereniging voor homoeopathie, die „aardig op weg is om wat meer greep te krijgen op de van pillen en poeders uitpuilende vaderlandse huisapotheek”, als we tenminste af mogen gaan op de lyrische aanhef van het artikel.

Boshouwers werkte twee jaar als fysiotherapeut in een Alkmaars bejaardenhuis, maar omdat maandenlang werken aan een rug soms zonder resultaat bleef kreeg hij er „de balen van”. Hij combineert nu in een pand aan het Valeriusplein te Amster-

dam massage „volgens de acupunctuurwetenschap” wat dat ook moge zijn en het genezen met natuurlijke geneesmiddelen. Een medische bevoegdheid heeft hij overigens niet, al wordt dat niet met zoveel woorden gezegd. Er wordt ook niet vermeld, dat hij aardig aan het kwakzalveren is daar op het Valeriusplein. Het spijt hem, dat lezen wij wel, dat bij hem juist mensen komen, die jarenlang geen baat vonden bij de gebruikelijke „artsenbehandeling”.

De uit Limburg afkomstige Boshouwers gaf de journalist een paar voorbeelden van de gevallen uit zijn praktijk, maar namen moeten achterwege blijven en hij vertelt ook niet welke medicijnen hij voorschrijft. Hij verzekert wel dat het homoeopatische medicijnen zijn. En hij beschuldigt artsen

er van — je moet maar lef hebben! — dat bij hen algemeen een „willekeur heerst van: geef maar wat”. Geen enkele huisarts heeft volgens onze acupunctuurmasseur nog werkelijk tijd voor zijn patiënten.

Het blijkt dat hij zijn waren betreft van een bedrijf te Zaandam. Daarover vertelt hij aan Bas van Kerkhof:

„We hebben daarnaast het voordeel, dat we met een ideologisch bedrijf samenwerken. VSM in Zaandam (Voorhoeve & Schwabe) is de belangrijkste producent van natuurlijke geneesmiddelen. Nu hebben ze daar pas een directiewisseling gehad. De nieuwe directie is ideologisch. Een groot deel van de winsten van het bedrijf gaat in publiciteit voor de homoeopathie. Er worden cursussen van georganiseerd. De VSM geeft een homoeopathische reisapotheek uit”.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Uit de kruidenwinkel en van veel aura-poespas

LIEVE DEUGD, WAT wordt er wat gepubliceerd over kruiden! Voor geslachten en geslachten kan men gezondheid opdoen uit de boeken. De onvermoeibare Mellie Uyldert, het hoofd vol astrale spinsels, heeft bij De Driehoek te Amsterdam een boek laten verschijnen over plantenzielen. Hoewel wij weten, dat er mensen zijn die met planten praten en hoewel er uitgebreide studies zijn gepubliceerd over de gevoeligheid voor allerhande prikkels van bepaalde planten gaat Mellie Uyldert uiteraard heel wat verder. Hein Steehouwer zegt er van in Haarlems Dagblad: „Deze bekende esoterische schrijfster kent echter niet de wetenschappelijke schroom die zo hoogst noodzakelijk is om „gelovers” en „wetenschappers” niet uit elkaar te drijven”.

„Mellie Uyldert concludeert op grond van die voor haar telepatische band tussen planten en op grond van al wat in mythen, legenden en volksgeloof „groeit, bloeit en eeuwig boeit”, dat planten een ziel hebben. Dat zou dan een groepsziel zijn”.

GOTTMER IN HAARLEM heeft een boek uitgegeven „Magie der kruiden”, dat door de oud-redactrice van De Tijd, Anneke Biegel, voor Nederland is bewerkt. Net als Mességué, de Franse wondergenezer met kruiden, die zich zelf op zulk een voetstuk heeft geplaatst dat hij het passend vindt om te toornen tegen (andere) kwakzalvers blijkt ook deze David Conway zijn kennis in het veld te hebben geleerd, namelijk van een boer in Wales, die erg veel van kruiden zou hebben geweten. Wat overigens niet wegneemt, moeten wij er aan toevoegen, dat de moderne wetenschap óók wel iets weet en dat men met chemisch-samengestelde middelen vaak een aanzienlijk betere dosering weet te bereiken dan met kruidenaftrekels. Maar de boer die als natuurgenezer optrad, telg van een geslacht van kruidenkenners, is voor schrijver Conway het een en het alles. Hein Steehouwer die dan wel een sneer moet maken over nieuwlichters „in de chemische farmacie, die de aloude valerianaandruppels hebben ingeruild voor valium” (dat in bepaalde gevallen veel beter werkzaam is, heer Steehouwer!) constateert:

„Goed dan, waar of niet, David Conway vult op overigens zeer nuchtere wijze een heel boek met tips over de botanische geneeskunde, de signatuurleer, het bereiden van kruiden en voor de liefhebber ook nog recepten over zelfgemaakte wijnen van kruiden en bloemen en andere wetenswaardigheden, die het goed zullen doen in een tijd van grote bekommernis omtrent ons zo geheten „natuurlijke milieu” en de strijd tegen de vervuiling daarvan.

HELEMAAL IN HET land van de herenschemmen is een ander boek, dat Steehouwer in dezelfde rubriek bespreekt. Het gaat over de aura-fotografie, het in fotografische beelden vastleggen van een goudkleurig lichtverschijnsel, dat overeenkomst vertoont met de stralenkrans rondom het hoofd van een heilige op een schilderij. De onlangs overleden W. H. Gmelig Meijling te Bloemendaal maakte schilderijen in trance en deze para-normale genezer had ook een grote belangstelling voor die aura-fotografie.

Deze Gmelig Meijling heeft, lezen wij, aan een bekend auteur op het gebied van „de andere werkelijkheid”, Wim Gijsen, een serie vraaggesprekken toegestaan.

Daaruit resulteerde het door Ankh-Hermes in Deventer uitgegeven boek „De aura: uitstraling van mens, die, plant en steen”, volop voorzien van geschilderde en gefoto-

grafeerde lichtverschijnselen in allerlei kleuren. Uit die kleuren maakte Wim Gmelig Meijling dan gevolgtrekkingen omtrent de gemoedstoestanden of andere variabelen bij zijn onderwerpen van onderzoek”.

Gmelig Meijling was gelukkig bescheidener dan de titel van zijn boek aangeeft, aldus Steehouwer. Ook hij heeft hoogfrequentie-apparatuur ontwikkeld om stralingen te kunnen fotograferen. Zijn technische kennis stelde hem vermoedelijk in staat om méér te bereiken dan anderen, maar toch zei hijzelf letterlijk: „Daarom zeg ik hier dus niet: ik fotografeer aura’s maar ik zeg: ik fotografeer verschijnselen die een treffende overeenkomst vertonen met de aura”.

Als „helderziende” kan hij ze blijkbaar wèl waarnemen, maar de camera was ook bescheidener — die kon alleen toestanden zien die er een „treffende overeenkomst” mee vertonen . . .

Geneeskracht PASSIEBLOEM werd eerst laat ontdekt

IN 1715 ÒMSCHREEF de Karmelieter monnik Broeder Joachim uitvoerig de vervaardiging van 'Eau de Mélisse des Carmes'. Aromatische kruiden als marjolein, kaneel, kruidnagel, muskaatnoot, anijs en koriander werden eerst afzonderlijk in alcohol afgetrokken en gedestilleerd. Hetzelfde gebeurde ook met Melissa, een geneeskrachtig kruid. Een mengsel van beide destillaten werd, na toevoeging van water nogmaals gedestilleerd. Het resultaat was de bovengenoemde destijds zo beroemde rustgevende drank.

Deze en vele andere bijzonderheden over rustgevende en ontspannende kruiden zijn te zien in een tentoonstelling in het expositiegebouwtje bij de Kruidentuin van het Openlucht Museum te Arnhem. De bezoeker krijgt er een beeld van een reeks interessante oude toepassingen van kruiden, die vroeger en nu nóg gebruikt worden om hun gunstige werking bij geestelijke spanningen en krampstoestanden.

Echte geneeskruiden werden zeker in de 15e eeuw reeds gekweekt bij kloosters, kastelen en gasthuizen, voor eigen gebruik, maar ook om

anderen te helpen. Ook apothekers in steden en dorpen hadden vaak zelf een tuintje om kruiden voor eigen bedrijf te kunnen oogsten. Vooral Noordwijk was in het begin van de 17e eeuw al een belangrijk centrum voor kruidenteelt.

Ook werden kruiden die in het wild groeiden verzameld, vaak als welkome bijverdiensite.

Al heel vroeg was de kennis van kruiden en hun werking als geneesmiddel in kruidenboeken vastgelegd en toegepast in kruidentuinen, zoals de Hortus Medicus in Amsterdam. Beroemd is het boek van Dodoneus (16e eeuw). In vele 18e eeuwse kruidenboeken vinden we op één na alle kruiden genoemd die nu bekend zijn, ook met hun geneeskrachtige werking. Alleen de passiebloem is als geneeskruid pas veel later ontdekt. De kruiden werden meestal in samenstellingen gebruikt.

De op de expositie in het Openlucht Museum behandelde kruiden zijn in drie groepen te verdelen: de sedatieve (= rustgevende), zoals valeriana, melissa, hop; de anti-depressiva die in de op-

wekkende zin de stemming beïnvloeden, zoals passiebloem (*Passiflora incarnata* L.), *Peganum harmala* L.; en de carminativa die op de maag werken, zoals alsem, pepermunt, kalmoes, marjolein, karwei en koriander.

Behalve deze drie rustgevende kruiden zien we ook nog voorbeelden van krampeheffende kruiden oftewel anti-spasmodica; deze werken vooral op de onwillekeurige spieren bijv. bij hartkloppingen, maag- en darmkrampen. Het zijn anijs, pepermunt, venkel, wolfskers, bilzenkruid, doornappel, kamille om er maar enkele te noemen.

Tenslotte worden ook de tegenwoordige kruidenpreparaten getoond, die klinisch bewezen nuttig zijn, zoals Valdispert, Passiflorine, Melissana en Nervium vegetabile Natterman.

Deze onder auspiciën van de Commissie voor de Kruidentuin tot stand gekomen tentoonstelling zal voorlopig dit hele seizoen te bezichtigen zijn. Ze geeft een interessante aanvulling op de honderden in de Kruidentuin van het Openlucht Museum groeiende kruiden.

Werkgroep komt op voor "alternatieve geneeskunde"

IN EEN NOGAL opgewonden stenciltje richt de „werkgroep voor alternatieve geneeskunde”, die als adres het postnummer 44 te Purmerend opgeeft zich tegen plannen van staatssecretaris Hendriks. Op 6 juni is tijdens een vergadering in Amsterdam de werkgroep gevormd, die bestaat uit Elsa Veer-Jagerman, Paula de Kort, Herman W. J. den Hartog en J. F. R. Larsen. Op vrijdagavond 29 augustus zal de werkgroep verslag uitbrengen van haar werkzaamheden ten huize van de familie Sypkens, maar de werkgroep wil nu direct al tot „daadwerkelijke actie overgaan”. Men wil met zoveel mogelijk tegen-gas de massa „daadwerkelijk mobiliseren tegen de inperking (door de structuurnota van de staatssecretaris) van de persoonlijke vrijheden van de mens”.

Na een opmerking over het feit, dat aan de vrije vestiging van artsen een einde zou komen wordt opgemerkt dat het „natuurartsen en homoeopaten onmogelijk wordt gemaakt hun practijk uit te oefenen. Ook bijv. de Moerman-therapie behoort dan tot het verleden”.

De mensen, die de lijsten van „zogenoemd goedgekeurde geneesmiddelen” samenstellen hebben, volgens de werkgroep, nog nooit gehoord van het stralingsprincipe, de organonen, het ritmisch principe. Iedere leek, die het boek „Nieuwe werelden achter het atoom” van ir. George de la Warr (Oxford) heeft gelezen weet waarover het gaat”, aldus nog steeds het nogal verwarde betoog van de werkgroep. Zij wensen ook dat alle homoeopatische

middelen en middelen van de kruidkunde kortom alle alternatieve geneesmiddelen en toepassingen worden opgenomen in het ziekenfondspakket, waar Staatssecretaris Hendriks ze uit wil weren. Verder wil men de mogelijkheid om niet in een z.g. allopatisch ziekenhuis te worden opgenomen maar bijvoorbeeld in de Rudolf Steinerkliniek in Den Haag, een antroposofisch ziekenhuis.

Ander punt, dat het stencil aanroert: „Het moet voor een verzekeringsmaatschappij een zeer aantrekkelijke zaak zijn om mensen, die een gezond leven leiden, die zich onthouden van koffie, tabak en andere „genotmiddelen” en die veel rauwkost gebruiken, als cliënt te hebben omdat hun ziekterisico aanmerkelijk kleiner is”.

Over ZONNEBRILLEN

GEZONDE OGEN KUNNEN het zonlicht best verdragen. Een zonnebril is daarom niet noodzakelijk. Wel kan hij prettig zijn, als het felle zonlicht irriteert en vermoeit. Enkele conclusies uit een recent onderzoek, waarover de Consumentengids van juli publiceert:

Het beste is, glazen te nemen die vrij donker zijn en een montuur dat goed afschermt.

Glazen met modekleuren als lila, lichtblauw en roze zijn ongeschikt, vooral bij fel licht.

Glazen die veel ultraviolette straling tegenhouden zijn alleen in het hooggebergte soms nodig.

Van de zelfkleurende glazen die geschikt zijn om permanent te dragen zijn alleen die van AOC Cosmatic ook goed geschikt als zonnebril.

Polariserende glazen nemen de schittering op wateroppervlakken weg, maar zijn voor automobilisten minder geschikt omdat ze de spanningsvlekken in het geharde glas van autoruiten zichtbaar maken.

Plastic glazen (vooral de buigzame) zijn gevoeliger voor krassen dan die van glas, maar meestal wel sterker.

Metalen poten en scharnieren maken een montuur sterker dan die van plastic.

Brillen van minder dan een tientje kunnen hinderlijke optische fouten vertonen, waardoor rechte lijnen krom lijken.

Brillen met glazen die van boven naar beneden lichter worden, zgn. dégradé glazen, geven een erg onrustig beeld en vertonen soms per glas een verschillend verloop van tint.

Ontspiegeling van zonnebrillen is zinloos, omdat de ogen voor anderen toch al nauwelijks te zien zijn.

Wie een bril draagt voor correctie kan, voor tien tot twintig gulden, de glazen laten kleuren. Hij kan ook zonneglazen op sterkte laten maken of voorhangers kopen.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Bijsluiter moet voorlichten

TIJDENS HET CONGRES van de Alg. Ned. Pharmaceutische Vereniging te Zeist zei de Rotterdamse hoogleraar in de interne geneeskunde, prof. Frenkel, dat patiënten moeten worden voorgelicht over bijwerkingen van geneesmiddelen. Een voor leken begrijpelijke bijsluiter bij geneesmiddelen lijkt hem daartoe het geschikte middel. Het nut ervan zou onder meer zijn dat de mensen, als ze bijwerkingen merken, hierover tijdig met hun arts kunnen overleggen.

Prof. Frenkel constateerde voorts dat in ons land ziekte en sterfte als gevolg van te veel gebruik van alcoholica die leveraandoeningen veroorzaken sterk toenemen. In Frankrijk is dit al tal van jaren een probleem. Bekend zijn ook in Italië de affiches om een bepaald mineraalwater te gebruiken, waarbij de vrouwen worden aangespoord om aan de „fegato”, de lever van hun man te denken, omdat hij het niet doet. Anders gezegd: zijn alcoholconsumptie ligt te hoog, vrouwlief zorg dat hij ons mineraalwater drinkt.

Zuidafrikaanse industrie maakte gevaarlijke bleekmiddeltjes voor kleurlingen

— ZWARTE INWONERS VAN DE REPUBLIEK -Zuid - Afrika proberen met allerlei blekende cremes van huidskleur te veranderen. Ze hopen hiermee beter geaccepteerd te worden door de blanken. De gevolgen van hun „schoonheidsbehandeling” zijn vaak rampzalig.

Van sommigen is het gezicht veranderd in een masker van witte en zwarte vlekken, doordat de cremes een sterk bleekmiddel bevatten. „Een ramp voor kleurlingen”, is het oordeel van vier huidartsen in het Zuidafrikaanse „Medisch Journaal” over deze smeersels.

De artsen stonden aanvankelijk voor een raadsel toen bleek dat die vlekkerige huid niet werd veroorzaakt door een infectie. In zes maanden werden in de ziekenhuizen van Johannesburg 347 gevallen van huidaantasting geconstateerd. Na herhaaldelijke vragen bleek dat de meeste patiënten blekende cremes hadden gebruikt, vertelt de Haagse Courant.

De Zuidafrikaanse industrie is nu gestopt met de verwerking van het bleek-

middel in de cremes en de meeste Afrikanen die het middel hebben gebruikt zijn nu „gezezen”, hoewel er een paar voor het leven misvormd zijn.

Al moeten ze op voedsel bezuinigen — want hun lonen zijn toch al laag — de Afrikanen reppen zich in grote drommen naar de drogist voor huidblekende cremes.

En de handel vaart er wel bij. De omzet van cosmetische artikelen bedraagt jaarlijks in de Zuidafrikaanse Unie een slordige 45 miljoen waarvan een zeer groot deel afkomstig is uit de verkoop van deze zelfjes.

De produkten die nu in de handel zijn, zijn allemaal veilig en lokken het publiek met wervende advertentietaal naar een „gelukkiger en wittere toekomst”.

In een advertentie wordt men geadviseerd om de zalf voor het slapen gaan op te smeren en dan „werkt het als u slaapt en maakt u witter en geliefder en geeft uw huid de luxe van een complete schoonheidsbehandeling”.

Symposium over diabetes

TER GELEGENHEID VAN het dertigjarig bestaan van de Diabetes Vereniging Nederland, DVN, wordt een symposium gehouden getiteld 'DIABETES . . . EN WAT NU?' in het Jaarbeurscongrescentrum te Utrecht op 25 oktober 1975.

„Is het verantwoord, dat een diabeet trouwt en kinderen krijgt?”

„Waarom wordt ons niet verteld, dat diabetes allerlei complicaties met zich mee kan brengen?”

„Moet ik bij een sollicitatie direkt vertellen dat ik diabetes heb?”

„Welk beroep moet mijn zoon kiezen als diabeet met een uitgesproken handvaardigheids-aanleg?”

„Mag een diabeet aan sport doen?”

„Is het billijk dat een diabeet vaak hogere premies moet betalen voor zijn verzekering dan een niet-diabeet?”

„Wat gebeurt er momenteel aan diabetes-bestrijding en aan wetenschappelijk onderzoek. Komen wij ooit van dat spuiten af?”

Zo maar een greep uit de vele, vele brieven die de DVN binnen krijgt van diabetici, verpleegkundigen, diëtisten, medici. Naar de antwoorden wil de DVN helpen zoeken. In de ochtendzitting, die om 10 uur begint, zullen 7 á 8 referaten van elk ongeveer 10 minuten worden gehouden, waarin zal worden ingegaan op vooral de *medische* problemen.

De middagzitting zal vooral gaan over de sociale en maatschappelijke problematiek van de diabetes.

Helderziende zag het goed!

DE WONDERLIJKSTE SCHAVUITENSTREKEN blijken nog altijd mogelijk in Amerika, eens bekend als het land van de onbegrensde mogelijkheden. In de staat Connecticut was een prediker, David N. Bubar die bekend stond om zijn helderziende gaven. Zo voorspelde hij enige tijd geleden dat er gevaren waren voor de fabriek van zijn vriend Charles D. Moeller, de Songe Rubber Products in Shelton. Dit bedrijf, met 900 arbeiders, vloog inderdaad in de lucht. Een linkse groep zou met explosieven een aanslag hebben gepleegd.

In werkelijkheid was er iets heel anders aan de hand en de helderziende heer

Bubar en zijn vriend de fabrikant moeten nu beiden terechtstaan samen met een aantal mededaders in verband met brandstichting en poging de verzekeringsmaatschappij 62 miljoen gulden armer te maken. Bubar die vorig jaar een boek heeft geschreven over het bovenzinnelijke, dat vooral onder de Baptisten veel kopers vond, had grote bedragen ontvangen van zijn vriend Moeller omdat hij adviezen zou geven over waterzuivering voor de Sponge Rubber Products. De justitie verdenkt hem er van, dat hij de aanslag met de explosieven heeft georganiseerd, vooral omdat hij opvallend veel op het fabrieksterrein was gezien de dagen voor de aanslag.

Vriend Moeller zocht al een jaar of twaalf spiritistische raad bij Bubar en stond in zijn omgeving bekend als een bijzonder vroom man, altijd met een bijbeltje op zak en gereed om de bijbelteksten rondom zich te strooien. Jammer dat hij in de bijbel nooit de waarschuwingen tegen het spiritisme heeft gevonden.

Keisnijder op Mokum 700

TIJDENS DE MANIFESTATIE Mokum 700 van 24 tot 29 juni in het Amsterdamse RAI-gebouw was een van de tachtig huisjes door de goede zorgen van de arts N. J. H. van Hasselt ingericht als apotheek en chirurgijnswinkel. Er waren oude medische instrumenten te zien, ook mesjes voor het aderlaten, een oude priem en lepel voor een primitieve operatie van galstenen en meer van deze zaken. Voor de ramen hing in glas en lood een voorstelling van het kei-snijden. Deze kwakzalvershandeling was een regelrechte goocheltruc. Het slachtoffer, dat men van zijn waandenkbeelden wilde bevrijden (vaak een krankzinnige) gaf men een sneedje in het hoofd. Onderwijl liet de kei-snijder uit zijn mouw een steentje rollen in het gereed gehouden bekken — duidelijk hoorbaar! . . . Men zal zich overigens licht kunnen voorstellen, dat DIT oude ambacht op Mokum 700 niet werd gedemonstreerd.

JULI IS AL DE ZEVENDE MAAND!

Heeft U uw contributie over 1975 nog niet gegireerd?

Help uw penningmeester dan nu even met zijn taak en gireer uw tientje (méér mag ook) op postgiro 3 2 2 3 7 te Amsterdam.

Of op gemeente giro K 1 6 7 2.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 3 2 2 3 7 te Amsterdam. Gem. Giro K 1 6 7 2.

BLZ. 28

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

GEBEDSGENEZERS sterven uit - de stille kracht wordt schaars

IN DE PROVINCIE Limburg kan men lang in de zomerse zon blijven liggen en behoeft men niet bang te zijn voor verbrandingen. In Kelpen-Oler, bij het kanaal van Wesseem naar Nederweert woont namelijk Truuke, een oude vrouw die zulke zaken door haar gebed kan verhelpen. Al biddend geneest deze Truuke brandwonden. 't Is de „stille kracht”, die het hem doet!

Er zijn in Limburg nog een zestigtal beoefenaars van het wegbidden van kwalen en kwaaltjes, vertelde Wim Schulpen onlangs in „De Limburger”. Hij vroeg ook de geneeskundig inspecteur naar diens mening. En dokter C. Post van de inspectie Limburg zei hem:

„Voor mij blijft steeds de vraag: welke invloed heeft de gebedsgenezer op de mens? Goed of kwaad? Als men op zuiver religieuze gronden naar een gebedsgenezer gaat, hebben wij als overheid daar niets mee te maken. Erger wordt het, als gebedsgenezers, ter camouflage van medisch falen, gaan werken met zogenaamde verpakte geneesmiddelen. Dat is niet alleen verboden, omdat ze geen me-

dische opleiding hebben genoten, maar bovendien kan het zeer gevaarlijk zijn voor de patiënt. De meeste mensen, die naar een gebedsgenezer gaan, hebben zoveel vertrouwen in die man, dat zijn falen niet wordt gemeld aan, bijvoorbeeld, de huisarts. De wereld van de gebedsgenezer is er een, waarop we moeilijk vat kunnen krijgen, en even moeilijk controle kunnen uitoefenen. De gebedsgenezer begeeft zich duidelijk op psychisch terrein, waarbij genezing door suggestie kan plaatshebben. Daarom is het best aannemelijk, dat een wrat door psychische invloed verdwijnt, omdat men daarin heilig gelooft. De pijn van een rotte kies kan op deze manier ook weggebeden worden, maar wat blijft is een rotte kies. Die geneest niet meer. Die wordt alleen maar rotter, met alle mogelijke nadelige gevolgen van dien. Het is dus maar een lapmiddeltje. De gebedsgenezer meent het in de meeste gevallen niet slecht, maar wat hij doet staat op een laag en vrij nutteloos niveau”.

Arrest van de Hoge Raad

IN DEZE VOORTREFFELIJK opgezette reportage van De Limburger werd ook het woord gegeven aan mr. J. Ek, officier van justitie te Maastricht. Vervolgelingen tegen gebedsgenezers zijn zeldzaam, aldus mr. Ek. Bij arrest van de Hoge Raad van 23 april 1934 werd bijvoorbeeld bepaald, dat het zogenaamd gezond bidden niet behoort tot de geneeskunst. „Zolang het derhalve blijft bij bidden, zal het openbaar ministerie geen stappen ondernemen”.

Het ras van de gebedsgenezer vergrijst sterk en is onafwendbaar tot uitsterven gedoemd, concludeert Wim Schulpen. Er is geen jeugdige „Nachwuchs” meer; De eigentijdse hippe vogels lopen er niet meer warm voor om de medemens te verlossen van pijn en kommer via het aanroepen van Onze Lieve Heer of iemand uit diens Heiligenschaar!

Van zijn bezoek aan Truuke vertelt hij: Het stokoude boerderijtje van Jacobus Jeurninck ligt op de grens van Kelpen-Oler verlaten tegen de bosrand aangedrukt. Ter plekke lijkt de wereld dichtge-

plakt met kranten. Vanwege het feit dat zijn eenvoudige woonstede ver van de bewoonde wereld is gelegen, schafte Middenkoop — zoals Jacobus door de volksmond in Kelpen-Oler ook wel wordt genoemd — zich enkele jaren geleden een

Platteland gebruikt veel kinderaspirine

KINDERASPIRINE wordt op het platteland veel meer gegeven dan in de drie grote steden, leert het onderzoek van de N.V. voorheen Ned. Stichting voor Statistiek. Op het platteland wordt het in 39 pct van de gezinnen gegeven, in de drie grote steden slechts in 25 pct van de gezinnen.

Zeventien procent van de Nederlandse gezinnen heeft maagtabletten in huis en ze worden gelijkmatig zowel door mannen als door vrouwen ingenomen. Het onderzoek had betrekking op de vrije geneesmiddelen, die geneesmiddelen derhalve die men zonder doktersrecept kan krijgen. Kinderen beneden de vijftien jaar geeft men nooit maagtabletten of maagpoeders. Maar kinderen zijn wel de grootste consumenten van middeltjes tegen het hoesten. In 36 pct van de huishoudens heeft men dergelijke middeltjes in voorraad; alleenstaanden doen er veel minder aan want slechts 16 pct van de alleenstaanden heeft zoiets in huis, maar dat spreekt bij het ontbreken van kinderen ook wel van zelf.

En dan de pijnstillers... Die vindt men in vier van de vijf gezinnen. Ook weer het meest in gezinnen met kinderen tot 14 jaar en het minst bij de alleenstaanden (respectievelijk 90 en 58 pct). Vooral de huisvrouw neemt pijnstillende middelen in, kinderen echter nauwelijks of niet.

Slaapmiddelen en rustgevendende middelen, middeltjes tegen de zenuwen, worden aangetroffen in 19 pct. van de gezinnen. Maar hier liggen de alleenstaanden voorop met 24 pct en de gezinnen met kleine kinderen tot vijf jaar achterop met 12 pct. Hoe ouder de kinderen worden, des te meer worden dergelijke middelen door de huisvrouw gebruikt. In de middelgrote steden neemt 11 pct dagelijks of minstens eenmaal per week zoiets in, in de grote steden en het platteland 6 pct.

VERVOLG OP BLZ. 30

Prik in 't oor

IN EEN KLINIEK voor alcoholici en verslaafden aan drugs in het Canadese Toronto neemt men acupunctuurproeven met de patiënten om te zien of de acupunctuurnaald de gevreesde ontwenningverschijnselen kan opheffen. Men heeft daarvoor een acupunctuurpunt gevonden in de oorschelp. Hoeveel gaatjes er voor geprikt zijn aler men dit punt had gevonden vertelt de geschiedenis niet. In elk geval zouden de patiënten tien minuten tot een kwartier na het inbrengen van de naald in de oorschelp verlichting voelen van hun pijnen en krampen, de typische ontwenningverschijnselen van aan drugs verslaafden. Overeenkomstige ervaringen zouden ook in klinieken van verslaafden in de Verenigde Staten al zijn opgedaan.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

BLZ. 29

STILLE KRACHT WORDT SCHAARS

VERVOLG VAN BLZ. 29

kalf van een waakhond aan. De viervoeter maakte vervaarlijk grommend en attent om elk ogenblik toe te happen, enkele rondjes om de verslaggever heen. Jacobus en zijn gade Truuke verschijnen in de deuropening.

Truuke is een zwijgzame vrouw

EVEN EERDER HADDEN we, aldus Wim Schulpen in zijn reportage, in het dorp al waarderende verhalen gehoord over de kwaliteiten van Truuke als wegbidster van brandpijn. „In de oorlog woonde hier een politiemans, Hintzen genaamd. Op een dag wilde hij brandbaar oorlogstuig, waar de kinderen graag mee speelden, opruimen. Opeens hoorde ik een schreeuw. De man stond in brand. „Haal water en melk”, schreeuwde hij. Toen het vuur gedoofd was reed hij op de fiets kermend naar Truuke. Zij bad, en hij voelde niets meer”, had een bewoonster van een knus bejaardenstulpje reeds verteld, terwijl ze ons en passant rondleidde om trots te laten zien dat in de gemeente Grathem aantrekkelijke woninkjes voor de ouden van dagen worden gebouwd.

Truuke is een zwijgzame vrouw, weshalve Jacobus Middenkoop als haar spreekbuis fungeert. „Toen ik 57 jaar geleden met haar trouwde, kon ze al de pijn van brandwonden afbidden. Dat heeft ze altijd ter ere Gods gedaan. Nee, nee, geld wilde ze nooit. Vroeger kwam men vaak met brandwonden bij haar. Ook eens een moeder met een kind, dat vreselijk huilde. Nadat Truuke had gebeden lachte het kindje weer. De laatste jaren komen de mensen meestal bij ons als ze te lang in de zon hebben gelegen waardoor de huid pijn doet. Ook dat kan Truuke afbidden. Of ik dat gebedje ook ken? Nee meneer, ik ken het niet en ik wil het niet kennen”, zegt Middenkoop.

Anonieme uitbanster van kiespijn

NELLY K., EEN kasteleinsvrouw uit de Oostelijke Mijnstreek die strikt anoniem wenst te blijven om verschoond te blijven van een klantenkring die niet komt om de dorst gelaafd maar de pijn gestild te krijgen, heeft zich bekwaamd in het uitbannen van kiespijn. Nelly: „Op een avond ontdekte ik dat ik over bovennatuurlijke krachten beschikte, want een stomdronken klant was bij het afrekenen plotseling weer geheel bij zijn positieven. Normaal, en dat weet ik uit eigen ervaring, kun je in zwaar beschonken toestand niet meer tellen. Daarna merkte ik eveneens dat ik kiespijn kan afbidden. Gebedsgenezing is een gave die je erft. Je kunt het niet leren. Soms, als een gebedsgenezer sterft, wordt zijn mystieke kracht op datzelfde moment overgebracht op een

ander persoon. De genezing komt rechtstreeks van de allerhoogste. De gebedsgenezer smeekt God, eventueel met tuszenkomst van een heilige, de mens van zijn pijn te verlossen. Men moet erg vroom zijn om dat te kunnen. Op de dag van vandaag zijn er nog maar weinig gelovige mensen. Daarom zijn er ook praktisch geen gebedsgenezers meer in Limburg”.

Jacques van D., een 56-jarige beroepschouffeur uit Maastricht, verstaat de kunst wratten weg te bidden, vervolgt de verslaggever van De Limburger. Hij praat er liever niet over. De vraag of hij ons deelgenoot wil maken van de inhoud van het gebedje, wordt met een krachtig „nee” beantwoord. Tijdens de tocht langs enkele gebedsgenezers wilde trouwens niemand ons zijn magische tekst in het oor fluisteren.

„Ik was 17 jaar oud toen een boertje uit Eijsden me leerde hoe ik wratten kon afbidden, onder de voorwaarde dat ik er niet mee te koop zou lopen, en dat doe ik ook niet. Als iemand bij me komt, dan bid ik die wrat weg. Of dat lang duurt? Meestal is de wrat na twee maanden weg”, aldus Jacques van D. Enige tijd geleden stierf Tinus Beulen uit Horn. Ook hij verloor mensen van wratten. Amper had hij de laatste adem uitgeblazen, of zijn zoon kwam onder de wratten te zitten. „Afgelaten wratten moeten ergens blijven. Net zoals een bliksemafleider de bliksem in de grond moet voeren. Tinus kon de wratten niet kwijt, zodat zijn zoon ze erfde”, zegt een autochtoon uit Horn, die vóór het lijfelijk heengaan bevriend was met Tinus.

Ratten verdrijven met gebed

NAAST VOORNOEMDE SPECIALITEITEN zijn er in Limburg nog gebedsgenezers die ingeschakeld worden voor het verzachten van reumatische pijnen, het stollen van bloed, en... het verdrijven van ratten. De strijd tegen het piepend ongedierte werd in het grijze verleden in Baexem met succes gevoerd door Fons Coumans en Hubertina Hamans, welke laatstgenoemde (89 jaar oud) nog in leven is. Zij hoort niet meer zo best, weshalve haar dochter er ons te woord staat.

„Ik kan me nog goed herinneren dat moeder ratten verdreef. Dat was op de boerderij ook wel nodig, want er was een vuilnisbelt in de buurt, zodat we soms een waren rattenplaag hadden. Als het niet meer te harden was zette moeder vóór zonsopgang een deur open, en liep dan drie keer biddend rondom de boerderij. Als ze dat had gedaan waren de ratten na een week allemaal verdwenen. Wat ze bad weet ik niet. Ik kan me alleen nog herinneren dat er de twaalf artikelen des geloofs aan te pas kwamen. Of ze mij haar geheim heeft overgedragen? Nee, dat niet

Ik heb er eigenlijk ook nooit aan gedacht haar hierom te vragen, want toen de Boerenbond muizen- en rattenvergift ging verkopen hoefde niet meer gebeden te worden”, besluit Wim Schulpen zijn relaas in de Limburger.

Sterrenwichelaar beheerste de Perons

„PERONS IN DE BAN van sterrenwichelaar”, zette De Volkskrant enige tijd geleden boven een artikeltje over de Argentijn Lopez Rega, die Argentinië heeft moeten verlaten, omdat hij gezien werd als de kwade genius van president Isabel Peron. Jan van der Putten, de Zuid Amerikaanse correspondent van het blad, vertelde enige merkwaardige bijzonderheden uit het leven van Lopez Rega, die van hulpje in de huishouding tijdens diens ballingschap in Madrid langzamerhand de schaduw van Peron werd en „de onvermijdelijke sluis, die de toegang tot Peron beheerste”. Hij verbeeldde zich dat hij de verpersoonlijking was van de gezondheid van Peron, die hij geregeld „oplaadde”.

Een vergelijking met de positie van Raspoetin aan het hof van de laatste tsaar aller Russen dringt zich onwillekeurig op.

Toen Lopez Rega, een vroegere politie-sergeant, in 1966 in contact kwam met Isabel Peron was hij een trouw bezoeker van de loge Anaël in Buenos Aires, waar hij zich belaste met het uitgeven van boeken over het occultisme. Zelf heeft hij ook een aantal boeken op dat terrein geschreven, als men hem wil geloven met hulp van de aarts-engel Gabriël. Lopez Rega geloofde dat hij verlicht was door Boeddha, Jezus en Mohammed en dat hij de opperpriester zou zijn van een nieuwe wereldgodsdienst.

In een van zijn boeken is de theorie te vinden dat iedere macht behoort te berusten op de kabbalistische kracht van drie hoofdletters A, de beginletters van de drie werelddelen die de toekomst van de mensheid bepalen: Azië, Afrika, Amerika. Het bleken ook de drie hoofdletters te zijn van de Argentijnse Anticommunistische Alliantie, de AAA, die met terreur politieke tegenstanders uit de weg ruimde en die een schepping was van Lopez Rega, want in de praktijk van zijn machtsuitoefening was hij er van overtuigd dat men aan de goede kant van de loop van een geweer behoorde te staan. Daar was niets occults aan.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

DE KWAKZALVERS IN DE PRUIKENTIJD

„ZIE HEM, MET zijn Hansworst, zijn nuffe waren venten /
Vertoonende aan het volk, hoe zijn Medicamenten /door
grote Vorsten en Geleerden zijn geroemd, /Die hij, al lie-
gende, maar bij dozijnen noemt.....”.

Dit viel te lezen in een hekelend vers tegen de kwakzalvers,
in de achttiende eeuw uitgegeven door de Maatschappij tot
Nut van 't Algemeen. De prent stelt voor een kwakzalvers-
tent en heeft als bovenschrijft:

„Beschouw o Jeugd! deez print.
Lach vrij bij deze plaat,
Maar lees aandachtig ook
Hetgeen er onder staat”.

Dr. P. H. Ritter jr., een bekend publicist in de jaren twintig
en dertig, o.a. bekend om zijn boekbesprekingen voor de micro-
foon van de Avro, schreef een artikel over „Gedroomd en
werkelijk ziek zijn in de pruikentijd”, dat te vinden is in een
verzamelbundel „Van hoepelrok en pruikentooi”, die onder
redactie van prof. dr. A. A. van Schelven in de jaren dertig
werd uitgegeven door Callenbach te Nijkerk.

Op de prent, zo omstandig door de heer Ritter beschreven,
zag men de kwakzalver „Jurgens” en diens vrouw. Jurgens
heeft een esculaapstaf in de ene hand en een dichtgebonden
zak houdt hij in de andere hand. Zijn knecht is als hansworst
gekleed, laat een doktersbul aan de toegestroomde menigte
zien en een aap, met een hoedje op de kop, toont een grote
klisterspuit. Want net als in aderlaten had men in die tijd
groot geloof in de werking van de klisterspuit. Mevrouw
Jurgens, prachtig uitgedost en op het hoofd een grote muts
met een pluim van veren (panache) prijkt naast haar echtge-
noot. Op het platform staan een vijzel en verschillende fles-
sen. Verscheidene pakken van dezelfde vorm als het pak dat
de kwakzalver zelf ter demonstratie in de hand houdt, liggen
op een tafel.

De houtgravure is van Oortman en zij is ook in een ander
opzicht merkwaardig dan als een voorbeeld van de genees-
kundige volksprenten in de lage landen. Hoogstwaarschijnlijk
had Oortmans gravure een politieke bedoeling. Men kan het
beschouwen als een spotprent op de hertog van Brunswijk,
waarbij de vrouw van de kwakzalver de prinses van Oranje
moet voorstellen. Het uitgebreide onderschrift op rijm van de
prent is welsprekend genoeg waar het gaat om de bestrijding

van de kwakzalverij. Maar men kon het ook lezen als een
politieke toespeling. Wij laten dat onderschrift hieronder vol-
gen

**Kwakzalver Jurgens staat hier afgebeeld naar 't leven
Om diefstal uit zijn land verbannen en verdreven,
Bedriegt hij hier nu 't volk, dat dwaas en los van hoofd
Zijn ijdlе snoeverij en zot gezwets gelooft.**

**Zie hem, met zijn Hansworst, zijn nuffe waren venten
Vertoonende aan het volk, hoe zijn Medicamenten
Door de groote Vorsten en Geleerden zijn geroemd.
Die hij, al liegende, maar bij dozijnen noemt,**

**Een brief, op perkament, als aan een Hof geschreven,
Wordt door Hansworst met zwier daar in de lucht verheven,
Wijl Jurgens' vrouw, Mevrouw geheeten, bij hem staat,
Het oog van 't volk verblindt door prachtig, zot gewaad.**

**En de aap, om de aandacht van de kijkers te vergrooten,
Met een klisterspuit zit te prijken in zijn pooten.**

**Bedenkt slechts, kinderen! indien de trotsche vent
Voor zoo bekwaam een man stond in zijn land bekend,**

**Dan had hij zeker niet, op markten en op hoeken
Van straten, in dit land, zijn brood dus moeten zoeken.**

**Ziet echter, nu het volk, van allerhande soort,
Naar dat theater loopt en naar dien pochhans hoort;**

**Maar dat nog erger is, zich waarlijk laat bewegen
Om over ziekte en pijn dien zotskap raad te plegen,
Zelfs medicijnen koopt, vergiften in haar soort.**

**Wat scheelt het dan den schelm, of hij een mensch
vermoordt?**

**Ja ook die oliekoop, die, door den nijd gedreven,
Heer Jurgens schuin begluurt, is een van Jurgens' neven;**

**Een gauwdief ingelijk, naar algemeen gerucht
Ook in zijn land 't schavot ternauwernood ontvlucht,**

**Die vent zijn waren ook, om voor die slechte prullen,
Tot schaë van 't Algemeen, zijn maagre beurs te vullen,**

**Wacht, kindren, wacht' u dan' in het vervolg van tijd,
Als gij volwassen en uw eigen meester zijt,**

**Voor zulk geboefte, dat ontbloot van kundigheden,
Tot schande van een land, wordt in een land geleden,**

**Dien, wat onnoozelen ook van zijne kunst vermoën,
't Alleen maar om het geld der Burgers is te doen.**

Bloed uit de staart van een gekleurde kat genas kinderstuipen

IN DE TIJD, toen babies nog met pap
werden volgestouwd kwam de spruw, een
ontsteking van het mondslijmvlies, veel-
vuldig voor. „Het dier is geschapen tot
nut en tot genoeg van de mens”, zo re-
deneerde men, daarbij uitgaande van het
scheppingsverhaal. En zo legde men een
jong kikkertje in de mond van het aan
spruw lijdende kind; na de dood van het
jonge kikkertje legde men een ander kik-
kertje in de mond om de zuigeling daar-
op te laten zuigen..... „Tegen spruw
werd een levend jong kickvorsch en de
mond van de kinderen geset, ende als
hetselve met yvirighheydt syn doodt ge-
sogen hadde, wederom een andere ende al
soo voort, waardoor vele kinderen gena-
sen”. Dit citaat uit een boek „Medicijn

en drogerij in de bijbel” door dr. M. de
Waal haalt een schrijver uit het Gemerts
Nieuwsblad aan, die ook voor allerlei bij-
zonderheden over oude geneeswijzen een
artikel citeert, dat Ben Jansen uit Eindhov-
en in 1957 in de Sta Jansklokken het
kerkelijk blad in de diocees den Bosch,
schreef.

Dankzij de goede zorgen van de con-
sultatiebureaus voor zuigelingen en kleu-
terzorg hoort men tegenwoordig veel min-
der over stuipen dan vroeger toen deze
kramp toestanden bij kleine kinderen veel-
vuldig voorkwamen.

Vroeger, toen er nog geen instanties
waren die de voedseltijden van het pas-
geboren kind regelden, kreeg zo'n kind te
eten bij het minste of geringste huilbuitje,
'want het arme schaap zal wel honger heb-
ben'. Bij dag en bij nacht werd het kind

volgestopt, tot het bij wijze van spreken
geen pap meer zeggen kon. Niets werkt
meer de stuipen in de hand dan te veel
eten. En dit is ook de reden dat stuipen
vroeger heel wat meer voorkwamen dan
tegenwoordig. Het was de mensen van
toen niet kwalijk te nemen, men wist het
nu eenmaal niet. Men had wel allerlei mid-
deltjes om de stuipen te verdrijven, ja
zelfs middeltjes om de stuipen te voor-
komen. Dat dacht men tenminste. Ouden
van dagen zullen zich nog wel een of
meer van deze middeltjes herinneren. Zo
werden stuipen genezen door het kind
bloed te laten drinken uit de staart van
een kat. Dit mocht geen gewone kat zijn,
maar een kat met drie verschillende kleu-
ren, waarvan de staart in ieder geval
zwart moest zijn. Nog een beter middel
was, dat vader zich in de vinger sneed
en het bloed in de mond van het kind
liet druipen.

DE HEER BEN JANSEN schreef in 1957, dat hij het jaar te voren nog persoonlijk bij mensen was geweest, wier kind 'in de stuipen lag'. Terwijl de burens de dokter gingen roepen, stond de vader met een ui onder de neus van het kind te wrijven. Toen ik vroeg wat daarvan de bedoeling was, zei hij: 'Let maar eens op, als direct de scherpe geur van de ui in de hersentjes dringt zijn de stuipen voorbij'. Het kind is inderdaad beter geworden, maar dat zal meer te danken zijn aan de goede zorgen van de dokter dan aan de wonderbare werking van de ui.

In Venlo was vroeger een amulet in gebruik met vier werkzame bestanddelen: een elandshoef, een mollepootje, een schelp en 'n steen. De bezitter leent het uit en het wordt onder het kussen van het kind gelegd. Andere geneesmiddelen waren: het kind wikkelen in een pas uitgetrokken hemd van vader, stukken van een gedragen doodshemd om polsen en enkels, een mollepootje op het hart, het kind boven een put houden en het kind verschillende keren onder water dompelen. Verder nog een bloedkoralen ketting dragen, een ui onder de neus houden, een schijfje ui op de polsjes van het kind leggen, thee van kruiskruid, een zwaluwnest in de wieg hangen, ofwel een zwaluwnest koken in de melk en deze melk aan het kind te drinken geven. Ook St. Janskruid was een heilzaam middel en tenslotte een heibezem in het kussen stoppen. Er werden ook middelen gebruikt om de stuipen af te leiden, o.a. mosterdpleister, schijfjes ui op de kuiten leggen en een warme kruik met mosterd besmeerd aan de voeten leggen.

Om de stuipen te voorkomen had men ook de nodige middeltjes. B.v. afgevallen gedroogde navelstrengtjes onder het hoofdje van het kind leggen, ofwel het strengtje fijn wrijven en in laten nemen. Ook werd het strengtje wel in 'n doosje bewaard tot het tweede kind werd geboren om het daarna te begraven.

In het boek van dr. De Waal vond de schrijver in het Gemerts Nieuwsblad ook nog een paar middelen tegen de stuipen. Zoals het binden van een levende hen op de borst van het kind. De spartelingen van het beest suggereerden de overname van de stuipen. Ook levers van kikvorsen

DE KRUIDENWINKEL VAN Jacob Hooij aan de Kloveniersburgwal 12, in de schaduw van het Waaggebouw op de Nieuwmarkt te Amsterdam is een karakteristiek voorbeeld van een oude zaak, die nog altijd de „loop“ er in heeft. Met zijn donkerbruin houten interieur, oude potten en vaten, authentieke weegschalen en dubbel gevlochten houten slang („Zo vind je er geen tweede“) boven de toonbank is de zaak niet alleen een geliefd jachtterrein voor de liefhebbers van kruiden — er zijn er tenminste vierhonderd — maar ook voor fotografen.

Uit binnen- en buitenland want Jacob Hooij, van 1743 staat op de gevel te lezen, blijkt populair tot over de grenzen.

Jacob Hooij werd aan het begin van de 18de eeuw geboren en vestigde zich al spoedig in dit hoekje van de oude stad, dat de „edele heren van den gerechte“ op verzoek van de kruidenkwekers uit Noordwijk, Lisse en omgeving hadden aangewezen als Amsterdams enige kruidenmarkt.

De Noordwijker schepen voerden adderwortel aan en zuring, hoestkruid, salomonszegel, vrouwen- of Venushaar, ogentroost (tegen branderige ogen), vlooikruid, wijnruit (tegen

hartkloppingen), Franse bonen, brandende netels, thijm, rosemarijn, laurier, baaltjes jeneverbessen en gezegende distel voor suikerpatiënten. Hooij had toen vier pakhuizen waar het allemaal werd opgeslagen.

Hoewel de naam door de eeuwen heen bewaard is gebleven, staat er allang geen Hooij meer achter de toonbank. In 1846 kwam de zaak voor 11.000 gulden in handen van Jan Christoffel Oldenboom en zijn vrouw Greetje Bischoff en sindsdien is er geen andere familie meer aan te pas gekomen. De tegenwoordige eigenaar, Theo Oldenboom, is al van de vijfde generatie en hij weet zich gerustgesteld door het feit dat ook zijn zoon een fijne neus voor kruiden heeft.

De grote keuzemogelijkheden garanderen een klantenkring van de Achterhoek tot Las Vegas. „Vijf jaar geleden“, vertelt Oldenboom, „hebben we in een Amerikaans keukentijdschrift gestaan en het aardige is dat ook nu nog mensen met dat blad in hun hand de zaak binnenstapten. Verder krijgen we veel geëmigreerde Nederlanders en we hebben zelfs klanten in Zuid-Afrika. Ja, als je daar Sinterklaas wilt vieren, heb je echte speculaaskruiden nodig“.

Fervente theedrinkers kunnen hier uit 24 soorten kiezen, maar nog gerenommerder zijn de geneeskrachtige kruiden. Bekend is het verhaal over het Goede Heertje uit de tv-serie Ti-Ta-Tovenaar die tientallen kilo's („Hij liep ook achter zijn buik aan“) afviel dankzij het vermageringskruid van Hooij. „Ook met andere ziektes hebben we vaak succes“, aldus Oldenboom. „Laatst hadden we een astma-patiënt uit de Indische buurt, die al twee keer in Davos was geweest maar juist bij onze spullen veel baat had.

Maar men moet geen kwakzalvers van ons maken. We kunnen pas iets geven als een arts een kwaal heeft gelocaliseerd“, aldus de heer Oldenboom, die overigens geen apotheker is en we twijfelen er aan of veel artsen zullen zeggen: Ga het maar even halen bij Jacob Hooij. Al is de winkel mooi!

Theo Oldenboom, die ook één van de mannen achter de schermen is van de groots opgezette antiekmarkt — tot begin november — op de Nieuwmarkt, is heilig van plan de naam Jacob Hooij te blijven voeren. „Want die“, meent hij, „heeft een wereldfaam en dat kun je niet meer veranderen“.

gestampt tot poeder en een weinig ervan ingenomen zouden tegen stuipen hebben gegeven.

SLENDER YOU SLANK-AF METHODE

WEGGEGOOID GELD. Zo kwalificeert de Consumentengids van augustus

het Slender You slankheidsproduct van House of Caracalla. Het blad waarschuwt tevens verkopers die zich met dit bedrijf inlaten. Het product wordt namelijk afgezet via piramideverkoop en moet een reeks verkopers van hoog naar laag passeren, die er allemaal hun geld in moeten steken en er allemaal aan moeten verdienen. Verkopen ze niet, dan zijn ze hun geld kwijt.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

**ALTERNATIEF INZICHT UIT EEN
BEDENKELIJKE KAARTENBAK**

ONDER DE TITEL „Alternatieve geneeskunst wint steeds meer veld”, schrijft de oud-hoofdredacteur van Het Vaderland, J. W. Jongedijk in het weekblad „Hervormd Nederland” een artikel, waarin hij als zijn mening uitspreekt:

Kan en mag men spreken van een falen van artsen die de allopathische geneeswijze zijn toegedaan? In zekere zin wel, omdat vele artsen het te druk hebben en zich niet de tijd gunnen met de daarvoor in aanmerking komende patiënten eens rustig te babbelen, in vele gevallen staan de patiënten in de kortst mogelijke tijd weer buiten de spreekkamer met een recept voor een tranquillizer dat alleen maar ten doel heeft hen „rustig” te houden. Vele artsen ontbreekt het ook aan psychologisch inzicht en zo stoten zij hun patiënten tegen hun wil af. Een arts moet over vele gaven van hoofd en hart beschikken, wil hij zijn patiënten niet alleen een wetenschappelijk-technisch maar ook een menswaardige behandeling geven.

De patiënt die volwassen wordt neemt geen genoegen meer met een kort gesprek, met een therapie die hij niet begrijpt. Hij staat open voor de randverschijnselen in de geneeskunst. Hij leest daarover in boek, krant en tijdschrift en vraagt daarnaar bij zijn arts. Hoe langer de genezing uitblijft, des te meer is hij in andere genezingswijzen geïnteresseerd. De arts die daarover zijn schouders ophaalt, stelt zijn patiënt teleur, aldus de heer Jongedijk.

Wassende stroom naar onbevoegden

Het artikel wordt toegelicht met een inleidinkje:

Een wassende stroom mensen zoekt genezing bij onbevoegde genezers. Volgens de voorzitter van de *Vereniging tegen de Kwakzalverij*, de arts A. P. N. de Groot, is de magische grens van 100.000 bezoekers per week al jaren geleden gepasseerd.

Volgens deze strijdbare vereniging is het nog nimmer bewezen dat een zieke genezen is door wat zij noemt kwakzalvers, zoals magnetiseurs, kruidendokters, gebedsgenezers en zelfs natuurartsen en homeo-

pathen. Dat neemt niet weg dat een on-eindige rij mensen er ten volle van overtuigd is juist door die personen van vaak jarenlange, ernstige kwalen volkomen hersteld zijn, waarvoor zij bij de officiële dokter geen baat kon vinden.

Geven we nu weer het woord aan de heer Jongedijk.

In vele landen heeft de officiële wetenschap een open oog gekregen voor deze ontwikkeling met 't gevolg dat verscheidene alternatieve geneeskunsten erkenning hebben gevonden. In ons land is het zover nog niet. De huidige wet op de geneeskunst dateert van 1865 en is uiteraard helemaal gebaseerd op het natuurwetenschappelijke denken.

Daarbij dient men te bedenken dat er geen wet in ons land bestaat die zó dagelijks vele keren wordt overtreden, zonder dat daartegen wordt opgetreden. In wezen een onhoudbare situatie.

Onbevoegden krijgen het woord

TOCH BREKEN OOK, verzekert de heer Jongekind, in de universitaire wereld andere inzichten baan. Het zijn vooral de studenten die er geen genoegen mee kunnen nemen dat zij van de randverschijnselen van de geneeskunde officieel niet op de hoogte worden gebracht. Zij dringen er dan ook bij hun hoogleraren op aan nader geïnformeerd te worden. Dat gebeurt nu op verscheidene universiteiten.

Mensen die onbevoegd de geneeskunst uitoefenen, krijgen uitnodigingen om voor studenten en hoogleraren over hun werk te vertellen. Het aantal artsen — vooral jonge artsen — dat zich verenigt in 'n studiegroep om zich te verdiepen in bijvoorbeeld de acupunctuur, de iriscopie, de manuele therapie groeit.

Merkwaardig is, dat onbevoegde genezers eens wegens hun werk veroordeeld, aan academisch gevormde artsen zelfs cursussen geven, waarvoor ook hoogleraren hebben ingeschreven. De *Vereniging tegen de Kwakzalverij* is hierover in toorn ontbrand, maar de ontwikkeling houdt zij toch niet tegen, meent auteur Jongedijk.

**Telefoongek ontdekte
„vlekjes”**

BIJ DE HAAGSE politie hebben vrouwen geklaagd over een man, die hen de stuipen op het lijf had gejaagd door zich als arts uit te geven en mede te delen, dat hij vlekjes had ontdekt. In het ene geval zei hij bij het Rode Kruis werkzaam te zijn. Bij de vrouw was, zo deelde hij telefonisch mede, een vlekje op de baarmoeder ontdekt. In het andere geval gaf de man voor werkzaam te zijn bij het Haagse bevolkingsonderzoek, bekend onder de afkorting Habeon, en deelde hij mee, dat op de long van de vrouw een vlekje was ontdekt. In beide gevallen deelde de man mee dat hij de volgende dag een „visite” zou afleggen. De Haagse politie adviseert de op deze wijze lastig gevallen dames om contact op te nemen met hun huisarts. Ook eerder heeft de Haagse politie al klachten ontvangen van vrouwen die dergelijke telefoontjes kregen.

Volledigheidshalve en tot vermindering van ieder misverstand: de wetenschappelijke geneeskunde kan op zoveel prachtige resultaten bogen, dat zij niet meer is weg te denken en geen zinnig mens zal dat ook willen.

(Wel moge worden aangetekend, dat wanneer er zoveel belangstelling is voor „randgebieden” er stellig ook reden is om de gevaren van allerlei hokus-pokus als iriscopie c.a. te belichten: de onbevoegden die al iets geven dat vagelijk op colleges lijkt hebben strikt wetenschappelijke tegenstroom nodig. Dan zal blijken dat er niet veel overblijft van de mystiek van die „randgebieden”, red. MtdK).

Onderzoek uit kaartenbak NWP

WIE BEZOEKERS GENEZEN? De heer Jongedijk raadpleegde de literatuur en vond een enige jaren geleden gedaan onderzoek van de medisch-socioloog dr. E. Th. Cassee, verbonden aan het Ned. Instituut voor Preventieve Geneeskunst te Leiden. Volgens dr. Cassee zijn het meer

VERVOLG OP BLZ. 34**Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is KWAKZALVERIJ****BLZ. 33**

BEDENKELIJKE KAARTENBAK

VERVOLG VAN BLZ. 33

vrouwen dan mannen die de hulp van niet-wetenschappelijk gevormde genezers inroepen, wat overigens een normaal patroon van de medische consumptie is. Vooral de mensen van middelbare leeftijd en ouder gaan naar de natuur-genezers.

Als men klachten heeft, dan gaat men, zo leren onderzoekingen, binnen het half jaar of eerder naar de dokter, men raadpleegt daarentegen een genezer als men een driekwart jaar klachten heeft. Welke klachten? Voor het grootste deel aldus nog steeds dr. Cassee, zijn het mensen die lijden aan psychosen en psychopathieën en aan aandoeningen van het zenuwstelsel, de zintuigen en de bewegingsorganen, er komen weinig mensen met een infectieziekte, met een aandoening van de ademhalingsorganen en met allergieën. Hij miste zelfs patiënten met acute aandoeningen.

Dr. Cassee heeft deze conclusies getrokken naar aanleiding van een onderzoek dat hij heeft ingesteld aan de hand van 100.000 door genezers ingevulde kaarten over de behandelingsresultaten van hun patiënten. Deze genezers zijn aangesloten bij de Nederlandse Werkgroep van Praktijns in de Natuurlijke Geneeskunst.

(Waarbij natuurlijk even moet worden vermeld, dat men niet ál te grote waarde kan hechten aan deze grote kaartenbak van de NWP. Wat moet men bijvoorbeeld denken van de diagnoses die deze onbevoegden op hun kaarten invullen? Een wat vulden zij voorzichtigheids-halve maar niet in? Red. MtdK).

Negatieve ioniserings- toestellen

NEGATIEVE IONISERINGSTOESTELLEN zijn nergens goed voor, aldus de Consumentenbond. Het is onbekend hoe positieve en negatieve ionen van de lucht het menselijk organisme beïnvloeden. Wel kunnen bij de productie van negatieve ionen gevaarlijke gassen als stikstofoxyde en ozon vrijkomen. Bovendien is kunstmatige ionisering slechts mogelijk in een stofvrij laboratorium waarbij de temperatuur, vochtigheid en elektrische velden onder controle zijn. Koop de toestellen daarom niet, adviseert de Consumentenbond in het augustusnummer van de Consumentengids.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Dr. Jules Samuels, die met "korte-golftherapie" kanker wilde genezen, overleden

BEGIN AUGUSTUS IS de man, die met zijn omstrepen kankertherapie tot in het jongste verleden zoveel stof deed opwaaien, de Amsterdamse arts dr. Jules Samuels, overleden. Hij bereikte de leeftijd van 87 jaar. Samuels was chirurg en vrouwenarts. Hem werd reeds in 1953 de bevoegdheid ontnomen om de geneeskunst uit te oefenen — geen geringe maatregel van het college voor medisch tuchtrecht.

Samuels beweerde met een z.g. kortegolftherapie kanker te kunnen genezen. Hij heeft hieraan ook tal van publicaties gewijd en bombardeerde bij tijd en wijle de hoofdredacties van dagbladen met zijn inzichten. Hoewel hem de geneeskundige bevoegdheid was ontnomen bleef Samuels directeur van de Centrale inrichting voor de Samuels-therapie aan de Plantage Parklaan 20 te Amsterdam en verkocht hij tegen nogal gepeperde prijzen de bestralings-apparaten, die, o.a. zo bleek uit zijn geschriften, de hypofyse-klier moesten beïnvloeden. Toen de ombudsman van de Vara, de heer Marcel van Dam, de tegenwoordige staatssecretaris, Samuels voor de televisie aanviel in verband met zijn praktijken om de kortegolf-apparaten te verkopen, is nog eens een onderzoek in-

gesteld naar een en ander.

Sedert 1954 had de justitie viermaal een onderzoek laten instellen naar het doen en laten van Samuels, maar nooit voldoende bewijzen kunnen krijgen. Nu was dat anders. Zo had een bewoner van Zelhém voor zijn vrouw, die in het laatste stadium van kanker verkeerde, een bestralingskastje gekocht voor 7000 gulden. De man moest er een hypotheek voor op zijn huis nemen. Samuels had de vrouw hoop op genezing gegeven met het kastje. „Dan kunt u wel tachtig jaar worden”. De rechtbank veroordeelde Samuels tot een boete van 20.000 gulden, waarvan 5000 gulden voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar. De rechtbank bevond Samuels ook schuldig aan het uitschrijven van recepten op naam van een andere arts — valsheid in geschrifte.

In een rondzendbrief aan de dagbladen deed Samuels na zijn veroordeling de oproep: „Landgenoten, steunt een Nederlander die ontdekt heeft, waarnaar sinds de tijd van Hippokrates tevergeefs werd gezocht”. (Zie ook het Maandblad tegen de Kwakzalverij van mei en juni 1975 (pag. 22 en 26).

Bijsluiter komt er

DE BIJSLUITER BIJ geneesmiddelen komt er, zo heeft staatssecretaris Hendriks besloten. Dit wordt straks bij algemene maatregel van bestuur geregeld. De staatssecretaris heeft gekozen voor de z.g. individuele bijsluiters, die informatie geven over het geneesmiddel, dat voorgeschreven wordt. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de wens van de farmaceutische industrie. Artsen en apothekers voelden meer voor groepsbijsluiters, met algemene informatie over de groep geneesmiddelen, waartoe het voorgeschreven geneesmiddel behoort. De bijsluiters van de fabrikanten vinden ze veel te uitgebreid. Die vermelden ook de toepassing in geval van ziekten, waarmee de patiënt niet is behept en dat zou hem maar nodeloos ongerust maken, vinden zij. Groepsbijsluiters zouden wel moeten worden gebruikt bij door de apotheek bereide geneesmiddelen, merkloze geneesmiddelen en niet-specialité's.

Op het ogenblik is de praktijk in Nederland, dit in duidelijke tegenstelling tot nabuurlanden, dat de bijsluiter van de fabriek wordt verwijderd. Wel kan de arts op het recept aangeven dat de apotheker de bijsluiter er bij moet laten, maar dat is een uitzonderingsgeval.

Gevaarlijke pilletjes zijn in veel landen vrij te krijgen

ER IS EEN rapport uitgekomen over diarree-pilletjes, pilletjes waarvan wel de bekendste entero-vioform is, dat door de farmaceutische fabriek Ciba in de handel wordt gebracht. Het rapport ging uit van de internationale organisatie van consumentenbonden. De samenstellers verzamelden in 34 landen 83 middeltjes tegen zomerdiarree, waarmee vakantiegangers zo vaak worden geplaagd. Die 83 middeltjes vertegenwoordigen 26 merknamen. Als werkzame stof bevatten deze pilletjes clioquinol. De rapporteurs vergeleken ook de bijsluiters, waarbij bleek dat de maximale dosis die werd voorgeschreven varieerde van 440 milligram per dag tot bijna het viervoudige! Een zelfde merk van een zelfde fabriek geeft in de bijsluiters voor verschillende landen zelfs verschillende gebruiksaanwijzingen.

In Japan zijn diarree-pilletjes met clioquinol al enige jaren verboden, nadat zich na langdurig gebruik blindheid had voorgedaan; alleen op doktersvoorschrift zijn ze nog in Nederland, Frankrijk en de Scandinavische landen te krijgen. In de meeste andere landen kan men deze niet helemaal onbedenklijke middeltjes vrij bij apotheker of drogist krijgen. Volgens het rapport werkt het middel niet goed tegen de z.g. zomerdiarree. Men moet het zeker niet innemen om diarree te voorkomen.

Om "jeugd" in een potje duur te verkopen gebruikt men veel moeilijke woorden

DE HUIDARTS EN geneesheer-directeur van het St. Nicolaasziekenhuis te Waalwijk, dr. H. C. J. R. Verhoeven vindt de reclameteksten van de cosmetica-fabrikanten erg overdreven. Aldus een artikel, aan cosmetica gewijd, in Uw Welzijn, een periodieke uitgave van de gezamenlijke Amsterdamse ziekenfondsen. Het zit dr. Verhoeven enorm dwars dat vrouwen via deze advertenties potjes crèmes van f 100 tot f 150 per stuk worden aan-gepraat.

Veelvuldig gebruikte reclamekreten zijn: deze crème houdt de huid jong; deze crème voorkomt rimpels; deze crème brengt vocht in. Geen enkel schoonheidsmiddel kan de huid jong houden, vocht inbrengen of rimpels tegenhouden. Een vette crème — de meeste crèmes zijn vet — houden het uitdrogen van de huid wat tegen. Dat is alles wat zij doen.

De cosmetica-reclame gebruikt graag merkwaardige moeilijke termen, onder het motto: als je het niet meer begrijpt dan wordt het verhaal pas overtuigend. Zo zou er in een schoonheidscrème de koninklijke gelei van bijen zitten. Die bestaat niet. Lucas Reijnders heeft in zijn boek Cosmetica in Nederland nog enkele voorbeelden van niet bestaande uitdrukkingen bijeen gezet. Een cosmeticafabriek zegt dat er stoffen van het polyholosidische type in haar crème zitten. „Dit is klets-koek,” aldus Reijnders. Een nachtcrème wordt compleet met „de befaamde vitamine-F-vochtgeleider” aangeprezen. Reijnders: „Vitamine F is een verouderde naam voor vitamine B1 of een andere naam voor meervoudig-onverzadigde vetzuren, die echter geen van beide als vochtgeleider functioneren.”

Dr. Verhoeven ziet niet zozeer een gevaar in het gebruik van cosmetica, maar eerder een gevaar in de reclame voor deze produkten. „Ik vrees dat vele mensen tegen deze reclame-teksten niet bestand zijn. Mensen, die op deze advertenties een potje kopen, kunnen geen vrije keuze maken. Zij worden gemanipuleerd. Manipuleren is een geraffineerde, psychologische manier van dwingen. Ik zou graag zien dat iedereen zonder dwang het potje crème kon kiezen, waar hij of zij zich lekker bij voelt. Dan zal er eerst iets met die reclameteksten moeten gebeuren. Zolang er nog elk seizoen een bepaald modebeeld door de cosmetica-fabrikanten aan de mensen wordt opgedrongen met als enige doel om een nieuwe serie schoonheidsmiddelen te verkopen, dan zijn wij daar nog ver van verwijderd”, aldus dr. Verhoeven.

Irritaties door cosmetica: 1 pct

Tegenstanders van het gebruik van cos-

metica hebben vaak verhalen bij de hand dat schoonheidsmiddelen bepaalde typen huid kunnen irriteren. De cosmetica-fabrieken gaan er van uit dat ongeveer één procent van de gebruikers mogelijke irritaties door hun produkten oploopt. Deze mensen lossen hun problemen meestal zelf op. Navraag bij huidartsen leverde praktisch geen bewijzen op. De man, die een bepaald merk after-shave niet kan verdragen, gaat er niet mee naar zijn huis- of huidarts. Hij zoekt zelf naar een oplossing door een ander merk te proberen.

Het meisje dat gezwollen oogleden krijgt van een bepaald merk mascara zal ook op een ander merk overstappen of de hele mascara vergeten. De grootste groep irritaties omvat die mensen die geen alcohol op hun huid kunnen verdragen. De cosmetica-fabrikanten zijn daarom overgeschakeld op het samenstellen van produkten zonder een alcoholbasis. Een bekend verschijnsel bij irritaties is ook het in de zon verbranden van een plek die eerder met eau-de-cologne werd ingewreven. Vrouwenartsen en huisartsen krijgen wel eens te maken met patiënten, die geïrriteerd raken na het gebruik van intiem-spray.

Desondanks valt het aantal irritaties ten gevolge van cosmetische produkten mee, aldus nog steeds het artikel in „Uw Welzijn”. Uit het oog mag echter niet verloren worden dat een kapotte huid nooit gediend is van een of ander cosmetisch produkt. Of het nu een deodorant of een schoonheidsmelk is, doet dan niet ter zake.

Intussen zijn consumentenorganisaties in de Verenigde Staten van Amerika en in Europa bezig de cosmetica-fabrikanten er toe te bewegen hun reclame-teksten duidelijker en meer waarheidsgetrouw samen te stellen. Sommige cosmetica-fabrikanten hebben laten weten dat de klanten vast niet gediend zijn van een verhaal over de samenstelling van het product. Anderen zien de noodzaak hiervan in. Er zullen nog tientallen jaren nodig zijn voordat wij in de winkels duidelijke opschriften op de potjes schoonheidsmiddelen aantreffen.

Tot dan blijven de cosmetica-fabrikanten hun „jeugd” en hun „gezondheid” verkrijgbaar via de potjes in de winkels verkopen.

(De magische potjes, mogen we wel zeggen, die mooi en met veel smaak uitgevoerd een sieraad zijn op de kaptafel, en zodoende een vertrouwen uitstralen, waaraan de inhoud niet kan tegemoet komen. Het is er mee als met de holle vaten, die immers ook het luidst klinken.

red. MtdK.)

Fietsen voor kinderen van acht tot twaalf jaar

FABRIKANTEN EN RIJWIELHANDELAREN zouden meer aandacht moeten besteden aan de toestand waarin nieuwe fietsen voor kinderen worden afgeleverd. Aan zaken als de sporing van de wielen, de afstelling van ketting en pedalen en het vastzetten van de bouten blijkt nu nogal eens wat te mankeren. Dit zegt de Consumentengids na een onderzoek van fietsen voor kinderen van acht tot twaalf jaar, uitgevoerd door de Stichting Vergelijkend Warenonderzoek. De fietsen werden getest op onder meer soliditeit, roestbestendigheid, remwerking en duurzaamheid.

Moeten er nu per se nog meer kwakzalvers worden „opgeleid“?

BIJ DE VELE stemmen die zich verheffen als het om wat men nu met een verdoezelend woord „alternatieve geneeskunst” pleegt te noemen is sedert kort ook die van de „Werkgroep voor Alternatieve geneeskunde”, die te Purmerend is gevestigd. De ziel daarvan is de heer Herman W. J. den Hartog uit Purmerend, adjunct-hoofdredacteur van het bij natuurgenezers in zwang zijnde blad „Natura docet”.

Zoals wij in ons julinummer al berichtten (blz. 27) is deze werkgroep op 6 juni opgericht. Inmiddels heeft in Trouw al een uitvoerig gesprek gestaan met de heer Den Hartog, die o.a. vertelde dat hij van mening is dat de registratielasten van geneesmiddelen zó hoog zijn opgevoerd (1800 gulden per artikel) dat een fabriek van homoeopathische geneesmiddelen deze niet meer kan betalen. „Enkele homoeopathische fabrieken hebben de productie van bepaalde artikelen dan ook moeten staken”.

Daarentegen verklaarde een woordvoerder van het ministerie van volksgezondheid aan Trouw dat „de natuurgeneeswijze en de natuurgeneesmiddelen in het fondsenpakket van een eventuele volksverzekering ziektekosten (plan van staatssecretaris Hendriks) zullen worden opgenomen. We geloven beslist niet dat de homoeopathie de nek zal worden omgedraaid”, aldus deze woordvoerder.

De club van de heer De Hartog heeft inmiddels al laten weten dat zij plannen heeft voor een Vrije Akademie voor Natuurgeneeswijzen. Daar zal iedereen — op de opleiding wordt niet gelet! — zich op de hoogte kunnen stellen van de niet erkende randgebieden van de geneeskunst.

Als we het goed begrijpen vindt de heer De Hartog dat er nog niet genoeg kwakzalvers rondlopen: hij wil graag nog wat „alternatieven” opleiden.

„Duiveluitdrijvers“ in Engeland krijgen veel publiciteit en veel critiek

EEN ANGLIKAANS GEESTELIJKE, Trevor Dearing in Hainault in het graafschap Essex is uit zijn ambt getreden om zich helemaal te kunnen wijden aan het uitdrijven van de duivel (exorcisme) en gebedsgenezing. Rev. Dearing genoot bekendheid om zijn uitdrijvingsdiensten, die zelfs het televisiescherm „haalden“.

Dearing, die getrouwd en vader van vier kinderen is, behoort tot het groepje Anglikaanse geestelijken dat een sterke opleving van de duivelsuitdrijving en de gebedsgenezing heeft teweeg gebracht.

Trevor Dearing viel ook in krantenfoto's te bewonderen. Zij lieten een man in geëxalteerde houding zien, kennelijk luid roepend, de rechterhand omhoog geheven. Veel publiciteit kreeg zijn exorcisme toegepast op een aan drank verslaafde prostituee.

De aartsbisschop van Canterbury, de hoogste Anglikaanse autoriteit, Ronald Coggan heeft verklaard dat exorcisme geoorloofd is in gevallen van bezetenheid waaraan de psychiatrie niets heeft kunnen doen. Dr. Coggan zei dat het de taak van de kerk is diegenen te bevrijden die in de macht van het kwaad zijn gevallen. Overigens moet men volgens hem de duivelsuitdrijving niet zien als een praktijk die tegengesteld is aan de geneeskunde. Velen die in de greep van het kwaad zijn, zo zei de aartsbisschop, hebben de hulp van de kerk nodig in samenwerking met de macht van de geneeskunde.

In maart van dit jaar kwam in Engeland de duivelsuitdrijving in het middelpunt van de belangstelling toen een man, een zekere Michael Taylor, die kennelijk krankzinnig was, na een zes uur durende ceremonie van duivelsuitdrijving zijn 29-jarige vrouw doodde na haar eerst de ogen en de tong uitgestoken te hebben. Deze afschuwelijke daad, die zich afspeelde in een dorpje bij Wakefield, niet ver van Leeds, leidde tot een storm van critiek op de duiveluitdrijvers.

Na deze gruwelijke geschiedenis werd een van de geestelijken die aan de duivelsuitbanning had deelgenomen door de bisschop van Wakefield op het matje geroepen. De bisschop noemde de duivelsuitdrijving in het geval van de moordenaar onverstandig al nam hij wel aan dat de

geestelijken die er zich mee bezig hadden gehouden van het beste bezield waren. „Geen enkele geestelijke in mijn dicocoes“, aldus de bisschop, „heeft van mij de uitdrukkelijke toestemming om exorcisme te bedrijven, maar ik ben mij er van bewust dat sommige geestelijken van oordeel zijn dat het een onderdeel is van hun pastorale zorg“.

In het bijzonder in de „Church of England“ komt duivelsuitdrijving echter nog wel eens voor. In het geval van Taylor poogden behalve de Anglikaanse geestelijke en diens vrouw, ook een methodistische predikant met zijn vrouw, een prediker en een lid van een religieuze groepering om „40 tot 50 boze“ geesten uit het lichaam van Taylor te werpen.

Een psychiater merkt na de moord op dat wanneer Taylor door een medicus was behandeld en hij niet was „blootgesteld aan een zes uur durende duivelsuitdrijving“ hij nooit tot zijn daad zou zijn gekomen.

De duivelsuitdrijving had de hele nacht geduurd. Eerst om zeven uur 's ochtends was de „ceremonie“ ten einde. Drie uur later viel Taylor zijn vrouw aan en doodde de poedel van zijn schoonmoeder. De duivelsuitdrijvers verklaarden zelf dat ze wel de boze geesten uit Taylor hadden geworpen, maar dat „de moorddadige geest“ hem niet had verlaten. Wel hadden ze de boze geesten van incest, zoöfilie, godslastering, ketterij, ontuchtigheid en masochisme uitgedreven.

Vele vooraanstaande geestelijke autoriteiten denken er anders over dan al deze duivelsuitbanners: zij noemen het „mumbo-jumbo“ oftewel hocus pocus.

De hoofdluis in de klassenstrijd

IN DE DAGBLADEN heeft men enige tijd geleden kunnen lezen, dat de hoofdluis een voorkeur heeft voor een schone en droge omgeving. Ja, in een Brits medisch blad heeft gestaan, dat „een graaf evenveel kans heeft om ermee besmet te raken als een landloper“. Degene, die hiermee wilde aantonen dat het „verband tussen hoofdluis en lichaamshygiëne niet zo sim-

pel is als de lekenpers wil doen geloven“ is de medicus S. Wafelbakker, hoofd van de afdeling jeugdgezondheidszorg van het ministerie van volksgezondheid. Volgens een zeer voorzichtige schatting komt hoofdluis het meest voor bij kinderen in de grote steden en bij vijf tot tien procent van de jeugd. Ouders komen er niet graag mee voor de dag dat hun kind luizen heeft, omdat de buitenwacht daarmee een vies, ongewassen hoofd en slechte hygiëne verbindt.

De hoofdluis blijkt een resistentie te ontwikkelen tegen het middel gammexaan. In Engeland maakt men daarom nu ook gebruik van het middel malathion als luizendoder. Dokter Wafelbakker laat zich niet uit over een eventueel geringere hygiënische zorg van het jonge geslacht — feit dat overigens niet helemaal te ontkennen valt — noch gewaagt hij van de risico van lang haar voor een vruchtbare luizenpopulatie. Wel pleit hij voor een diepgaand wetenschappelijk onderzoek. Bestaat er bijvoorbeeld een biologische cyclus, die de enorme toename van luizen en schurft zou kunnen verklaren?

Onderzoek Consumentenbond naar teer en nicotine

OPNIEUW HEEFT DE Consumentenbond onderzocht hoeveel schadelijke teer en nicotine de rook van diverse sigaretten bevat. De uitkomsten staan in het septembernummer van de Consumentengids. De bond verrichtte dit onderzoek ten dienste van hen, die op een lichter merk willen overstappen, maar waarschuwt, dat dit overstappen alleen zin heeft, als men van die lichtere sigaret niet méér gaat roken.

Bovendien stelt men vast dat ook de lichtere sigaretten ernstige risico's voor de gezondheid inhouden. Stoppen met roken is de enige werkelijk doeltreffende oplossing.

Met de maatregelen tegen het roken, die de Gezondheidsraad voorstelde, zoals reclameverbod, waarschuwingen op het pakje, rookverbod in bepaalde ruimten en dergelijke stemt de Consumentenbond van harte in. Daarbij de hoop uitsprekend dat de regering daartoe ook inderdaad zal overgaan.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

PASTOOR MULLENDERS STELDE EEN DIAGNOSE — EN WAS ER LELIJK NAAST

De laatste jaren heeft hij weinig meer van zich doen spreken, pastoor Mullenders uit het Zuidlimburgse Wahlwiller. Maar tien jaar geleden was dat anders. De pastoor was toen voorzitter geworden van de kwakzalversclub NWP, welke letters juist weer eens een andere verklaring behoeften, namelijk Nederlandse Werkgroep Praktizerende Genezers. De P had eerst voor paranormale genezers gestaan, maar dat was blijkbaar uit de mode geraakt. Het werd dus „praktizerende genezers”.

De pastoor timmerde toen nogal als onbevoegde aan de weg, al werd hem dat vermoedelijk bij de kerkelijke overheid niet helemaal in dank afgenomen. Zo heeft hij het bestaan in een televisie-uitzending voor de VPRO enige baarljke nonsens uit te kramen, waarover wij destijds, in het november-nummer van 1965 uitvoerig hebben bericht. Hij beleed zijn geloof in aardstralen en vertelde de kijkers omstandig van zijn manier om een diagnose te stellen.

Pastoor Mullenders beschikte over een soort patronengordel, met flesjes met allerlei elementen als strontium, radium, broom erin, de oerstoffen volgens de pastoor. Eèn zo'n flesje bevestigde de pastoor in de wichelroede waarmee hij werkte, een ander flesje kreeg de patiënt in de handen. Met de zo gewapende wichelroede naderde de pastoor de patiënt; op een gegeven ogenblik sloeg de wichelroede terug, waarop de pastoor vaststelde, dat de patiënt „reuma had in de spieren”.

Een van de geliefde begrippen van de pastoor was de minusstraling, stralingen van „onstoffelijke aard”. In gesprekken haalde de pastoor er ook Einstein nog bij, maar die kwam er niet zo goed bij hem af. Beter niet nader genoemde Russische fysici, die al in het begin van de vorige eeuw de onstoffelijke stralingen hebben aanvaard

Intussen zijn we tien jaar verder, pastoor Mullenders is nu een man in de zeventig, hij geniet van zijn pensioen als zieleherder, maar wie dacht dat hij nu ook zijn lier of liever zijn wichelroede aan de wilgen zou hebben gehangen vergist zich. Deze dagen stond hij in hoger beroep terecht voor de rechtbank te Maastricht. De kantonrechter had hem driehonderd gulden boete opgelegd waarvan een deel zelfs

voorwaardelijk — het Openbaar Ministerie was hertegen in beroep gekomen.

Wie het voorgaande heeft gelezen zal er zich niet over verbazen, dat de pastoor bij een patiënt een totaal verkeerde diagnose had gesteld. Hij had met een z.g. Dannert-aggregaat gewerkt. De pastoor had het niet bij het stellen van een verkeerde diagnose gelaten, hij had de vrouw ook geneesmiddelen voorgeschreven, die been- en rugklachten moesten genezen.

Stuipen op het lijf gejaagd

AAN HET VERSLAG in de Volkskrant ontlenden wij, dat de pastoor ter zitting verzekerde dat hij alleen maar mensen wil helpen. Hij vond dat het hoog tijd wordt dat hem dit wettelijk wordt mogelijk gemaakt.

Rechtbank-president mr F. Eliëns verweet de pastoor mensen de stuipen op het lijf te jagen. Hij zou de vrouw, die bij hem om raad kwam, hebben verteld dat ze al met één been in het graf stond en met het andere in een psychiatrische inrichting. Achteraf was bij medisch onderzoek gebleken dat er slechts sprake was van hernia. De diagnose van de pastoor was inderdaad heel anders: een enorme vernauwing van de bloedvaten en een te hoog cholesterolgehalte.

De officier van justitie, mr F. de Groot, zei in zijn requisitoir dat het er niet zo zeer om gaat of mensen tevreden van een bezoek aan de pastoor huiswaarts gaan, maar dat zonder enige bevoegdheid de geneeskunst wordt beoefend. Hij wilde de vraag of de verdachte een zekere bekwaamheid had geheel in het midden laten. „Er zijn,” zei hij, „ook zeer goede chauffeurs die geen rijbewijs hebben. In beide gevallen wordt evenwel de wet overtreden.” Mr De Groot verklaarde aan de

menslievende bedoelingen van de pastoor niet te twijfelen. De president adviseerde de pastoor zich in zijn activiteiten te beperken tot die van „zieleherder”.

Over de aard van de door de verdachte voorgeschreven geneesmiddelen werd vrij uitvoerig gediscussieerd. De pastoor verzekerde dat ze onschuldig zijn en dat ze in Duitsland in drogisterijen en reformhuizen vrij te krijgen zijn. Maar volgens een brief van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid mogen ze in de Bondsrepubliek alleen door apotheken op doktersrecept afgegeven worden. De pastoor: „Dat klopt niet. Je kunt ze daar zo krijgen”.

Waarschuwing in de wind geslagen

DE HEER MULLENDERS IS, ONDANKS een al eerdere veroordeling in 1969 door de kantonrechter, toch met zijn „hulpbetoon” doorgegaan. Ook kreeg hij al eens een ernstige waarschuwing van de inspecteur voor de Volksgezondheid in Brabant en Limburg. De pastoor wilde voor de rechtbank nog kwijt dat hij, zolang er mensen om hulp naar hem blijven komen, hij ze zal helpen. Hij beloofde zich te onthouden van het voorschrijven van geneesmiddelen die hier op doktersvoorschrift te koop zijn.

De enige getuige, ir H. Hopster (77) uit Aalst, aldus nog steeds het verslag in De Volkskrant, nam het uitvoerig voor de pastoor op, omdat hij en zijn echtgenote bij hem alle baat hadden gevonden. „De beklagde is internationaal als natuurgenezer bekend. Hij was jarenlang voorzitter van de Internationale Bond van Natuurgenezers”, zo voerde hij aan. De getuige werd het woord ontnomen, omdat hij niets concreets kon zeggen over de zaak waarvoor de pastoor terecht stond.

De officier van justitie eiste 500 gulden boete of twintig dagen hechtenis tegen de hardleerse pastoor. Veertien dagen later legde de rechtbank de pastoor f 500 boete op, waarvan echter f 200 voorwaardelijk.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Op de Johannes Hoeve te Echten doet men alternatief: Acupuncturist Veltrop men kijkt er naar de iris ging zonder medische bevoegdheid uit prikken

„EEN UNIEK CENTRUM voor biologische geneeskunst en gezondheidszorg”, zo heet het. En wat doet men daar? „Als diagnostische methode wordt gebruik gemaakt van de iriscopie”. Welaan, dan weet men hoe laat het is op de Johannes Hoeve te Echten aan de spoorlijn tussen Meppel en Hoogeveen.

Het is natuurlijk idyllisch genoeg: volop vrije natuur, eigen groenten volgens de biologisch-dynamische methode gekweekt, fluitende vogeltjes, onbezwanerde lucht, geen patates-fritestent in de buurt... maar dan valt men eensklaps door de mand: BOEM! De hokus-pokus van de iriscopie moet er aan te pas komen om vast te stellen wat de patiënten mankeert. Dames en heren bergt U!

Er stond een lang artikel over dit plan van „de natuurarts en homeopaat H. Stiekema” uit Meppel in de Arnhemsche Courant. Voor onze lezers ontleenden wij aan dit artikel enige bijzonderheden:

De Johannes Hoeve is de naam van dit alternatieve medische centrum. Er is een stichtingsbestuur en de arts Stiekema heeft zich verzekerd van de hulp van twee praktijkassistenten, een kruidkundige, een iriscopiste, (spatiëring van ons. Red. MtdK) terwijl verdere uitbreiding van het team zal worden gezocht door aantrekking van een fysiotherapeut, een verpleegkundige, een creatief therapeut en een water- en ademtherapeut.

Penningmeester van de stichting is de heer H. Schuthof uit Berkum bij Zwolle (Yoga-leraar van de stichting Yoga en Vedanta Nederland). Stiekema zelf mijdt „zoveel het kan” de publiciteit. Schuthof zegt daarover: „Hij (Stiekema) is een individualist. Al jaren loopt hij met het plan rond een dergelijk centrum te stichten”.

Groep mensen wilde helpen

„ZOIETS MOET NATUURLIJK groeien. In zijn praktijkruimte in Meppel kon hij wel werken, maar het was eigenlijk niet de ruimte die hij zocht”. Hij wist een groep mensen om zich heen te verzamelen, die hielp zijn ideeën te verwezenlijken. In Echten kwam een boerderij beschikbaar op een terrein van 7000 vierkante meter. Op dat moment maakte ook Schuthof al deel uit van de groep die de Meppeler arts wilde helpen.

Bart Martinot uit Echten, die wegens gebrek aan ontplooiingskansen overwoog naar Ierland te verhuizen, is ook tot het centrum toegelaten. Hij verzorgt de aanleg van de groentetuin volgens de biologisch-dynamische methode. De kruidkundige mevrouw Boeke uit Wageningen (die

straks in Echten wil gaan wonen) verzorgt de kruidtuin. Kruiden die kunnen worden toegevoegd aan de maaltijd, maar ook kruiden waarvan men geneeskrachtige theeën kan trekken, zoals die in Duitsland bijvoorbeeld in veel sterkere mate dan in ons land in de apotheken verkrijgbaar zijn.

Sinds kort heeft ook een oud-arts Van Dennendal, Dick Nicolai, zich achter de pogingen van Stiekema gezet. „Hij is verrukt van dit project. Hij slaapt er 's nachts niet van”, aldus Schuthof. „Sinds de start van dit centrum komen ze als het ware uit de lucht vallen. In september komt een verpleegkundige stage lopen in het centrum”.

Alternatief consult kost f 60

VOOR EEN EERSTE consult betalen de patiënten f 60,-. Een bedrag dat wellicht velen af zal schrikken. „Dit bedrag is zo hoog omdat die eerste behandeling een half uur tot een uur duurt. Dit bedrag behoeft echter geen drempel zijn. Wie het niet kan betalen, mag minder betalen.

Dokter Stiekema wil als alternatieve dokter een goede behandeling geven. Voor iemand in een vrij beroep is tegenwoordig f 125,- per uur niet te hoog. Van dat honorarium kan een arts maar sober leven als men zijn kosten van een praktijkruimte en assistenten in aanmerking neemt. Maar nogmaals: minder kan, terwijl aan patiënten die meer kunnen betalen wordt gevraagd: doe het. En dat gebeurt”.

Men is nu zover in Echten (de praktijk is er in september 1975 begonnen) dat er therapie en preventie kan worden bedreven. Er is voldoende staf aanwezig. „Met de tuin hopen we patiënten te kunnen laten zien hoe men op een verantwoorde manier land- en tuinbouwgewassen kan kweken. De gewassen zullen ook worden verkocht, gedeeltelijk via een bestaande coöperatie in Echten”.

„Samen met de patiënt probeert de Meppeler natuurarts achter de oorzaak van de ziekte te komen. Hij vertelt hun tevens de zin van een ziekte. Veel aandacht wordt natuurlijk ook geschonken aan gezonde voeding en de preventieve werking die daarvan uitgaat. Want laten we eerlijk zijn: wat eten we tegenwoordig?”

„In zijn behandelwijze gaat Stiekema aandacht schenken aan dit soort zaken en wijst de mensen erop: eet goed, leef goed, laat de ziekte over je heen komen, doorleef die. Daarbij heeft hij één groot principe: de mensen niet voorschrijven maar het „uit hun zelf” laten komen. Daarom wordt er ter ontplooiing van de persoon op dit centrum ook aandacht geschonken aan het creatief bezig zijn. Men overweegt

ACUPUNCTURIST J. H. VELTROP uit Sittard is geen arts. Maar hij heeft een paar diploma's om met naalden te prikken: een uit Australië en een uit Hongkong. Vanzelfsprekend geeft hem dat niet het recht in ons land de geneeskunst te beoefenen. Al wordt het hem, bij de populariteit die de acupunctuur op het ogenblik geniet, wel erg verleidelijk gemaakt. Onlangs organiseerde de NCRV een drietal radiovoordrachten over acupunctuur. De belangstelling er voor bleek zeer groot. En de NCRV moest waarschuwen, dat artsen die de acupunctuur beoefenen — dezulken zijn er, maar hun aantal is niet groot — wachtljsten hebben van anderhalf à twee jaar.

Onbevoegde Veltrop heeft, toen hij voor de kantonrechter te Roermond terecht stond wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst onwaarschijnlijk veel begrip ontmoet voor zijn wetsovertreding. Overeenkomstig de eis van de officier van justitie, mr E. Struyk legde de kantonrechter, mr J. Drykongingen, Veltrop een voorwaardelijke geldboete op van f 1500 met twee jaar proeftijd. Desniettemin konden lezers van De Telegraaf kennis nemen van een kop: „Bekwaam genezer zwaar gestraft”.

In het dorp Herten had Veltrop vorig

VERVOLG OP BLZ. 39

verder een Yoga-cursus te geven en meditatie-oefeningen te doen. De watertherapie van Kneipp krijgt de aandacht”, aldus de mededelingen van de heer Schuthof aan de correspondent van de Arnhemsche Courant.

Als diagnostische methode wordt, zo kon men verder lezen, gebruik gemaakt van iriscopie. Voorts wordt gedacht aan neuraaltherapie die verwantschap heeft met de acupunctuur. Homoeopathie en kruidgeneeskunde vormen een vast bestanddeel van de dagelijkse therapie. Met een tandarts in de naaste omgeving wil men samenwerken op het gebied van de haarddiagnostiek, voor het ontdekken van ziekelijke haarden in het gebit, die tegenwoordig een steeds belangrijker factor bij alle mogelijke chronische ziekten vormen. Kortom: het nieuwe centrum is een waar unicum in Nederland.

Die laatste constatering is van de schrijver van het artikel. We moeten hem teleurstellen. „Een waar unicum in Nederland” lijkt een indrukwekkende bewering. De ruime mate waarin op de Johannes Hoeve kwakzalversmethoden worden toegepast rechtvaardigen die zo hooggestemde waardering allerminst.

DE YOGI ZWEVEN NIET ECHT

door Mr. J. D. Jacobson

In een van de Antwerpse dagbladen troffen wij het volgende ingezonden stuk aan van onze Belgische vriend, mr J. D. Jacobson:

U weet, dat ik, sedert meer dan een halve eeuw, een verbitterde strijd voer tegen alle bedriegers en kwakzalvers, die onder de deknaam van „occulte wetenschappen” op de gemeenste wijze de goedgelovigheid en vooral de ellende van hun medemensen uitbuiten.

Zo heb ik, vele jaren geleden, in uw kolommen alle geheimen onthuld van de fakirs, die wanneer zij geen eerlijke variété-artiesten zijn, niets anders zijn dan doortrapte bedriegers. Ook heb ik de voorstellingen en toekomstlezers grondig onderzocht en bewezen, dat deze op geen enkele grond steunen, doch uit niets anders bestaan dan uit losse verzinsels.

Zopas werden mij de resultaten medegedeeld van de systematische studie, waarvan het instituut voor Medische Wetenschappen van New-Delhi in India niet minder dan vijfhonderd yogi gedurende achttien jaren onderworpen heeft. Iedereen, die in India geweest is, heeft de mond vol over de wonderen, die hij te zien kreeg van mensen, die op het water liepen of in de lucht konden zweven.

In tal van artikels en voordrachten heb ik bewezen, dat deze zogezegde wonderen niets anders zijn dan goocheltrucs, waarvan ik, als „Meester in de goochelkunde” sedert mijn prilste jeugd alle finesses ken. Zo wist ik reeds in 1912 hoe men iemand kan laten „leviteren” (Onder „levitation” verstaat men, aldus het woordenboek, het optillen van een lichaam alleen maar door kracht van het menselijk fluïdum. „Leviteren” deden ook de heksen die op hun bezemsteel naar de heksensabbat vlogen. red. MtdK). Het is een zeer indrukwekkend spektakel, maar het is een truc en niets anders dan een truc.

Het verslag van het Instituut van New-

Delhi is verpletterend: geen enkele der vijfhonderd yogi bleek in staat te zijn zonder trucs in de lucht te zweven of op het water te lopen.

Zij, die beweerden, glasscherven te kunnen slikken, hebben zich zelfs niet aan een ernstig onderzoek willen onderwerpen.

Ik hoop, dat deze uitslag van een diepgaand onderzoek de lezers van uw blad in hun overtuiging zal sterken, dat de zogezegde wonderen der fakirs en der yogi's niets anders zijn dan nep en bedrog.

Weliswaar heeft de Indische commissie kunnen bevestigen, dat de yogi hun ademhaling kunnen controleren, en dat zij erin slagen het ritme van hun hart te doen dalen. Zij kunnen, zo schijnt het, de gladde spieren van hun lichaam (die dus „beheerst” worden door het vegetatieve zenuwstelsel, in tegenstelling tot de willekeurige spieren — red. MtdK) aan hun wil onderwerpen, maar dit alles heeft niets te maken met magie of occultisme.

Berchem

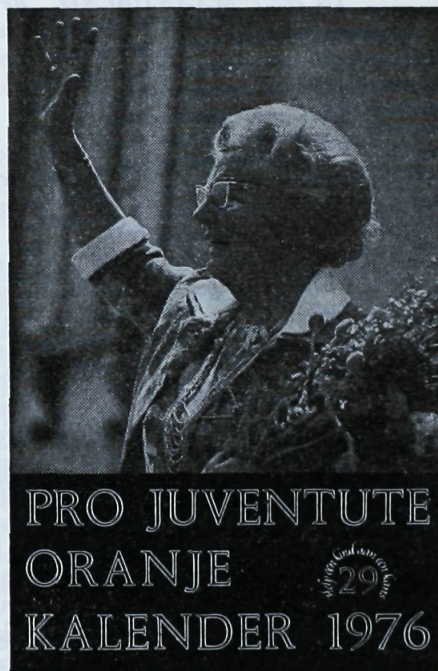
J. D. JACOBSON

Kushi pikt een graantje mee

„DEZE CURSUS BIEDT de traditionele oosterse methoden voor het stellen van diagnose, waaronder Bo-Shin, diagnose door middel van zien; Mon-Shin, diagnose door middel van luisteren, Shaku-Shin, diagnose door aanraking. Professor Kushi zal de complementair-antagonistische (aanvullend-tegengestelde) verhoudingen in het lichaam onderzoeken samen met de spiraalsgewijze opbouw van het lichaam, dat essentieel is voor een nauwkeurige diagnose”.

DIT VIEL TE lezen in een vrouwblad dat werd verspreid door het „Oost West centrum”, Plantage Badlaan 43 te Amsterdam (wie hoorde ooit eerder van dit centrum?) om tegen fikse prijzen deelnemers te werven voor studiedagen over filosofie en praktijk van de Oosterse geneeswijzen door Michio Kushi. De studiedagen zouden van 10 tot en met 23 oktober op Spaarnberg te Santpoort worden gehouden. Wie zich na al deze voordrachten niet lekker voelde kon op 24 oktober prof. Kushi persoonlijk consulteren. Deze Ja-

VERVOLG OP BLZ. 40

De nieuwe Oranjekalender is verschenen

Een uitgave in kleuren van Pro Juventute. De opbrengst komt ten bate van het kind dat extra zorg nodig heeft.

Help een kind aan een kans
29

wenst toezending van

a. (aantal) Oranjekalenders 1976 met Nederlands calendarium en/of

b. (aantal) Oranjekalenders 1976 met viertalig calendarium: Engels, Frans, Duits en Spaans.

Beide soorten à f. 5,75 (verzendkosten f. 1,60 extra).

Postgiro 517400
Kalenderactie Pro Juventute
Postbus 7101 - Amsterdam
Telefoon (020) 790949

ACUPUNCTURIST VELTROP VERVOLG VAN BLZ. 38

jaar drie vrouwen met de acupunctuurnaalden behandeld, aldus de tenlastelegging. Ze zouden, zo bleek op de zitting van de kantonrechter te Roermond tevreden zijn geweest over de prikkerij. Maar dat Veltrop enige bevoegdheid bezat kon hij natuurlijk niet waarmaken. Zijn verdediging? „We lopen in Nederland achter . . .

Laten we in elk geval hopen, dat Veltrop uit de milde straf lering trekt en zijn naalden opbergt.

Librium en valium kunnen een uitkomst zijn

DE PALADIJNEN VAN de z.g. alternatieve geneeskunde doen altijd verwoede pogingen om hedendaagse geneesmiddelen verdacht te maken. Een bijzonder geliefd doelwit zijn de tranquillizers, de bekende kalmeringsmiddelen als librium en valium. Hoe heerlijk men daar niet tegen aan kan schoppen! Een paar jaar geleden, toen voorlichting over narcotica in de mode was op sommige scholen, bestond een voorlichtster in Amstelveen het om het zó voor te stellen alsof het roken van een „stikkie” door het broertje minder onschuldig was dan het verfoeilijke gebruik van librium of valium door de zenuwachtige moeder. En zij beroemde er zich op dat ze het voorgelichte meisje zóver had gekregen dat die haar moeder had overgehaald om de — door de geneesheer voorgeschreven — tranquillizer nu maar te laten staan. Dat waren immers veel erger „drugs” dan hash . . .

In een gesprek dat Léon Klein Schiphorst van Haarlems Dagblad had met de medisch-directeur van het psychiatrisch

instituut Vogelenzang te Bennebroek, dokter W. Nijhoff, zei deze over valium en librium een paar behartenswaardige woorden. Wij ontlenen aan Haarlems Dagblad het volgende:

De bekende kalmeringsmiddelen, tranquillizers (als librium en valium) zijn volgens directeur Nijhoff vrij onschuldig. Die rustgevendende tabletjes kunnen een uitkomst zijn. Daar wordt veel te moeilijk over gedaan. Het kan een uitkomst zijn in veel situaties. Stel: er zijn twee mensen. Een echtpaar. Ze hebben hooglopende ruzie.

Het tabletje voor de driftkop

DE MAN IS driftig van aard en slikt uit voorzorg zo'n valiumtabletje. Hij komt tot zichzelf en praat zijn probleem uit. Als je er een huwelijk mee kunt redden vind ik het een uitstekend geneesmiddel. Er zijn veel misverstanden rond het effect. Tegenwoordig zit er op het pillendoosje een sticker die waarschuwt tegen autorijden. Ik had een oude dame als patiënt die met veel plezier in haar Dafje door het land reed. Plotseling las ze de waarschuwing op haar pillendoosje. Ze koos voor

het autorijden en liet de medicijnen staan. Geestelijk volkomen in de vernieling zag ik haar later terug. Ik geloof dat iemand die erg onrustig is met zo'n tabletje op beter rijdt dan anders. Trouwens met een asperientje in je buik ben je wel een gevaar op de weg. En dat kan je overal kopen. Ik zou het niet hardop durven zeggen, maar voor mijn part verkopen ze valium bij Vroom en Dreesmann. De consumptie zal er niet minder op worden”.

Binnen de psychiatrische inrichtingen hebben de geneesmiddelen veel veranderd. Het spanlaken en andere barbaarse hulpstukken om patiënten in bedwang te kunnen houden, werden vervangen door een pil of een spuitje.

Directeur Nijhoff: „Het is een onomwonden feit dat het aantal opnamen zo gezakt en het aantal ontslagen zo gestegen is dankzij die nieuwe geneesmiddelen. Het heeft de rust in veel instituten teruggebracht. En ik bestrijd de negatieve invloed op de vooruitgang van de psychiatrie door het gebruik van deze preparaten. We zouden ze onmogelijk kunnen missen.

KUSHI

VERVOLG VAN BLZ. 39

panner woont in de Ver. Staten en drijft daar een fiks aantal ondernemingen om zijn beginselen te propageren: twee restaurants in Boston, twee magazines, Erewhon „Ltd” (Erewhon is de bekende letterkeerder van Nowhere, nergens!) voor de distributie en natuurvoeding etc., etc.

„Acupunctuur en Moxabatie” behoort tot de vaste onderwerpen die prof. Kushi behandelt. Alle ondernemingen van prof. Kushi zijn actief, zo vernemen wij verder, en „lopen voorspoedig”. Er is in Boston een „East-West Foundation”, die een brochure van de heer Kushi (prof. honoris causa in de Oosterse geneeskunde aan het Meiji instituut te Osaka, zo wordt ons toegelicht) heeft uitgegeven. Die East-West Foundation is een „educatief en cultureel instituut” waarbij geen winst voorzit. Duidelijk in tegenstelling tot de ondernemingen van deze Amerikaanse Japanner, die nu in ons land een graantje mee hoopt te pikken van het modeverschijnsel van de acupunctuur en in het algemeen van Oosterse geneeswijzen.

Homoeopathie in de Sowjet-Unie

IN HET MAANDBLAD *Nederland - USSR*, het orgaan van de gelijknamige vereniging, kwam een artikelje voor over homoeopathie in de Sowjet-Unie. Verschillende lezers hadden de laatste tijd, aldus het blad, om inlichtingen gevraagd over het bestaan van homoeopathische behandeling in de Sowjet-Unie. Dr. Dmitri Lipnitski, arts-directeur van de geestelijke Moskouse Homoeopathische Polikliniek (MGHP) verstrekte daarover enige inlichtingen.

Daaruit blijkt dat in de Sowjet-Unie inderdaad homoeopathische behandeling bestaat, maar dat er ook in dat land voor - en tegenstanders zijn, zowel onder de artsen als onder de patiënten. „Vele artsen en allopathen verwerpen de

homoeopathie geheel of stellen haar in een kwaad daglicht”, aldus dr. Dmitri Lipnitski. Anderen maken de beperking, dat de doeltreffendheid van de homoeopathische behandeling onderzocht moet worden.

Er zijn homoeopathische poliklinieken te Moskou en Leningrad. Er worden in poliklinieken in andere grote steden van de Sowjet-Unie ook homoeopathische behandelingen uitgevoerd. In Moskou zijn zeven farmaceutische laboratoria die homoeopathische geneesmiddelen vervaardigen. De grondstoffen van de preparaten zijn van natuurlijke oorsprong zowel mineraal als organisch.

Gelijk bekend berust de homoeopathische behandeling, geïntroduceerd in een tijd dat de geneeskunst wel een heel ander aanzien had en men vaak weinig inzicht had in de te gebruiken hoeveelheden van geneesmid-

delen, op het principe „similia similibus curatur”. Oftewel men moet de ziekte bestrijden met middelen die in het gezonde lichaam dezelfde verschijnselen doen ontstaan, als die welke men wil bestrijden.

„De hoeveelheden die toegediend worden in de homoeopathie moeten onmeetbaar klein zijn”, verklaart Lipnitski nog aan de lezers van *Nederland - USSR*. Samuel Hahnemann, de grondlegger van de homoeopathie, leefde van 1795 - 1843. Maar hij blijkt dus ook in de Sowjet-Unie nog hier en daar gevolgd te worden. De nieuwsgierige lezers van het maandblad *Nederland - USSR* moeten overigens maar geen geld opsparen om in de Sowjet-Unie aan een homoeopathische arts hun gezondheidszorgen toe te vertrouwen: zij zijn beter uit bij hun Nederlandse huisarts, komt het ons voor.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

ALTERNATIEF?! KOM NOU!

BIJEENKOMSTEN, STUDIEDAGEN, CONGRESSEN, artikelen in serieuze kranten... met het woord „alternatief” kan men er tegenwoordig uit de voeten. Er mocht eens iets inzitten, zo redeneren sommigen en dat is dan aanleiding om volstrekt eenzijdig zich te verdiepen in warrige theorieën waaraan elk strikt wetenschappelijk bewijsmateriaal ontbreekt. Interessant? Ja, misschien wel omdat men zich bewust wordt van de vele vermommingen van wat zich slecht met een goede gezondheid verdraagt.

Het komt ons voor, dat de acupunctuurkoorts aan het minderen is, maar toch is nog altijd het getal dergenen, die geloven dat men met naaldenprikkerij de mensheid kan genezen niet gering. Staatssecretaris Hendriks heeft beloofd dat er een wetenschappelijk rapport over de waarde van de acupunctuur, bijvoorbeeld voor verdovingen, zal worden uitgebracht.

Een aantal onbevoegden dat zich op de een of andere wijze wat kennis heeft vergaard is inmiddels druk in de weer met de naalden. Zoals men in de kolommen van ons maandblad heeft kunnen lezen wordt hier en daar opgetreden tegen deze gevaarlijke prikklustigen. Die overigens ook graag van de gelegenheid gebruik maken om zich onder het hoedje alternatief te verschuilen.

Het is typerend welke snelle gedaante-
verwisselingen het gilde van de onbevoegden wel ondergaat. Een tijd lang was het al paranormaal wat de klok sloeg, waarbij men inhaakte om de overigens wel begrijpelijke reactie op de snelle ontwikkeling van de natuurwetenschappen en van de techniek: het is verleidelijk dan te vluchten in het occulte, het wazige, het schimmige, het onbegrijpelijke. En Shakespeare is altijd wel goed voor een passend citaat. Zoals het woord uit zijn Hamlet: Er zijn meer dingen tussen hemel en aarde, Horatio, dan waarvan gij droomt in uw filosofie. En dat was de periode dat de paranormale genezer zijn koren zag bloeien.

Er zijn nog meer voorbeelden te vinden. Zoals de „populariteit” van de aardstralen — een hoogtij-periode voor de wicelroede-mannetjes en de verkopers van waardeloze kastjes om de aardstralen te „neutraliseren! Kennelijk een gedachte-

Op congres te ZWOLLE bleven randgebieden der geneeskunst de randgebieden

„DE RANDGEBIEDEN ZIJN afgelopen zaterdag de randgebieden gebleven. De wetenschap is geen ogenblik van haar plaats gekomen”. Dit concludeerde een redacteur van NRC Handelsblad, die op 11 oktober te Zwolle het congres over de randgebieden der geneeskunst bijwoonde. Het congres werd georganiseerd door de Kon. Ned. Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst.

AAN HET VERSLAG in het dagblad Trouw over deze bijeenkomst ontlene wij het volgende.

Voor zover een verkenning ook een gedachtenwisseling inhoudt, is dat grotendeels mislukt. In de sectie-vergadering over acupunctuur (de Chinese naaldpriktechniek) bleek daar geen tijd voor over te blijven, in de sectie over antroposofische geneeskunde was het zelfs niet eens de bedoeling: daar werd alleen maar informatie verschaft.

Toetsing

De derde sectie, over homeopathie, leverde een concreet resultaat. De homeopaten, aangevoerd door de Amsterdamse privaatchef Van 't Riet, zegden medewerking toe aan een wetenschappelijke toetsing van hun resultaten. Principieel bleef ook daar de situatie uitzichtloos. Dokter van 't Riet zette het systeem uiteen hoe ziekteverschijnselen homeopatisch aangepakt worden met minieme hoeveelheden van een geneesmiddel dat in grotere doses juist diezelfde verschijnselen veroorzaakt.

spinsel, die aardstralen, in een tijd toen radio en röntgen-stralen gemeengoed waren geworden. Slimme jongens bedachten de aardstralen en trokken, om het op z'n Vlaams te zeggen hun plan: met wicelroede en aardstralenkastjes ging men de boer op om de goëgemeente een flinke stuiver lichter te maken. Een officiële wetenschappelijke commissie heeft zich de moeite gegeven om een rapport over aardstralen samen te stellen: het viel vernietigend uit. De aardstralen waren er niet.

Een tijd lang ook, en we hebben er onlangs nog eens aan moeten denken ter gelegenheid van een jubileum van de vereniging waarin de reformwinkels zijn verenigd, was het één natuurgenezer ál natuurgenezer wat de klok sloeg. De mensheid wilde terug naar kruiden — die uiteraard wel degelijk een geneeskrachtige

En de Leidse farmacoloog prof. dr. E. L. Noach demonstreerde dat dat systeem wetenschappelijk en logisch volstrekt in de lucht hangt, wat niet betekende dat het in de praktijk niet soms verrassend goed zou werken. Discussie is bij een dergelijke stand van zaken ook niet goed mogelijk. Maar de resultaten zullen dus nu systematisch worden bekeken.

De beperkte keuze van in Zwolle behandelde randgebieden was onder andere bepaald door de omstandigheid dat op deze drie terreinen wel erkende artsen werkzaam waren, zij het dat ze zich weinig bezighouden met wat ze op de universiteit hebben geleerd. Men kon deze verkenningen uitvoeren in eigen kring, zonder al te omstreden figuren te laten optreden.

Duistere filosofie acupunctuur

DE ENIGE NIET-MEDICUS was de Belgische acupuncturist Struelens, die ook in Nederland heeft gewerkt, zij het steeds onder medisch toezicht en verantwoordelijkheid. Dat acupunctuur als pijnbestrij-

VERVOLG OP BLZ. 42

werking kunnen hebben, ook al is de dosering minder gemakkelijk dan met het fabrieksmatig vervaardigde geneesmiddel — en een heirleger van charlatans beijverde zich om op de trom te slaan voor „de natuur”. En verdiende er dik geld aan al kwakzalverend. De kruidenkoorts zakte toen een Van de Moosdijk het op een nog niet eerder vertoende schaal aanpakte, op de schandelijkste wijze zieken zijn kruiden peperduur verkocht... en op slot van zaken zijn straf niet ontging.

We zijn nu in een periode terecht gekomen dat de kwakzalverij zich toot met de progressieve mantel van het „alternatieve”. Een mooi woord, stellig. Maar „al draagt een aap een gouden ring, het is en blijft een lelijk ding”. Wedden dat het niet eens zo lang zal duren of de aap komt uit de alternatieve mouw?

RANDGEBIEDEN BLEVEN DE RANDGEBIEDEN

VERVOLG VAN BLZ. 41

ding werkt, staat vast. Er werd een indrukwerkende demonstratiefilm gedraaid van een amandeloperatie bij een medisch student in Rotterdam. Maar het toepassingsgebied bij operaties zal zeer beperkt blijven, meende ook Struelens zelf. De Chinese filosofie achter de acupunctuur, niet alleen voor pijnbestrijding maar voor de totale geneeskunde, bleef voor de buitenstaander ook na de uiteenzetting van J. D. van Buren volstrekt duister. Wel kon de Amsterdamse prof. dr. P. E. Voorhoeve voor acupunctuur als pijnbestrijding wat openingen vinden in de 'officiële' wetenschappelijke theorie over pijn. Dat ook die moderne theorie het verschijnsel pijn nog niet helemaal kan begrijpen, maakt zulke openingen er in ieder geval niet kleiner op.

In de antroposofische sectie ging het bewust niet om confrontatie maar om uiteenzettingen. De aanhangers willen de mens als geheel zien en bij ziekte het kenmerklijk verstoorde evenwicht tussen de onderdelen helpen herstellen. Wat men zich daar praktisch bij moet voorstellen, kwam niet duidelijk uit de verf.

Randgebieden buiten verzekering

DE RANDGEBIEDEN VAN de geneeskunde vallen niet alleen buiten het universitaire onderwijs (op Van 't Riet als prievaat docent na), maar ook buiten de sociale verzekering. Beiden verschijnselen moeten nu maar eens afgelopen zijn, vond VVD-Kamerlid dr. K. van Dijk in een klassiek-liberaal betoog. Hijzelf was overigens in een randgebied probaat van zijn ischias af geholpen. Zowel het betoog als het voorbeeld leverden hem weinig sympathie op van prof. dr. A. de Froe, die het congres sloot met een 'filosofische nabeschouwing'. Het uitoefenen van de geneeskunst is in Nederland volstrekt vrij, zei De Froe. Iedereen mag het doen, en moet het soms zelfs (bijvoorbeeld na een half verdrinken iemand uit het water te hebben gehaald). Er is maar één beperking: wie er zijn beroep van wil maken, moet een diploma hebben. En zo moet het, ter bescherming van de patiënt maar liever blijven.

En wat die ischias betreft, zo zijn er honderden verhalen. En er zijn ook honderden verhalen van mislukkingen. De geneeskunde heeft zich ontwikkeld door zulke verhalen met dergelijke methoden te onderzoeken en in behoorlijke statistieken te toetsen, en dat is ook de manier om verder te komen.

'De' geneeskunde, aldus prof. De Froe, omvat alles wat zieke mensen blijkt te helpen, onafhankelijk van de vraag of we begrijpen waarom het helpt. Niemand

heeft daarvan ooit de grens aangegeven, en aan zo iemand hebben we ook geen behoefte'. Waarom bepaalde dingen helpen, is niet alleen in de 'randgebieden' onduidelijk, maar in heel wat onderdelen van 'de' geneeskunde ook. Wat de discussie met de mensen uit de randgebieden zo onmogelijk maakt, is dat achter hun systemen vaak een theorie staat met een kern van onaantastbaar geworden geloof.

„Oplossing” voor de onbevoegden

PROF. DE FROE kwam, lezen we in NRC Handelsblad nog, met deze „oplossing” voor de onbevoegden:

Geneeskunde uitoefenen als beroep mag alleen door iemand die geneeskunde heeft gestudeerd. Zo is de wet en die wet is er niet ter bescherming van de arts maar van de patiënt. Laat de beoefenaren van de randgebieden het er maar over hebben het artsdiploma te halen — dat is een kleine moeite — daarna kunnen ze hun gang gaan.

Hun gang gaan... meent prof. De Froe dit werkelijk? Wij van onze kant hebben het vertrouwen dat de studie de betrokkenen wel de ogen zal openen voor allerlei hersenschimmen van de randgebieden. (red. MtdK).

Acupunctuur blijkt niet bijster geschikt als narcosemiddel

HET AUREOOL RONDONOM de acupunctuur gaat verbleken. Het ontbreekt niet aan teleurstellingen met deze uit China overgewaaid methode.

„Acupunctuur als narcosemiddel zal zeker in de westerse wereld geen dagelijkse praktijk worden. Dat komt omdat mensen in het algemeen tijdens de operatie nog pijn voelen. Bovendien stelt de westerling zich te passief op tegenover het gebeuren,” zo klinkt de kritische benadering van het spectaculaire onderwerp acupunctuur door de oosters opgeleide acupuncturist Struelens uit België, die onlangs nog in Rotterdam acupunctuur toediende bij een operatie. Hij is een van de weinige niet-artsen, die voor het congres van de Kon. Ned. Mij. ter bevordering van de Geneeskunst te Zwolle officieel was uitgenodigd. Volgens Struelens is een dergelijke voorbereiding van de patiënt voor de operatie essentieel. Desondanks is er tijdens de operatie nog een kritiek moment van paniek bij de patiënt, die de acupuncturist in China niet heeft kunnen vaststellen.

Struelens ziet de acupunctuur dan ook veel meer als middel bij pijnbestrijding. Om het goed te leren, zou men volgens

hem eigenlijk in het oosten in de leer moeten gaan. Naar zijn opvatting hoeft een acupuncturist geen arts te zijn. „Het gevaar bestaat juist”, aldus de Belg, „dat de arts door zijn faculteitsopleiding zware fouten kan maken tegen de ziekte-opvatting van de oosterse geneeskunde”.

Dat acupunctuur als narcosemiddel door de westerse mens slecht wordt verdragen, bevestigt mevrouw J. Overweg, anesthesiste in Amsterdam en medewerker van Struelens, aldus lezen wij in de Haagse Courant. Zij concludeert dat het aanbrennen van de naalden en het werken ermee pijnlijk is. Ook zij had in China geen patiënt daarover horen klagen. Het komt haar voor dat de mensen daar beter pijn verdragen dan bij ons. (Een veronderstelling die reeds eerder is geopperd door deskundigen. red. MtdK).

Mevrouw Overweg, die dankzij Struelens na haar verblijf in China de gelegenheid kreeg om het effect van acupunctuur als narcosemiddel na te gaan, heeft voorbeelden van mensen voor wie acupunctuur bij de operatie te pijnlijk is.

In een geval ging het om een oudere vrouw, die het draaien met de naalden niet verdroeg. De anesthesiste zegt nu dat zij zich tot op dat moment niet had gerealiseerd dat acupunctuur zo pijnlijk zou zijn. Er werd onmiddellijk besloten om over te gaan op gewone narcose.

Een ander geval betrof een operatieve bevalling. Tijdens de operatie ontstonden pijngevoelens en de patiënte werd angstig. Ook deze ingreep moest eindigen met narcose.

Als voorzichtige tegenstander van acupunctuur wijst prof. dr. P. E. Voorhoeve, hoogleraar-directeur van het laboratorium voor neurofysiologie in Amsterdam, op de ontwikkelingen in de grote Chinese prestigeziekenhuizen, waar het aantal ingrepen onder acupunctuur afneemt. Objectieve bestudering van acupunctuur kan volgens hem wel bijdragen tot een beter inzicht in het verschijnsel pijn.

Popmuziek? Pas op de oren

discotheken wordt muziek gespeeld en afgedraaid op een hoog geluidsniveau. Slechts weinigen van de bezoekers zullen zich afvragen of dat harde geluid de oren kwaad doet. De Consumentenbond verrichtte metingen naar het geluidsniveau in een aantal vaste discotheken, bij twee drive-in discotheken en tijdens enkele popconcerten. Aan de hand van de resultaten werd in het oktobernummer van de Consumentengids ingegaan op het gevaar van hoge geluidsniveaus en de maatregelen die moeten worden getroffen.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

PSYCHIATER KIJKT TERUG OP ZIJN ANTROPOSOFISCHE TIJD

OOK DE ANTROPOSOFIE kwam aan de orde op het Zwolse congres over de randgebieden der geneeskunde. De Haagsche Courant wijdde van te voren een hele pagina aan het congres. Dankzij de gewaardeerde medewerking van een lezeres kregen wij hierover de beschikking.

Er zijn in Nederland circa vijftig antroposofische artsen.

De antroposoof gaat ervan uit dat de mens behalve zijn lichaam, ook een ziel en een geest heeft. Vanuit die benadering zou de gewone geneeskunde te eenzijdig en te materialistisch zijn. De antroposofische arts bedient zich van een scala van behandelingsmogelijkheden, waaronder uitgebreide kunst- en badtherapieën. Hij gebruikt middelen gemaakt uit kruiden, planten en mineralen.

Maar als patiënten per se gewone geneesmiddelen willen, kan dat ook. Omdat antroposofen geloven in de wedergeboorte van de mens, gaan zij er bijvoorbeeld van uit dat ziekte het gevolg is van een daad uit het vorige leven. Innerlijke disharmonieën maken de mens ziek. Zo zouden ziektes weer een kind helpen zijn weg op aarde te vinden. Een kind belemmeren een ziekte door te maken (door inenting) zou een belemmering zijn in zijn levensontplooiing.

Al laat je een ernstig ziek kind niet aan zijn lot over. De antroposofische arts past dan zijn eigen — volgens hem succesvolle — therapieën toe.

Breekpunt met de antroposofie

DAT MEN DOORGAANS zo weinig hoort over deze alternatieve geneeswijze, komt volgens insiders omdat de antroposofische geneeskunde minder aanleiding geeft tot meningsverschillen dan bijvoorbeeld de homeopathie. Het is dan ook opvallend dat voor het congres te Zwolle geen deskundige tegenstander is uitgenodigd voor dit onderwerp; terwijl de acupunctuur en de homeopathie wel van twee kanten worden belicht.

Daarom vroeg de Haagsche Courant aan de Haagse psychiater C. van der Kroef waarom hij na veertien jaar als volgeling en pleitbezorger van Rudolf Steiner de antroposofische geneeskunde de rug heeft toegekeerd.

Dokter Van der Kroef: „Mijn grote breekpunt met de antroposofie was de polio-vaccinatie bij kinderen. Antroposofische artsen vaccineren alleen dan, wanneer mensen er uitdrukkelijk om vragen. In die tijd hadden we de poliogevallen in Staphorst.

In mijn toenmalige functie als directeur van de Rudolf Steiner-kliniek had ik met mijn collega's een gesprek over de vac-

cinatie. Maar ik stootte op zo'n vaagheid van hun kant, dat ik het tegenover mijn wetenschap en ook tegenover de overheid niet meer verantwoordelijk achtte om het antroposofische standpunt te vertegenwoordigen. Mijn eigen kinderen heb ik onmiddellijk laten inenten.

Antroposofische middelen

ZO'N TWEE À DRIE JAAR voor de vaccinatie-affaire waren er bij dokter Van der Kroef al sterke twijfels gerezen over de resultaten van de antroposofische geneeskunde.

Door mijn antroposofische instelling stond ik, vertelt de Haagse psychiater verder, zeer wantrouwend tegenover de werking van moderne geneesmiddelen.

Ik mocht ze niet verstrekken, omdat ik anders het gevoel zou krijgen dat ik de belangrijke taken die we op aarde moeten uitvoeren, zou belemmeren. Je zou de mens dan uitleveren aan de tegenmacht van Christus. En dat is voor een antroposoof een zeer benauwende gedachte.

Ik had patiënten met zware depressies, die met antroposofische middelen even depressief bleven. Ik ging eerlijk bij mezelf te rade en moest concluderen dat ik die mensen de gewone geneesmiddelen niet mocht onthouden. Een schuldgevoel bekwam me en het duurde jaren voordat ik wist dat de situatie zo niet langer houdbaar was. Ik vond dat er duidelijkheid moest komen.

Ik maakte antroposofische patiënten mee, die in een stadium dat het nog had gekund, een operatie weigerden voor borstkanker. Zij waren zo ingesponnen in de visies van Steiner, dat zij werden belemmerd om de gewone behandeling te ondergaan. Een tijd later ontdekte ik ook dat antroposofen niet altijd zo consequent zijn.

In een antroposofische kliniek in Duitsland lagen de psychiatrische patiënten platgespoten op de bedden.

Idealisme slechte leidsman

DE ANTROPOSOFIE ONTDEKTE ik tijdens mijn artsenstudie. Mijn hoogleraren stelden zich zo onwetenschappelijk en bevooroordeeld tegen de antroposofie op, dat dat voor mij mede aanleiding was om de zaak te onderzoeken. Ik had toen al veel filosofie gestudeerd, waardoor de antroposofie toegankelijker voor me was.

Want antroposofie kun je niet begrijpen als je je niet verdiept in de wereldbeschouwelijke achtergronden en als je geen inzicht hebt in de westerse cultuurgeschiedenis. De humane visie op de mens was voor mij de grote aantrekkingskracht in de antroposofie. In de gewone geneeskunde voelen de mensen zich een nummer. Zij voelen zich op een hoop gegooid in al die grote medische centra.

Als ik nu op mijn antroposofische tijd terugkijk, kan ik zeggen dat idealisme een slechte leidsman is als het gaat om keiharde feiten. Dat heeft mij verscheidene keren geschokt, aldus arts Van der Kroef.

„Voor mij zijn de mededelingen van Steiner op tal van gebieden dermate oncontroleerbaar, dat ik me langzamerhand afvraag of deze grote man verstrikt is geraakt in zijn eigen ideeën. Ik geloof er in dat hij te goeder trouw was. Maat dat neemt niet weg dat je wel in de mist kan verdwijnen. Ook een genie kan ontspreken”, besloot de heer Van der Kroef zijn veelzeggende mededelingen aan het Haagse blad.

Medicamenten met clioquinol

OP HET NIVEAU van de Europese Gemeenschap wordt niet gewerkt aan een verbod op bepaalde stoffen in geneesmiddelen, maar aan bepalingen die van toepassing zijn op de medicamenten in het algemeen. Zo is in mei door de Raad van Europa een richtlijn goedgekeurd over verpakte geneesmiddelen en één over normen en voorschriften voor proeven met verpakte medicamenten.

Onder meer is ook de oprichting van een comité voor verpakte geneesmiddelen in de aanvaarde richtlijn opgenomen. Dit comité moet onder andere de samenwerking van de bevoegde instanties verzekeren bij de controle van aanvragen voor vergunningen voor het in de handel brengen van medicamenten. Het is de bedoeling zoveel mogelijk te voorkomen dat uiteenlopende beslissingen over die vergunningen worden genomen, die op nationaal vlak worden verleend. Dit comité kan eventueel het probleem behandelen dat de Belgische socialist Ernest Glinne bij de Europese Commissie via vragen ahangig heeft gemaakt: de kwestie van de geneesmiddelen die ten doel hebben de spijsvertering te reguleren. In die producten zit clioquinol. Volgens verschillende consumentenverenigingen is die stof gevaarlijk. In de Verenigde Staten en Japan is de verkoop ervan verboden. In tenminste twee lidstaten van de Europese Gemeenschap worden beperkende maatregelen uitgewerkt.

Hoe werkt de apotheek?

EEN VOORLICHTINGSVOUWBLAD met de titel „Hoe werkt de apotheek?” heeft het licht gezien als vrucht van samenwerking van de Kon. Ned. Ministerie van Volksgezondheid en milieuhygiëne. Het vouwblad deelt het een en ander over opleiding en verantwoordelijkheden van de apotheker en de assistenten mee. Ook wordt de controle van recepten behandeld, de vragen die men kan stellen en die de patiënt kan doen. De apothekers verstrekken de vouwbladen aan de patiënten.

DE RANDGEBIEDEN VAN HALVEGAREN

WIM KOESEN, DIE in "Avenue" geregeld over de verschillende vormen van kwakzalverij schrijft en daarbij nogal wat sympathie aan de dag legt voor wat men dan tegenwoordig de „Alternatieve" geneeskunst noemt heeft, voordat op 11 oktober de Kon. Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst in Zwolle een congres hield over de medische randgebieden, een uitvoerig artikel gewijd aan deze gebeurtenis. Hij vond dat de „happening" overschat werd. Want er werden alleen maar lezingen gehouden over acupunctuur, homeopathie, en antroposofische geneeskunde.

En er is toch zoveel meer, verzucht Wim Koesen. Hij geeft dan een heerlijk lijstje van de randgebieden, die naar hij meent, groter zijn dan de faculteitsgeneeskunst zelf! Die randgebieden herbergen bijvoorbeeld (wij willen dat de lezer van ons Maandblad niet onthouden):

- acupunctuur (oog-, voetzool-, klassieke en elektro-acupunctuur)
- homeopathie
- antroposofie
- iridologie of irisdiagnose
- fytotherapie of kruidengeneeskunde
- paranormale geneeswijzen, variërend van magnetisme en mesmerisme (hypnose, zet Wim Koesen er tussen haakjes bij) tot gebedsgenezing
- celtherapie
- neuraal-therapie volgens Hunecke
- shi-atsu of vingerdruktherapie
- osteopathie, chiropraxis en manuele therapie (behandeling van de wervelkolom)
- bioritmiek (de astrologie in de genezerij)
- biofeedback (bewuste manipulatie van het eigen zenuwstelsel)
- allerlei hatha-, raja- en prana-yogatechnieken
- tai-chi (Chinese bewegingskunst)
- ozontherapie
- behandeling met bloedzuigers
- enzymtherapie
- hormoontherapie
- tientallen massagetherapieën

Uit het artikel in Avenue van Wim Koesen, die het maar raar blijkt te vinden, dat wanneer een arts maar bevoegd is hij vrij is zijn eigen therapieën toe te

passen („Dat de therapieën wel of niet erkend zijn doet er niet toe, hij is de arts, hij is erkend") spreekt weinig sympathie voor de tegenwoordige regeling van de uitoefening van de geneeskunst in Nederland. Hij heeft het over de „clan van artsen". Waar het om gaat, volgens hem, is „dat de westerse geneeskunst, die inderdaad mirakels heeft gewrocht en die we niet meer zouden kunnen of willen wegdenken uit onze samenleving ook andere mogelijkheden in haar buurt zou moeten leren verdragen. We mogen veronderstellen, dat het congres van Zwolle tenslotte toch een bona fide poging is of als zodanig is bedoeld, om het vreemde een beetje dichterbij te brengen". Ja, dat staat er. „Andere mogelijkheden"... In de iris kijken of een naald in de oorlel? Een kruidentheetje of een strijkje over het hoofd?

„Het vreemde een beetje dichterbij"

Toch nog een paar aanhalingen uit het artikel van Wim Koesen in Avenue. Een Amsterdamse hoogleraar, zo vertelde hij, zei onlangs: „Homeopathie is geelzucht genezen met een boterbloem, en celtherapie dat is homeopathie op zijn allergerst".

Een acupuncturistenteam in Bergen (onbevoegd, als wij het wel begrijpen) heeft onder het afspraakbriefje staan: „Wij kunnen niet garanderen dat onze behandeling succes heeft".

Merkwaardig is een uitlating van een onbevoegde (de naam geeft Wim Koesen niet) die naar aanleiding van het congres opmerkte: „Laten we eerlijk zijn. Het woord randgebieden omvat (de onbevoegde genezer is hier aan het woord, red. MtdK) veel goede zaken maar ook afgrijpselijk veel nep. Iedere halvegare, die urine op een winterteent smeert kan zich al verbeelden dat hij een koninkje is in zijn randgebied"...

Onnodige zorg

HET BESTAAN VAN beroepsorganisaties als ordes van geneesheren is niet strijdig met de bepalingen van het EEG-verdrag over het vrije verkeer van personen en het recht van vestiging van beoefenaren van vrije beroepen. Bij de uitwerking van de voorstellen rondom het vrije verkeer van artsen hebben zich geen problemen voorgedaan in verband met de Franse nationale orde der geneesheren.

De Luxemburgse socialist Willy Donde-linger, lid van het Europese parlement, had zich hier blijkens vragen aan de Europese Commissie zorgen gemaakt. Niemand mag in Frankrijk de geneeskunst uitoefenen zonder bij de orde te zijn ingeschreven. De Commissie zegt nu, dat onderdanen uit andere lidstaten die zich in Frankrijk als arts willen vestigen en aan alle voorwaarden voldoen, de gelegenheid moeten krijgen in de orde te worden ingeschreven onder dezelfde voorwaarden als de eigen onderdanen. In voorkomend geval moeten de toelatingsregels worden aangepast.

Critiek op slaapmiddeltjes in VS

BUITEN HET DOKTERSRECEPT om zijn in ons land geen slaappilletjes meer te krijgen. In tal van landen kan men echter nog altijd bij de drogist dergelijke artikelen krijgen. Ook in de Verenigde Staten kent men deze vorm van verkoop over de toonbank van slaapmiddelen. Een onderzoek heeft uitgezonden, dat deze middelen in de voorgeschreven doses vermoedelijk niet helpen tegen slapeloosheid en in grotere doseringen schadelijk voor de gezondheid zijn. Er zijn heel wat merken in de handel die buiten het doktersrecept om vrijelijk kunnen worden verkocht, maar volgens mededelingen aan medici voor een subcommissie uit de Amerikaanse senaat, bevatten ze vrijwel allemaal dezelfde basis-ingrediënten. Daaronder zijn metapyrileen en scopolamine.

Bij de zitting van de subcommissie zei senator Gaylord Nelson van Wisconsin dat de farmaceutische industrie zeker al twaalf jaar in de gelegenheid is gesteld om nu eens te bewijzen dat deze middelen helpen maar daar is nog niets van terecht gekomen. De senator is bekend om zijn kritische houding tegenover de industrie van geneesmiddelen in de Ver. Staten.

In tweederde van de „slapeloosheidsmarkt" wordt voorzien door de merken Sominex en Excedrin-PM, die allebei zonder recept zijn te krijgen. Maar, zo verklaarden medici tijdens de hoorzitting van de senaatscommissie, ze helpen niet bij slapeloosheid wanneer men normale doses neemt. En het is gevaarlijk om er grotere doses van te gebruiken. De New York Times vroeg wat de fabrikanten van Sominex en Excedrin-PM hier nu wel van dachten. Maar ze deden er het zwijgen toe. Geen commentaar.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

MOERMAN OP HET BEELDSCHERM

„Misschien zit daar wel een kapitale denkfout, want hij is stoffen voor gezonde duiven gaan gebruiken voor ongezonde, zieke mensen”.

OP ZONDAGAVOND 23 NOVEMBER heeft de Tros de rumriek Tros Aktua geheel gewijd aan de kankertherapie van de Vlaardingse arts Moerman. De uitzending droeg een tamelijk evenwichtig karakter, dat wil zeggen er werd zeer duidelijk gewaarschuwd om zich geen illusies te maken en presentator Ivo Niehe had zijn best gedaan om alle kanten van het probleem te belichten en ook de tegenstanders van Moermans beweringen ruim aan het woord te laten. Al zou op details misschien nog wel iets zijn af te dingen — het ware te hopen dat in de toekomst dergelijke onderwerpen met dezelfde behoedzaamheid werden aan-gevat. Ten behoeve van onze lezers hieronder een, grotendeels woordelijk, verslag van deze al met al bijzonder boeiende uitzending.

DE UITZENDING VAN Tros Aktua liet eerst beelden zien van het druk-bezochte spreekuur van de 82-jarige arts, die zich al vele jaren wijdt aan de be-strijding van kanker door een bijzonder dieet. Er kwamen patiënten van Moerman op het scherm, waarvan er een verklaar-de driemaal te zijn geopereerd. „Ik knap-te helemaal niet op”. Hij heeft toen Moer-man bezocht. „Ik ben prima”.

Een ander was tweemaal geopereerd en verklaarde onder behandeling van Moerman opgeknapt te zijn. Weer een andere patiënt kreeg veertien jaar gele-den te horen dat zij aan kanker leed en zei door Moerman geheel te zijn genezen.

„Op zijn zachtst uitgedrukt merkwaar-dige verhalen over genezingen”, consta-terde de Tros-presentator. Wat zegt dok-ter Meinsma, de directeur van het Koningin Wilhelmina Fonds voor kanker-onderzoek er van?

„Hij beweert dat hij kanker heeft gene-zen en ik beweer dat hij daarvan niet het bewijs geleverd heeft”, aldus de heer Meinsma.

En dokter A. P. N. de Groot, voor-zitter van de Vereniging tegen de Kwak-zalverij, zegt: „De therapie van de heer Moerman vind ik voor de volksgezond-heid levensgevaarlijk”.

Zeer gewaagde bewering

DE PRESENTATOR SPREEKT over het levensverhaal van dokter Moerman, die al bijna veertig jaar, „via een uiterst curieuze methode” kanker wil genezen. De presentator vindt het een zeer gewaag-de bewering dat hij kanker kan genezen. Er zijn bijna alleen spectaculaire genezin-

gen bekend. Dat vloeit voort uit het feit, dat Moerman als plattelandsarts (Vlaar-dingen-Ambacht) geen administratie voer-de en dat nog steeds niet doet. De onge-twijfeld zeer talrijke mislukkingen komen zelden of nooit ter sprake. „En daar da-mes en heren, zit precies het gevaar. U, dames en heren, die naar dit programma kijkt en toevallig met deze ziekte te maken heeft, zou nieuwe hoop op genezing kun-nen krijgen. Realiseert u zich dan wel dat de traditionele geneesmethode tegenwoor-dig in zeer veel gevallen en in steeds toe-nemende mate resultaten heeft, en dat bovendien dit verhaal door een leek is samengesteld, die zich weliswaar in deze materie heeft verdiept maar nooit in staat zal zijn het verlossende woord te spreken over deze, ik zeg het nogmaals, zeer om-streden methode-Moerman.

Het levensverhaal van dokter Moerman is niettemin het verbazingwekkend relaas van een nimmer opgelost meningsverschil tussen een uitermate intelligente 82-jarige arts die in een dorpsromanachtige sfeer leeft aan de ene kant en aan de andere kant de officiële medische wereld.

Rode draad van rechtszaken

HET IS HET relaas van een miskend kankergenezer. Rechtszaken lopen als een rode draad door Moermans leven. Hij is een strijdbaar mens geworden. (Er werden enkele beelden getoond van civiele zaken, waarbij Moerman partij was. De presen-tator merkte op, dat men de indruk krijgt dat Moerman die rechtszaken gebruikt om zijn therapie in de publiciteit te hou-den. De medische wereld zwijgt hem dood.)

Moerman is een groot duivenliefhebber en hij bezit een dermate uitgebreide kolo-nie, dat hij een speciale man in dienst heeft om die dieren te verzorgen. Geen wonder dus, dat hij in plaats van de tra-ditionele ratten en muizen zijn duiven als proefdieren ging gebruiken, toen hij besloten had zijn leven te wijden aan het zoeken van een oplossing van het kanker-vraagstuk, aldus vervolgt presentator Niehe zijn relaas.

En die keus lag des te meer voor de hand omdat in laboratoria van het Duitse Bayerconcern twee opvallende feiten bij proeven met duiven kwamen vast te staan. Proeven om bij gezonde duiven kanker te verwekken waren gestaakt eenvoudig om-dat het niet gelukt was en bovendien kwam men tot de conclusie dat de stofwisseling van een mens gelijk is aan die van 24 duiven.

Proeven die dokter Moerman op zijn duiven nam leerden inderdaad dat gezon-de duiven niet voor kanker vatbaar zijn, zelfs niet wanneer je ze met kwaadaardige cellen inspuist. Er moet dus iets zijn in de constitutie van die vogels dat hen voor die ziekte behoedt en volgens Moerman is een gezonde duif van nature tegen kan-ker beschermd door zijn stofwisseling, die gekenmerkt wordt door een hoog, zoge-naamd oxydatievermogen, wat zoveel be-tekent dat duiven zeer intensieve verbran-dingsprocessen hebben.

Moermans acht stoffen

MOERMAN ZOCHT DE stoffen, die bepalend zijn voor het hoge oxydatiever-mogen bij duiven en hij vond er acht; ijzer, zwavel, jodium, citroenzuur, de vita-mines A, C en E en de vitamines van het B-complex. Dat is allemaal nogal tech-nisch maar het belangrijke is dat deze stoffen voor alle cellen van het lichaam absoluut onontbeerlijk zijn voor het be-houd van een goede gezondheid. Op basis hiervan stelde Moerman een vitaminekuur en een dieet samen, die ook op mensen een heilzame uitwerking moesten hebben. En toen een patiënt met name Brinkman met goed resultaat behandeld was achte

Moerman de juistheid van zijn vondst aangetoond. Van dat moment kwamen er meer en meer kankerpatiënten op zijn spreekuur. Maar tegelijkertijd stelde hij zichzelf wèl, wat de medische wereld aangaat, buiten de wet. Een plattelandsdokter, die op eigen houtje een nogal eenvoudig therapietje ontwikkelt waarmee hij opgegeven kankerpatiënten pretendeert te genezen is iemand waarmee praktisch geen enkel zichzelf respecterend arts iets te maken wil hebben. Ook al omdat Moermans definitie van kanker nadrukkelijk verschilt van de gangbare. Want volgens hem is het geen lokaal proces maar een gevolg van het feit, dat het lichaam als geheel ziek is. De tumor is dan ook niet het begin maar het gevolg van deze verschrikkelijke ziekte. Met dat al was de gedachte aan de basis van Moermans methode toch zo op het oog een uitermate logische.

Gezondheid van de postduiven

AAN HET WOORD komt dan de heer Moerman zelf. „De conclusie was dat als een duif kanker heeft gekregen dan is dus zijn hele gestel in zieke toestand, terwijl anderzijds als in een kerngezonde postduif kankercellen verdwijnen dan moet het zitten in het vraagstuk gezondheid en wat is gezondheid? Dan moet ik even terug naar een hoogleraar in Leiden die ik weer eens ontmoette en even sprak. Ik zei: Ik heb enorm veel van U geleerd, ik ben er hoogst dankbaar voor, alleen één ding heb ik niet geleerd, dat is: Wat is gezondheid? Waarop hij antwoordde: Wisten we dat maar. En dat nu juist heb ik als vraagstuk mij gesteld om dat van de postduif eigenlijk af te kijken en de proefnemingen daarop gericht en tenslotte gevonden dat het mijns inziens ligt aan de acht stoffen en dat die eigenlijk verantwoordelijk waren om bij die gezonde postduiven die ik inspoot de kankercellen te doen verdwijnen. Máár, als experiment koos ik een mens, die zou om te zeggen: Inderdaad... de proef op de som zijn. Toen kwam op een keer in 1939 de bekende figuur Brinkman bij mij, die had een kankergezwell in de buik en inderdaad, deze man is met die stoffen genezen. Nu had ik, om zo te zeggen, een proef op de som, dat mijn onderzoekingen op de postduiven heel juist waren geweest.

Presentator: Juist of niet juist, één ding staat onomstotelijk vast: Moerman staat boven de verdenking dat het hem alleen om het geld te doen zou zijn. De lang niet goedkope typisch ouderwetse inrichting van zijn huis en de omvang van zijn immense landgoed zijn evenzovele tekenen van de grote, in verschillende generaties opgebouwde rijkdom van het geslacht Moerman. Consult, vitaminekuur en

dieet zijn dan ook niet duur. Dat dieet bestaat uit een liter karnemelk per dag, uit grote hoeveelheden fruit en vruchtensap, en verder bijvoorbeeld uit fruit, komkommer en tomaten. In dat dieet zijn vlees, vis, koffie, thee en suiker absoluut taboe. Een simpel dieet dus, ook al weer samengesteld op basis van wat gezonde duiven behoedt voor kanker. En misschien zit daar wel een kapitale denkfout van dokter Moerman, want hij is stoffen die gezonde duiven behoeden voor kanker gaan gebruiken als medicijn voor ongezonde, zieke mensen. En dat is een van de voornaamste strijdpunten in het onopgeloste conflict tussen de traditioneel denkende medische wereld enerzijds en dokter Moerman met slechts enkele artsen als medestanders aan de andere kant. Een conflict niet alleen over Moermans methode, maar waarin met name ook zijn landgoed regelmatig de inzet is geweest van hevige strijd.

Civiele procedures

OP HET BEELDSCHERM komen dan enkele beelden van een civiele procedure over de aanwezigheid van een weg door het landgoed van de heer Moerman. Tenslotte heeft de gemeente Vlaardingingen de onteigeningsprocedure gewonnen, zij het niet zonder incidenten. Bij de procedure kwam ook naar voren de bedreiging door het lawaai van de nieuwe weg voor de duivenkolonie en de bedreiging daardoor van het wetenschappelijk werk van dokter Moerman. Op het televisiescherm kon men zien hoe de aanleg van de weg door het mooie landschap vorderde. Niet alleen het landgoed van de heer Moerman was inzet van een juridische strijd, ook het feit, dat hij nog altijd apotheekhoudend arts is, bleef niet onaangevochten.

Moerman temidden van veel strijd derhalve...

Moerman: Als een plattelandsgeneesheer iets pioniert, dan geloven ze het niet. Ik ben teleurgesteld, niet verbitterd.

Mein sma: Hij (Moerman) vindt dat hij bewust tegengewerkt wordt. Hij moet ophouden met praten tegen ondeskundigen. De theoretische grondslag is bestudeerd. Zou op een foute theoretische basis toch successen worden geboekt? Dat geloven wij niet.

Van de jeugdige patiënt Theo Strating uit Elst worden de ervaringen vermeld: hij had een tumor in de hersenen, hij is nog bestraald, maar enige weken daarna ging de tumor opnieuw groeien. De specialist verklaarde: Wij kunnen er niets aan doen. Theo lag hele dagen versuft op de bank. Binnen een week, nadat hij onder behandeling was van dokter Moerman liep hij weer rond. Bij een onderzoek na een half jaar toonde de specialist zich zeer verbaasd. Er zijn ook, vertelde de moeder van Theo, papieren uitgewisseld tussen hem en dokter Moerman. Naderhand zei de specialist: Het zal wel de nawerking van de bestraling zijn.

Presentator: Nawerking van de bestraling. Een veelgehoorde kreet van artsen, wanneer ze geconfronteerd worden met een mogelijk positief effect van Moermans methode. Van nature kan die bestraling best na langere tijd pas gaan werken maar het lijkt wel een wat gemakkelijke verklaring.

Een ander spectaculair geval is dat van de heer Wesseling in Den Haag. Hij wilde niet bestraald worden.

„Je lichaam zuur houden”

MOERMAN HAD DEZE patiënt onderzocht en hem een streng dieet voorgeschreven van alleen verse groenten en fruit. Hij zei: Alles wat zoet is moet je vermijden, je moet je lichaam zuur houden. „Het is mijn overtuiging dat in een zuur lichaam kankercellen geen kans hebben”. Dat is nu een jaar of vijf zes geleden. Sindsdien is de heer Wesseling steeds vooruit gegaan.

Ook komt nog het geval van mevrouw Caelen uit Gouda ter sprake, duivenhouster net als dokter Moerman. Zij getuigde dat als „die man er niet geweest was”, zij ook niet meer in leven zou zijn geweest.

Presentator: Er wordt nooit gesproken over de mislukkingen van Moerman. Desniettemin blijft de indruk dat Moermans therapie geen eerlijke kans heeft gekregen.

Moerman: Als je als plattelandsgeneesheer een pionier bent, dan is een uitspraak van een professor dodelijk voor je.

Dokter De Groot die de beschuldiging als zou Moerman een kwakzalver zijn heeft teruggenomen, blijkt, zo constateert de presentator, het in feite wel iets genuanceerder te zien: Dokter Moerman zien wij, wij dat is de Vereniging tegen de Kwakzalverij, als een zeer integere persoonlijkheid. Wij hebben één groot bezwaar tegen hem en dat is dat hij een idee fixe heeft wat betreft het succes van het dieet dat hij heeft samengesteld naar aanleiding van het duivenvoer dat hij aan zijn postduiven heeft gegeven. Hij heeft dus als nog jonge man gedacht: Kan ik, als ik naar aanleiding van het krachtvoer van mijn duiven, een krachtdieet voor de mensen gebruik mogelijk hiermee de kanker voorkomen? Misschien de kanker kan bestrijden. Is zijn denkfout nu geweest: Ha, nu kan ik kankerpatiënten genezen? Moerman is voor ons geen doorsnee-kwakzalver, maar Moerman behoort wel door zijn gedachtenfout tot de groep die moet worden gerekend tot degenen die zich bezig houden met niet-wetenschappelijke gezondheidsbemoeiens.

Moerman is een integer mens

Even komt nu in het beeld de kwakzalver nu wijlen Samuels, die kastjes voor zijn kortegolftherapie voor 7000 gulden verkocht. Men ziet Samuels terwijl hij

VERVOLG VAN BLZ. 47

tuigde zwoegers het kankervraagstuk „oplossen” of menen te kunnen oplossen . . .

Valse hoop op genezing

H. S. VERBRUGH (arts) in NRC Handelsblad:

De reportage van de TROS was boeiend en redelijk evenwichtig, zij het wel wat oppervlakkig.

De bizarre combinatie van Moerman als underdog tegenover de medische autoriteiten en de gemeentelijke onteigenaars en de samenhang tussen deze twee rollen kwamen overtuigend over. Zeer terecht

Critiek op congres

IN HET NOVEMBER-NUMMER van het Maandblad tegen de Kwakzalverij hebben wij uitvoerig aandacht besteed aan de congresdag te Zwolle van de Kon. Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst die gewijd was aan wat men als de „randgebieden der geneeskunde” aanduidt. Men zal zich herinneren dat aan bod kwamen: acupunctuur, homoeopathie en de anthroposofische geneeskunde.

De Maatschappij heeft hiermede haar deuren geopend voor „de afgronden van kwakzalverij, bijgeloof en hocuspocus”, zo critiqueert de hoogleraar in de oogheelkunde, dr. R. A. Crone (Universiteit van Amsterdam) het congres in een ingezonden stuk, dat in Medisch Contact werd geplaatst. Prof. Crone vond dat nu eenmaal dergelijke paden betreden zijn door de Maatschappij deze niet langer wetenschappelijke medeverantwoordelijkheid kan worden toevertrouwd voor het medisch onderwijs.

WIJ WENSEN ONZE LEDEN
EEN GELUKKIG EN VOORSPOEDIG

1976

Bestuur Vereniging tegen de Kwakzalverij
Redactie Maandblad tegen de Kwakzalverij

werd Moerman als integere persoon afgezet tegen oplichters als de Van de Moosdijks en Samuels. Patiënten die zeiden baat gevonden te hebben kwamen uitvoerig aan het woord; enkele malen werd er voor gewaarschuwd dat tegenover deze reële of vermeende successen talrijke mislukkingen staan. Het zou voor het evenwicht goed geweest zijn wanneer ook enkele van deze mislukkingen — eventueel in de vorm van nabestaanden — in persona ten tonele gevoerd zouden zijn.

Wetenschappelijke tegenstanders kwamen behoorlijk aan bod in de persoon van dr. Meinsma en de voorzitter van de Vereniging tegen de kwakzalverij, A. P. N. de Groot.

Twee artsen, de huisarts Van der Bijl (een bekende naam bij de TROS) en Meier, verbonden aan de V.U., traden op als onbevangen beoordelaars. Het is bepaald nog niet bewezen dat wat Moerman denkt en doet helemaal en alleen maar kwatsch is, on ongeveer kan hun conclusie samengevat worden.

Zolang zulke conclusies nog getrokken kunnen worden zal er valse hoop op genezing gewekt blijven worden.

Vruchteloze discussie

PROF. DR. F. J. CLETON (bijzonder hoogleraar inwendige geneeskunde, in het bijzonder de leer der gezwellen) in Het Parool:

Zoals meer gebeurd is in de geneeskunde, wordt de fout gemaakt dat niet degene die een nieuwe behandeling toepast het bewijs voor het goede effect moet leveren, maar degenen die daar kritiek op hebben. De gebruikelijke gang van zaken is dat het effect van een nieuwe behan-

delingswijze wordt onderzocht met behulp van objectieve criteria en de resultaten uitgewerkt met verantwoorde statistische methodieken.

Hiervan zijn jaarlijks honderden voorbeelden te geven in de internationale vakliteratuur over kanker. Het is de plicht van dr. Moerman en van degenen die zijn behandeling toepassen een dergelijk onderzoek uit te voeren. Zolang dit niet heeft plaatsgevonden, zal de vruchteloze discussie over de waarde van deze behandeling voortduren.

Conflicten tussen artsen, die een niet-conventionele vorm van behandeling voorstaan en de „officiële” geneeskunde komen herhaaldelijk voor. Men zal zich onder meer de discussie over de Duitse arts Issels herinneren. Vaak gaat het om artsen die het beste met hun patiënten voor hebben, maar er niet in slagen een sluitend wetenschappelijk bewijs voor hun theorie te leveren. Van dr. Moerman neem ik aan dat hij een toegewijd arts is en dat hem geen winstbejag voor ogen staat.

Zijn vasthoudendheid en ook zijn markante persoonlijkheid geven de discussie een bepaald cachet. Het enige bezwaar van medische zijde tegen zijn behandeling is dat mogelijk voor een klein aantal patiënten de conventionele behandeling wordt uitgesteld, waardoor de kansen op genezing kleiner worden.

De conclusie van de redacteuren van het Trosprogramma, dat de officiële instanties in gebreke zijn gebleven, wil ik ten eerste in twijfel trekken. Het doet geen recht aan het vele nauwgezette en arbeidsintensieve onderzoek van vele toegewijde kankeronderzoekers, die de zoveel moeilijker „officiële” weg bewandelen.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

zegt dat hij geen gelegenheid heeft zijn theorie nog eens uit te leggen: hij heeft er achttien boeken over geschreven. In deze sfeer, zegt de presentator, hoort Moerman per se niet thuis. Hij exploiteert geen menselijk leed ten eigen bate. Hij is een gekwalificeerd, integer arts.

Dokter Meinsma vindt het gevaarlijk dat mensen die in nood verkeren geneigd zijn waarde te hechten aan de uitlatingen van de supportersgroep, die zich rondom dokter Moerman heeft gevormd.

Drs. O. Meyer veroordeelt de halleluja-stemming waarmee voorstanders de methode Moerman presenteren.

Over die supporters kreeg men ook het nodige te horen. Het blijkt dat een hunner, mevr. L. Stoorvogel uit De Lier, 36.000 handtekeningen heeft verzameld. „Er gebeurde nooit iets,” zegt zij. „Ik vind het zeer bedroevend dat het zo lang moest duren. Laten ze dan een experimenteel onderzoek doen naar de methode-Moerman; waarom doen ze dat niet?”

Dan komt natuurlijk het rapport Delprat over de methode Moerman ter sprake: het velde in 1958 een vernietigend oordeel over de therapie van de arts uit Vlaardingen-Ambacht. Dr. mr. dr. Schuurmans Stekhoven vindt de theoretische grondslag van het rapport onverantwoord.

„Volstrekt niet geslaagd”

DOKTER MEINSMA verdedigt het rapport. De theoretische grondslag van het werk van Moerman is onjuist, zo blijkt er uit. Patiënten die alleen via de methode Moerman behandeld zijn (het waren er twee, die in het rapport worden vermeld) zijn niet genezen. Er zijn nog een paar opmerkingen gemaakt in het rapport, o.a. dat wellicht door zijn geneeswijze verbetering van de weerstand is opgetreden maar dat zijn secundaire zaken, omdat het toen en nóg gaat om het genezen van kankerpatiënten. Daarin is hij (Moerman) dus volgens dat onderzoek, volstrekt niet geslaagd en dat is bevestigd door een later ingesteld onderzoek in de zeventiger jaren.

Drs. O. Meijer: Als je dat rapport leest krijg je het gevoel, dat de commissie van tevoren al overtuigd was en daar zijn argumentatie om heen heeft bedacht. Een aantal overwegingen uit het rapport is al weer verouderd en een feit is dat men alleen maar patiënten heeft willen onderzoeken, die uitsluitend met de Moerman-therapie zijn behandeld. Zo zou je nooit een nieuwe therapie kunnen uitproberen.

Dr. J. Bijl: Ik geloof toch, met alle goede bedoelingen, dat men (in het rapport) te veel getracht heeft eventuele resultaten te attaqueren.

Dokter Meinsma: Het is werkelijk ongehoord, dat met vooroordelen een dergelijk belangrijk onderzoek toen gestart zou zijn. Ik kan U verzekeren dat Delprat nog steeds een garantie is dat we volstrekt objectief begonnen zijn aan deze zaak. Het is werkelijk onaardig om te zeggen dat hij met vooroordelen begonnen is aan een zaak, die voor miljoenen mensen nog altijd een van de grootste zorgen is in onze samenleving.

Dr. J. Bijl: Dat men bij Moermans therapie die verbetering van de toestand aan andere oorzaken wil toeschrijven zoals de toch wel uiterst zeldzame voorkomende spontane genezing, ik heb dat wel eens meegemaakt, maar het is een enorme uitzondering...

Dokter Meinsma: Dat voortdurend aangevallen worden over deze zaak irriteert mij een klein beetje, omdat ik vind dat wanneer dus deze gegevens niet juist zouden zijn het plicht is van de tegenstanders, tegenstanders dus van het KWF (Koningin Wilhelmina Fonds) -bestuur om dan met harde feiten aan te geven waar hier fouten zijn gemaakt. En men heeft altijd in het randgebied critiek gehad op details en dat is uitgevochten op verschillende plaatsen als niet juist (te zijn).

Vraag om nieuw onderzoek

Het laatste deel van dit Tros Aktua-programma hield zich bezig met de conclusie van dit alles. „Heeft Moerman iets waardevols ontdekt”. Men kreeg te horen dat dr. A. Ronhaar in De Krim (Ov) soortgelijke resultaten als Moerman behaalt met de methode, dat de keel-, neus- en oorarts dr. Versteeg in Breda de methode ook toepast en dat de bejaarde Amerikaanse geleerde Linus Pauling (geboren in 1901, Nobelprijs voor de chemie in 1954 voor de opstelling van structuurmodellen van proteïneketens, Nobelprijs voor de vrede in 1962) een waarderende brief had geschreven over Moermans methode.

De presentator wees er op, dat de suggestieve invloed die volgens het rapport Delprat zou uitgaan van dr. Moerman niet wordt onderschreven door het feit, dat dokter Ronhaar overeenkomstige resultaten behaalt. Dr. Versteeg heeft een eigen interpretatie van de methode Moerman, die hij beschouwt als een aanvulling op de traditionele geneeswijze. Dokter Moerman heeft nooit de kans gehad zijn ideeën in enig medisch tijdschrift te publiceren, zodat hij aangewezen was op andere, op zichzelf respectabele maar wetenschappelijk weinig vertrouwenwekkende media. „Dat heeft zijn zaak stellig geen goed ge-

daan”. „En tenslotte is het rapport Delprat nog steeds van kracht”, aldus de presentator van het programma, maar de waarde er van is dermate betwist dat een nieuw experimenteel onderzoek alleen daardoor al gerechtvaardigd lijkt”. Hoe moet zo'n onderzoek er uit zien?

Dr. Bijl: Men moet gevallen selecteren, die na de klassieke behandeling moeten worden beschouwd als opgegeven. Dan moet men mensen behandelen volgens de methode Moerman. Dan kan men zeggen of iets gebeurt, of ze in betere conditie geraken en misschien zou daaruit wel kunnen blijken, dat Moerman gelijk heeft, wanneer hij zegt: ik kan kanker genezen.

Drs. Meyer: Heel goed gedocumenteerd zou men met een aantal patiënten de methode Moerman, misschien iets gewijzigd, moeten toepassen.

Dr. Bijl: Ik zou zeer zeker eerst de mogelijkheden afwegen van een behandeling volgens de klassieke therapie. Zouden volgens mijn inzicht de vooruitzichten slecht zijn dan zou ik geen ogenblik twijfelen. Maar ik zou de officiële geneeskunde zeer zeker niet willen passeren.

Dokter Meinsma: Ik dacht dat de therapie van dokter Moerman een omgeslagen bladzij is in de kanker geschiedenis.

Tot slot nog een vraag aan dokter Moerman: of hij niet verbitterd is? Neen, dat blijkt niet het geval. „Dat zit 'm in mijn geloof. Ik heb het geloof dat ik zal meemaken, dat ik toch gelijk heb. Er zijn zoveel pioniers, die het spit hebben moeten afbijten”.

Commentator: 't Is tijd dat een experimenteel onderzoek wordt gedaan, want daarmee wordt de chaos rondom de figur Moerman opgeheven.

Reacties op de uitzending over Moermans therapie

FRITS GONGGRIJP in De Telegraaf:

Voor Moerman (stond het vast). Voor vele van zijn patiënten, helaas nooit systematisch begeleid of gecontroleerd, want wie tikt er niet op zijn hoofd bij zoveel eenvoud? In 1958 werd het echt te gek, toen moest men wel meer doen dan op het hoofd tikken, want de zuigkracht op patiënten werd te groot. Het rapport Delprat was een schoolvoorbeeld van rapporten zoals die snel tot stand komen als er echt onraad wordt bespeurd bij onwetenschappelijke buitenstaanders en niet zo vlot tot stand komen als het gaat om funeste gevolgen van al te enthousiaste uitbreiding van bestralingstechnieken, zoals te Utrecht (...)

Na Issels, Samuels, Moerman, krankzinnige plannen voor drijvende „kankerklinieken” en wat al niet meer, zullen toch steeds nieuwe fantasten én eerlijke over-

LEDEN,
WERFT LEDEN!